

Nota van Antwoord Zienswijzen ontwerp Natura 2000 Beheerplan - Veluwe

≡ provincie
Gelderland

December 2017

Nota van Antwoord Zienswijzen Natura 2000 Beheerplan - Veluwe

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leeswijzer	6
1.1	Inleiding	6
1.2	Openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht	6
1.3	Inspraak	6
1.4	Vervolgprocedure	6
1.5	Leeswijzer	7
2	Beantwoording inspraakreacties	8
3	Samenvatting aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen	80

1 Inleiding en leeswijzer

1.1 Inleiding

In deze Nota van Antwoord beantwoorden de Gedeputeerde Staten van Gelderland, in afstemming met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister van Defensie de zienswijzen op het ontwerp Natura 2000 beheerplan Veluwe.

In het ontwerp-beheerplan zijn de Natura 2000 instandhoudingsdoelen uitgewerkt in ruimte en tijd. Daarbij wordt in het beheerplan beschreven op welke wijze de gestelde instandhoudingsdoelen kunnen worden gerealiseerd. Tevens is beschreven op welke wijze bestaande en nieuwe activiteiten in en om het gebied worden getoetst op grond van de Wet natuurbescherming.

Het ontwerp-beheerplan is ter inzage gelegd om kennis te kunnen nemen van reacties op het ontwerp-beheerplan en om deze, waar mogelijk, te kunnen verwerken in het definitieve beheerplan.

1.2 Openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht

De inspraakprocedure is aangekondigd met een kennisgeving in de Staatscourant, in het Provinciaal blad en in de huis- aan- huisbladen. Van 1 november 2016 tot 13 december 2016 was het mogelijk om het ontwerp-beheerplan in te zien op het Provinciehuis van Gelderland, op de gemeentehuizen van de gemeenten van Apeldoorn, Barneveld, Ede en Nunspeet en in digitale versie via de provinciale website www.gelderland.nl.

Tijdens deze periode kon iedereen schriftelijk reageren op de inhoud van het ontwerp-beheerplan.

1.3 Inspraak

De GS ontvingen in totaal 51 zienswijzen, van zowel individuele insprekers als van organisaties.

1.4 Vervolgprocedure

Na verwerking van de zienswijzen en een enkele ambtshalve of tekstuele verbetering hebben de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de minister van Defensie en Gedeputeerde Staten van Gelderland het beheerplan Veluwe vastgesteld.

Tegen het besluit tot vaststelling van dit plan staat beroep open bij de rechtbank Gelderland. Beroep kan worden ingesteld tegen de beschrijvingen van projecten of andere handelingen die op grond van artikel 2.9 lid 1 van de Wet natuurbescherming zijn vrijgesteld van de vergunningplicht en handelingen die op grond van artikel 3.3 lid 7, artikel 3.8 lid 7 en artikel 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming zijn vrijgesteld van de vergunningplicht.

Geen beroep kan worden ingesteld tegen de onderdelen van het beheerplan die voortkomen uit het programma Aanpak Stikstof. De gebiedsanalyse en de maatregelen die daarin zijn opgenomen zijn eerder al vastgesteld door de staatssecretaris van Economische Zaken, de minister van Infrastructuur en Gedeputeerde Staten van alle provincies.

Het beheerplan Veluwe heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid na deze zes jaar de geldigheid van het beheerplan met zes jaar te verlengen. Er moet dan wel een evaluatie hebben plaatsgevonden waaruit blijkt dat een verlenging gerechtvaardigd is en het opstellen van een nieuw beheerplan niet noodzakelijk is.

1.5 Leeswijzer

Voor het beantwoorden van de zienswijzen is er in deze nota voor gekozen om de zienswijzen individueel te beantwoorden. De kern van de zienswijze is hierbij telkens beknopt weergegeven.

Per zienswijze wordt aangegeven of de zienswijze heeft geleid tot een aanpassing van de tekst in het uiteindelijke beheerplan.

2 Beantwoording inspraakreacties

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-1	23 november 2016	Insprekers onderschrijven het beheerplan en plaatsen nog een aantal kanttekeningen.	<i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i>
		Insprekers wijzen er op dat het beheerplan voor 6 jaar wordt vastgesteld, maar dat ook vermeld wordt dat de eerste beheerplanperiode tot 2021 duurt. Uitgaande van de datum van het ontwerp-beheerplan (november 2016) is de eerste periode dan korter (en wellicht te kort om de gestelde ambities te halen?) of moet de tekst worden aangepast?	<i>Het plan wordt vastgesteld voor een periode van 6 jaar vanaf de definitieve vaststelling. De tekst zal hierop worden aangepast.</i>
		insprekers verzoeken om in de tekst van het beheerplan zo dicht mogelijk te blijven bij de tekst en bedoeling van het aanwijzingsbesluit. Het gebruik van de term instandhoudingsdoelstellingen is dan beter dan begrippen als streefaantallen of indicaties. Dat geldt ook voor het gebruik van de aanduiding tenminste voor vogelrichtlijnsoorten.	<i>Een terechte opmerking. De tekst zal hierop worden nagelopen.</i>
		insprekers verzoeken om ook aan de randen van de Veluwe, waar mogelijk ruimte kan zijn voor bedrijvigheid, rekening te houden met waardevolle aanwezigheid van gradiënten. Ook mag uitbreiding van het ene habitat niet ten koste gaan van een ander habitat, ook mag dit niet ten koste gaan van kwalificerende diersoorten. Met name Zwarte Specht en Wespandief hebben zeer te lijden van het verwijderen van bos.	<i>Alle activiteiten en voorgenomen maatregelen zullen worden getoetst aan de instandhoudingsdoelen. Bepalend hierbij zijn de aanwezige habitattypen en de leefgebieden van soorten. Bij toetsing wordt geen ander ruimtelijk onderscheid gemaakt. Er is dus geen verschil tussen de randen of de centrale delen van de Veluwe.</i> <i>Er is wel een verschil in toetsing tussen habitattypen en leefgebieden. Bij leefgebieden wordt getoetst op draagkracht. Bij ruimtelijke uitbreidingen pakt dit in het algemeen iets anders uit, om dat niet elke aantasting van leefgebied significant is.</i>
		insprekers zijn ingenomen met het voornemen om herstelplannen op te stellen. Een recreatie-zoneringsplan kan elementen bevatten vergelijkbaar met het toenmalige Groei- en Krimpbeleid	<i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i>
		insprekers verzoeken om duidelijk te maken dat het bestaande agrarisch gebruik weliswaar niet vergunningplichtig is (pagina 20), maar dat dit niet ongelimiteerd is en daarvoor te verwijzen naar de voorwaarden voor bloembollenteelt (pagina 37);	<i>Het bestaande agrarische gebruik is niet vergunningplichtig. Het in gebruik nemen van nieuwe percelen voor bollenteelt langs beken wordt beschouwd als nieuwe activiteit en is dus vergunningplichtig (althans, dient voorafgaand op effecten te worden getoetst). Dat geldt ook voor andere activiteiten die als nieuw gebruik kunnen worden beschouwd.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		insprekers stemmen niet in met het aanmerken van vliegen als bestaand gebruik. Nieuwe vormen van vliegen, zoals ultra-lights, paramotor en drones zorgen voor verstoring en moeten vergunningplichtig zijn. Ook de gewijzigde helikopteroefeningen van Defensie moeten getoetst worden op hun verstorend effect.	<i>Helikopters, ultralights, paramotors en luchtballonnen zijn verstorend voor het grote wild. Er zijn echter geen aanwijzingen dat deze vormen van luchtgebruik ook verstorend zijn voor de hier aangewezen Natura2000-soorten. Dit geldt overigens wel voor drones en modelvliegtuigen. Deze activiteiten zijn vergunningplichtig. Dit zal concreter worden opgenomen in het beheerplan</i>
		Waar het beheerplan op pagina 66 aangeeft dat broedsels van habitatrichtlijn- en vogelrichtlijnsoorten gerespecteerd moeten worden, wijzen insprekers er op dat dit op grond van de Flora- en faunawet geldt voor (vrijwel) alle soorten en verzoeken zij om de tekst daarop aan te passen.	<i>De tekst wordt aangepast (rekening houdend met de Wet natuurbescherming, waarin de Flora en faunawet is opgegaan).</i>
		insprekers verzoeken om de vrijblijvendheid in geval van onduidelijkheid over vergunningplicht (kan contact worden opgenomen met het bevoegd gezag) om te zetten in een meldingsplicht om te voorkomen dat activiteiten zonder vergunning worden uitgevoerd.	<i>Wanneer een initiatiefnemer niet bekend is met een vergunningplicht zal deze ook niet bekend zijn met een meldingsplicht. Het probleem dat de insprekers hier aandragen dient met name te worden opgelost door goede informatie en handhaving. Dit is een taak van de provincie. De provincie stelt voor de Veluwe een speciaal handhavingsplan op waarin informatie aan gebruikers een belangrijk onderdeel zal vormen.</i>
		insprekers wijzen op een mogelijk fout vermelde datum op pagina 51 (6.2), waar wordt aangegeven dat de gebiedsanalyse op 15 december 2016 in het kader van de PAS is herzien, terwijl op pagina 72 de datum van 15 december 2015 staat.	<i>Dit is inderdaad een fout. Wordt gecorrigeerd.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-2	30 november 2016	<p>Insprekers zijn eigenaar van een perceel grond, groot ruim 30 ha, gelegen te Bennekom. Het perceel wordt gebruikt voor akkerbouw en in dat kader bemest volgens de geldende normen. Insprekers willen het perceel ook voor beweiding gebruiken. Insprekers stellen dat er sprake is van bestaand gebruik en wensen dit als zodanig in het beheerplan opgenomen te zien. Als dit niet het geval is, maken zij bezwaar tegen het beheerplan.</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzko-groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p> <p><i>Eventuele nadelige gevolgen zijn de verantwoordelijkheid van degene die dat besluit heeft genomen. Dit betekent in dit geval dat de Minister van LNV hiervoor aanspreekpunt is.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-3	7 december 2016	<p>Inspreker is eigenaar van een landgoed. Aan de instandhouding van landgoederen leveren bosbouw en houtteelt een belangrijke bijdrage. Bosbouw is economisch, cultuurhistorisch en landschappelijk een belangrijke activiteit op de Veluwe. Deze activiteiten en het bijbehorende reguliere bosbeheer dienen als bestaand gebruik in het beheerplan opgenomen te worden.</p>	<p><i>Een beperkt deel van het bos op de Veluwe is aangeduid als kwalificerend habitatype (Oud Eikenbos of Beuken-Eikenbos met Hulst). Voor een goede instandhouding vragen deze habitattypen een aangepast beheer. Aangezien voor beide typen de bodem kwetsbaar is, is inzet van zware machines gebonden aan een vergunning(toets). In dit kader wordt bezien of met vaste paden of zonder zware machines kan worden gewerkt.</i></p> <p><i>Buiten de kwalificerende habitattypen is normaal bosbeheer en houtoogst vergunningvrij. Wel met dien verstande dat nestbomen van Wespandief en Zwarte specht gerespecteerd dienen te blijven.</i></p>
		<p>Jacht en faunabeheer dienen eveneens als bestaand gebruik te worden opgenomen. Deze oude traditie op de Veluwe draagt bij aan natuurdoelen en levert een bijdrage aan de beheerskosten.</p>	<p><i>In het beheerplan is jacht, faunabeheer en schadebestrijding op grofwild vergunningvrij. Voor het gebruik van het geweer in het broedseizoen is wel een vergunning vereist. Dat geldt ook voor wildbeheer op kwetsbare terreinen als blauwgrasland. Ook de jacht op konijn is gebonden aan een vergunning.</i></p>
		<p>Ecologische schade aan bosbodems als gevolg van foutief bosbeheer is geen algemeen voorkomend knelpunt en vormt geen gevaar voor de instandhouding van natuurdoelen. Tenzij dit wordt aangetoond, dient dit te worden geschrapt in het beheerplan.</p>	<p><i>Verdichting van bosbodems ten gevolge van zware machines is niet alleen voor de instandhouding van de habitattypen een probleem. Ook voor het productiebos is verdichting van de bodem een toenemend en in de vakliteratuur erkend probleem.</i></p>
		<p>De beheermaatregelen voor droge bossen die in het beheerplan zijn opgenomen (M4b en c en M5) vormen een beperking van de beheerflexibiliteit. Inspreker verzoekt om de maatregelen op basis van vrijwilligheid uit te voeren, afgestemd op lokale terreingegevens. Het huidige beheer is daarop al afgestemd en is in lijn met de gewenste instandhoudingsdoelen.</p>	<p><i>Beide maatregelen zijn PAS-maatregelen. Dit betekent dat deze maatregelen, voor de gestelde oppervlakte, uiterlijk in 2021 uitgevoerd dienen te zijn. De gehele Veluwe is hiervoor zoekgebied. Dit betekent dat lang niet de gehele oppervlakte van het betreffende habitat aan bod komt. Op basis van vrijwilligheid maakt de provincie afspraken met terreinbeheerders over de uitvoering van deze maatregelen.</i></p>
		<p>De vergunningplicht voor vlaktegewijs kappen (oppervlakten groter dan 2 maal de boomlengte) dient geschrapt te worden. Dit is een verzwarend van het huidige vergunningstelsel. De Boswet biedt hiervoor voldoende bescherming. Vlaktegewijs kappen is bestaand gebruik en er is niet aangetoond dat de huidige beheerpraktijk schadelijk is voor de genoemde habitattypen.</p>	<p><i>De vergunningplicht voor vlaktegewijs kappen (> 2x boomlengte) geldt voor de kwalificerende habitattypen oud Eikenbos en Beuken-Eikenbos. In deze bostypen is vlaktegewijs kap zeker geen bestaand gebruik. Voor het overige bos (buiten de habitattypen) zijn geen voorwaarden gesteld aan de wijze van beheer.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		De vergunningtoets voor intensivering van houtoogst en inzet van zware machines is volgens inspreker onduidelijk en leidt tot rechtsonzekerheid. Dit onderdeel dient geschrapt te worden.	<i>Waar de tekst op dit punt onduidelijk is zal deze worden aangepast. Schrappen is niet aan de orde.</i>
Z-4	8 december 2016	Inspreker uit zijn verbazing over de samenstelling van de Taskforce Veluwe: naast de Gelderse Milieufederatie waren geen andere (van de vele) natuurorganisaties vertegenwoordigd.	<i>De taskforce Veluwe was breed samengesteld. Ieder lid werd vervolgens geacht de inbreng af te stemmen met de achterban. Als vertegenwoordiging van de natuur en milieuorganisaties zat de GNMF aan tafel.</i>
		Inspreker wijst op de versturende effecten van recreatie en het belang van zoning. Inspreker spreekt de hoop uit dat het recreatiezoneringsplan daaraan op korte termijn invulling zal geven.	<i>Het versturende effect van recreatie is plaatselijk inderdaad zodanig dat de instandhoudingsdoelen in het geding zijn. De opstelling van het recreatiezoneringsplan heeft dan ook een hoge urgentie.</i>
		De ontwikkeling van kwalificerende habitats is te weinig ambitieus, terwijl recreatie en houtproductie wel veel ruimte hebben in niet-gekwalificeerde delen (die wel leefgebied van vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling zijn). Uitbreiding dient bovendien niet alleen in het centrale deel, maar ook in de kwetsbare randen plaats te vinden.	<i>De ambitie voor de eerste planperiode is gericht op het stoppen van de achteruitgang. De volgende beheerplanperioden zullen meer zijn gericht op uitbreiding en kwaliteitsverbetering. Voor de de meest kwetsbare Natura2000 (vogel) soorten wordt een nadere uitwerking opgesteld met concrete beschermings maatregelen. Deze maatregelen zullen ook betrekking hebben op de niet voor habitat typen gekwalificeerde delen van de Veluwe. De uitbreidings-mogelijkheden van habitattypen zijn weergegeven op de kansenkaart (bijlage 12). Deze mogelijkheden zijn niet beperkt tot het centrale deel.</i>
		In de enclaves dient de provincie te streven naar omvorming in biologische landbouw. Bollenteelt dient uitsluitend biologisch te zijn	<i>Buiten de Natura2000-begrenzing wordt de gangbare landbouw beschouwd als niet schadelijk voor de instandhoudingsdoelen. Uitbreiding van bedrijven waarbij sprake is van een toename van stikstof is wel vergunningplichtig. Bollenteelt direct langs beken is in welke vorm dan ook altijd vergunningplichtig.</i>
		Rondom beken dient een natuurlijke buffer gecreëerd te worden, gelet op de kwetsbaarheid en de invloeden van de landbouw.	<i>Wat betreft de bollenteelt is een dergelijke buffer voorzien. Daarnaast worden in deze beheerperiode de beken gemonitord op ongewenste stoffen en invloed op het waterleven. Aan het eind van de beheerplanperiode worden de gegevens geëvalueerd.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Inspreker wijst op een aantal vormen van bestaand gebruik die schadelijk zijn voor de leefgebieden van vogelsoorten met instandhoudingsdoelstellingen;</p> <ul style="list-style-type: none"> - bemesting en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de agrarische enclaves zijn schadelijk voor vogelsoorten die de enclaves ook als voedselgebied gebruiken. Dit dient gereguleerd of beëindigd te worden; - (her) inplant met exoten (Douglas, Abies spec.) zet de ecologische samenhang van leefgebieden van Nachtzwaluw en Draaihals onder druk; bosbeheer dient op deze locaties gereguleerd te worden; - systematische boomcontrole (het verwijderen van oude beuken en berken) dient zo te worden toegepast, dat Nachtzwaluw en Draaihals geen schade ondervinden; 	<p><i>De insteek van dit beheerplan is in eerste instantie het stoppen van verdere achteruitgang. Het uitgangspunt daarbij is dat bestaand gebruik waar mogelijk wordt ontzien. Alleen bij significant negatief effect op de populatie of habitatype kan worden ingegrepen op bestaand gebruik zoals gangbare landbouw en bosbouw.</i></p> <p><i>Aan het eind van deze beheerperiode vindt een evaluatie plaats. Ingeval populaties of habitats beneden hun doel blijven zullen aanvullende maatregelen worden geformuleerd.</i></p> <p><i>Voor kwetsbare soorten als Draaihals en Wespindief worden in deze periode al soortherstelprogramma's opgesteld. Aanpassing van bosbeheer en boomcontrole kunnen maatregelen zijn die hierin worden opgenomen.</i></p>
		nachtelijke wandelingen en andere nachtelijke activiteiten zijn zeer verstorend en dienen vergunningplichtig te zijn;	<i>Nachtelijke wandelingen en aanverwante evenementen die tot significante verstoring leiden, zijn vergunningplichtig. In de komende tijd zal hier beter op worden toegezien.</i>
		als bij bestaand gebruik sprake is van significante effecten dient het bevoegd gezag doortastend op te treden; voorvallen zijn vaak al bekend en moeten in deze eerste beheerplanperiode opgelost worden.	<i>In geval van significante effecten, al of niet door bestaand gebruik, dient inderdaad doortastend te worden opgetreden. Deze planperiode zal de handhaving hier specifiek op worden gericht.</i>
		Inspreker verzoekt aan de lijst met vergunningplichtige activiteiten toe te voegen (semi)-verharden van zandpaden en vormen van recreatief gebruik die schadelijk zijn (nachtwandelen, betreding van zandverstuivingen, afwijken van paden in leefgebied). Nieuwe vormen van vliegen, zoals ultra-lights, paramotors en drones dienen vergunningplichtig te zijn. Ook de gewijzigde oefeningen met helicopters door Defensie dienen als fysieke ingreep op verstorende effecten getoetst te worden.	<p><i>In het beheerplan is afgezien van een sluitende lijst van vergunningplichtige activiteiten. Het verharden of verbreden van paden is een vergunningplichtige activiteit, evenals evenementen als nachtwandelingen en aanleg van mouttainbikeroutes die tot significante verstoring leiden. Het buiten de paden begeven is al verboden op basis van de bekende groene bordjes. Drones zullen nog specifiek worden toegevoegd aan vergunningplichtige activiteiten.</i></p> <p><i>Militair gebruik op oefenterreinen is vrij van vergunning. Wijziging van dit gebruik met effecten op de omgeving kan wel vergunningplichtig zijn.</i></p>
		Inspreker wijst ten slotte op incorrecte informatie over de Draaihals (pagina 46) en verzoekt om deze te corrigeren (deze soort broedt wel jaarlijks op de Veluwe, maar in kleine en fluctuerende aantallen; broedgelegenheid staat wel onder druk door het verwijderen van oude berken).	<p><i>De doelstelling: hervestiging van een solide populatie komt voort uit het aanwijzingsbesluit. De situatie is inderdaad minder dramatisch. De tekst zal worden aangepast.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-5	8 december 2016	<p>Inspreker vraagt zich af in hoeverre de Europese natuurbeschermingswet doorwerkt in de Gelderse vergunningverlening</p> <p>Inspreker is van mening dat de provincie te gemakkelijk Nb vergunningen verleent op basis van onjuiste, misleidende en niet gecontroleerde cijfers. De provincie gaat uit van een ja, tenzij houding, inspreker verwacht een nee, tenzij houding van de provincie als beschermer van Natura 2000 gebieden.</p> <p>Met het beheerplan voor de Veluwe zal de provincie kritisch(er) moeten toetsen.</p> <p>Inspreker geeft aan dat in het beheerplan ook de randen van de Veluwe beter beschermd moeten worden. Dat kan worden bereikt door instelling van bufferzones en door bij vergunningverlening de randen te toetsen op alle bijzondere kenmerken die aanwezig zijn. De randen mogen immers niet anders getoetst worden dan de centrale delen. Voorkomen moet worden dat de natuurkwaliteit juist vanuit de randen steeds verder afkalft. Daarom pleit inspreker voor een bufferzone rond de Veluwe en een bijbehorend zoneringsplan.</p>	<p><i>De Europese Habitat- en Vogelrichtlijn dienen verwerkt te worden in de eigen nationale wetgeving. In Nederland is dit gebeurd in de Wet natuurbescherming (voorheen Natuurbeschermingswet 1998).</i></p> <p><i>Daarnaast zijn op grond van deze richtlijnen ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura2000-gebied en maken daarmee deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie. Zo ook de Veluwe.</i></p> <p><i>In Nederland is het bevoegde gezag voor de uitvoering van deze wet gedecentraliseerd naar de provincies. De provincie is in de meeste gevallen de bevoegde instantie om vergunningaanvragen te beoordelen en doet dat op basis van de geldende regels. In bepaalde gevallen waarin nationale belangen aan de orde zijn, is een minister het bevoegd gezag.</i></p> <p><i>Het beheerplan is een belangrijk kader voor vergunningverlening. Daarnaast is sprake van zich ontwikkelende nationale en Europese jurisprudentie die helpt bij een heldere, consequente en kritische toepassing van de regels.</i></p> <p><i>De randen van de Veluwe worden even zwaar beschermd en getoetst als de rest van de Veluwe. Alleen voor wat betreft de ontwikkeling van extra gevoelige natuur wordt in het beheerplan gepleit voor locaties met de minste stikstofdepositie.</i></p> <p><i>Dit vanuit pragmatische haalbaarheidsoverwegingen.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-6	9 december 2016	<p>Inspreker heeft bezwaar tegen de begrenzing van Natura 2000 de Veluwe, nu de exclaveringsformule niet geldt voor de agrarische gronden van inspreker.</p> <p>Inspreker wenst op de hoogte te worden gehouden van de procedure die hierover bij de Raad van State loopt.</p> <p>In het kader van de zienswijze verzoekt inspreker om de gronden buiten de begrenzing te laten vallen en voor zover dat niet mogelijk is schadeloos gesteld te worden voor de beperkingen die daaruit voortvloeien voor de bedrijfsvoering</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/naturaz000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzk&groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p> <p><i>Eventuele nadelige gevolgen zijn de verantwoordelijkheid van degene die dat besluit heeft genomen. Dit betekent in dit geval dat de Minister van LNV hiervoor aanspreekpunt is.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-7	9 december 2016	<p>Inspreker verzoekt om op de kaart Habitatype intern, bijlage I Elspeterbos (noord) van het landgoed Elspeterbos aan te passen. De aanduiding habitatype H9120 Beuken-eikenbossen met hulst is niet juist, in het aangegeven gebied staan grote delen naaldhout. Deze percelen zijn voor inspreker van groot economisch belang en de voorgestelde maatregelen benadelen inspreker zeer. Inspreker verzoekt om een uitzondering op de vergunningplicht voor de inzet van zware houtoogstmachines. De naaldhoutopstanden in het zuidelijk gedeelte van het Elspeterbos (bijlage II) kunnen alleen met zware machines worden geoogst. Een vergunningplicht geeft extra administratieve lasten en bijbehorende kosten.</p>	<p><i>De huidige habitatypenkaart voor de Veluwe is nog niet volledig in overeenstemming met de landelijke richtlijnen. Op onderdelen is de huidige kaart nog te grof. Er wordt momenteel gewerkt aan een verbeterde versie. Het is mogelijk dat uw probleem daarmee wordt opgelost.</i></p> <p><i>Buiten de habitatypen is de inzet van zware machines vrij van vergunning. Binnen de habitatypen is een vergunning noodzakelijk om onherstelbare schade aan de bodem en bodemvegetatie te voorkomen. Een vergunning biedt een goede mogelijkheid om in overleg te bezien op welke manier schade is te voorkomen. Het gebruik van vaste paden is daarbij bijvoorbeeld, ook in de gangbare bosbouw, een beproefde methode.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-8	9 december 2016	<p>Inspreker heeft bezwaar tegen de begrenzing van Natura 2000 de Veluwe, nu de exclaveringsformule niet geldt voor de agrarische gronden van inspreker.</p> <p>Inspreker wenst op de hoogte te worden gehouden van de procedure die hierover bij de Raad van State loopt.</p> <p>In het kader van de zienswijze verzoekt inspreker om de gronden buiten de begrenzing te laten vallen en voor zover dat niet mogelijk is schadeloos gesteld te worden voor de beperkingen die daaruit voortvloeien voor de bedrijfsvoering.</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/naturazoo0/gebiedendatabase.aspx?subj=nzk&groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p> <p><i>Eventuele nadelige gevolgen zijn de verantwoordelijkheid van degene die dat besluit heeft genomen. Dit betekent in dit geval dat de Minister van LNV hiervoor aanspreekpunt is.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-9	10 december 2016	<p>Insprekers verzoeken om een sloot, die loopt langs de Bloemendaalseweg, uit het beheerplan te schrappen. Zij vragen welke onderzoeken aan het besluit ten grondslag liggen.</p> <p>De sloot is noodzakelijk voor afvoer van water. Bij omvorming tot een 'natuursloot wordt de doorstroming belemmerd, zoals insprekers hebben ervaren bij de aanleg van een natuursloot in het gebied.</p>	<p><i>De begrenzing van Natura2000 is al eerder door de staatssecretaris van EZ vastgelegd in het aanwijzingsbesluit. Daar kan dit beheerplan niets aan veranderen.</i></p> <p><i>In het beheerplan zijn overigens geen maatregelen voor deze sloot opgenomen.</i></p> <p><i>De omvorming naar een natuursloot is dan ook niet voorzien.</i></p>
Z-10	10 december 2016	<p>Inspreker heeft bezwaar tegen de begrenzing van Natura 2000 de Veluwe, nu de exclaveringsformule niet geldt voor de agrarische gronden van inspreker.</p> <p>Inspreker wenst op de hoogte te worden gehouden van de procedure die hierover bij de Raad van State loopt.</p> <p>In het kader van de zienswijze verzoekt inspreker om de gronden buiten de begrenzing te laten vallen en voor zover dat niet mogelijk is schadeloos gesteld te worden voor de beperkingen die daaruit voortvloeien voor de bedrijfsvoering.</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzkg-groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
			<p>Eventuele nadelige gevolgen zijn de verantwoordelijkheid van degene die dat besluit heeft genomen. Dit betekent in dit geval dat de Minister van LNV hiervoor aanspreekpunt is.</p>
Z-11	11 december 2016	<p>Inspreker verzoekt om conform het gestelde in het ontwerp-beheerplan (pagina 11) de in gebruik zijnde agrarische percelen op kaart uit te sluiten en de kadastrale registratie daarop aan te passen.</p>	<p>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief. http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzke-groep=6&id=nzk57&topic=documenten</p> <p>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</p> <p>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</p> <p>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</p> <p>Rasters hebben met name effect op het grotere wild. Voor de In de instandhoudingsdoelen vanuit Natura2000 leveren rasters doorgaans geen beperking op.</p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Inspreker verzoekt daarnaast om in het beheerplan aandacht te besteden aan de effecten van wildkerende hekwerken op de leefgebieden van soorten. Deze hekwerken (zoals een recent geplaatst hekwerk in Epe van 6 km) dragen niet bij aan het doel van het beheerplan om versnippering van leefgebieden te voorkomen.	<i>De aanleg van nieuwe grote hekwerken binnen Natura 2000 gebied moet altijd worden getoetst aan de instandhoudingsdoelen van Natura2000.</i>
Z-12	10 december 2016	Insprekers wijzen op het voorkomen van een aantal bijzondere en typische soorten autochtone bomen, zoals de Wilde Appel, die niet automatisch beschermd en in stand gehouden worden door Natura 2000. Maatregelen zijn noodzakelijk om de (autochtone) populatie in stand te houden en omdat dit ook betrekking heeft op de habitattypen Oud Eikenbos en Beuken eikenbos met Hulst moeten de specifieke waarden en maatregelen in het beheerplan worden opgenomen. Insprekers verzoeken om een uitwerkingsplan op te stellen voor de instandhouding van de habitattypen H9190 en H9120 specifiek voor die locaties waar de waardevolle autochtone populaties nog aanwezig zijn.	<i>Voor het Oude Eikenbos (H9190) zal in elk geval een herstelprogramma worden opgesteld. Wellicht zal dit ook gebeuren voor het Beuken-eikenbos. In de door Alterra opgestelde lijst met typische soorten komt de Wilde Appel niet voor. Dat neemt niet weg dat deze soort betrokken kan worden in het herstelprogramma.</i>
		Het beleid tot uitbreiding van H9190 en H9120 wordt als positief gezien, waarbij aandacht wordt gevraagd voor het gebruik van zaai- en stekgoed van autochtone populaties.	<i>In de herstelprogramma's zal hier zeker aandacht aan worden gegeven.</i>
		Insprekers wijzen op het ontbreken van prioritering van maatregelen. Zij pleiten voor een prioritering in de eerste periode van 2016-2021 van de maatregelen M5, M19 en M17a als een samenhangende set, gelet op de gunstige eigendomssituatie.	<i>In de maatregelentabel is aangegeven welke maatregelen in de eerste planperiode zijn voorzien. Om tot uitvoering te komen maakt de provincie afspraken met de terreinbeheerders.</i>
		Insprekers wijzen op de strijdigheid van het enerzijds wel afvoeren van dood hout als PAS- (maatregel K7k) en anderzijds het laten liggen ervan in het belang van de instandhouding van H9190.	<i>Dit is inderdaad een tegenstrijdigheid. In dit kader kan de PAS-gebiedsanalyse niet worden aangepast. Wel zal worden bevorderd dat bij de volgende herziening van de gebiedsanalyse de beschreven maatregelen worden aangepast.</i>
		De weergave van de Elspeter struiken op de habitatkaart is onjuist: in plaats van H9120 moet dit H9190 zijn.	<i>De huidige habitattypenkaart voor de Veluwe is nog niet volledig in overeenstemming met de landelijke richtlijnen. Op onderdelen is de huidige kaart nog te grof. Er wordt momenteel gewerkt aan een verbeterde versie.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Ook voor H91EoC, beekbegeleidend bos (het beekdal van de Hierdense Beek met bovenlopen) geldt dat er een aantal specifieke boom- en struiksoorten zijn die aandacht verdienen in het beheerplan vanuit een oogpunt van duurzame instandhouding van bossen (Fladderiep, Tweestijlige meidoorn, Grootvruchtige meidoorn, Schijnkoraalmeidoorn, Wegedoorn, Beklierde heggenroos, Wilde kardinaalsmuts). In 2000-2001 is onderzoek gedaan in opdracht van de provincie naar oude boskernen, houtwallen en autochtone bomen en struiken. Deze informatie lijkt niet betrokken te zijn bij het beheerplan.	<i>Deze informatie is inderdaad niet betrokken bij het beheerplan. Dit beheerplan leent zich niet voor een dergelijke detaillering. In de voorgenomen nadere uitwerking voor boshabitats zal deze informatie worden opgenomen.</i>
		Actief hakhoutbeheer op 5% van het hakhout is volgens insprekers erg veel. Zeker als er meer dan 30 jaar niet is gehakt, is het resultaat teleurstellend. Beter is hakhout dat minder dan 20 jaar geleden is gehakt. Aanleg van nieuw hakhout is aan te bevelen, in combinatie met maatregelen tegen vraat en op basis van traditioneel beheer (eikels zaaien en eikenstruiken planten/inboeten).	<i>Het beheerplan spreekt van maximaal 5 % hakhoutbeheer. Dit type beheer dient geen Naturaz000-doelen. Het is opgenomen om hakhoutbeheer, indien gewenst door de terreinbeheerder, niet bij voorbaat onmogelijk te maken. Omvorming van kwalificerend bos is, vanwege de grote risico's, niet gewenst.</i>
		Als wenselijk aan te planten boomsoorten worden Winterlinde en Zomerlinde genoemd. Insprekers stellen dat dergelijke vegetatie niet thuishoort op de Veluwe. Beter zijn bosvegetaties met Zomereik, Wintereik en Beuk en bijbehorende houtige soorten zoals Sporkehout, Wilde lijsterbes, Wilde appel, Ruwe- en Zachte berk en Wilde kamperfoelie.	<i>De inzet van Linden past inderdaad niet in de Veluwe habitattypen. Anderzijds wordt het als een van de opties beschouwd om de negatieve effecten van stikstof enigszins tegen te gaan. Aanplant van Linden kan worden ingezet als hulpmiddel ter overleving maar nooit als blijvende bijdrage aan de soortensamenstelling.</i>
		Hangende zegge is geen typische soort voor de Veluwe (komt van nature voor in Limburg).	<i>Juist. Wordt gecorrigeerd.</i>
		Bezinning op de populatiegrootte van Hulst is noodzakelijk – beperking is aan te bevelen. Daarnaast is het goed om beheerders te wijzen op de Japanse hulst, zodat zij spontane vestiging kunnen verwijderen via de maatregel bestrijding van exoten.	<i>De Hulst lijkt inderdaad weinig last te hebben van stikstof. De soort neemt toe. Deze toename wordt vooralsnog niet als een probleem gezien. De Japanse Hulst is een exoot, maar het is nog niet duidelijk in hoeverre deze soort zich invasief gedraagt. In dat geval zal als maatregel actieve bestrijding worden opgenomen.</i>
		De Hierdense Beek met bovenlopen wordt in het beheerplan weliswaar genoemd, maar de inspanningen om deze te verbeteren door vermindering van mestinstroming in het bovengebied en schoningsbeheer op maat moeten met meer nadruk worden ingezet.	<i>De aanpak van beken zal in overleg met het waterschap verder vorm worden gegeven. De eerste planperiode wordt vooral benut om een goede aanpak van de beken te bepalen.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Tot slot wijzen insprekers op de cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen van de Veluwe. Behoud en versterking van de rijke groene cultuurhistorie zou in de beheerplannen opgenomen moeten worden. Insprekers verwijzen naar de Atlas van het landschappelijk groen erfgoed van Nederland van de RCE.	<i>Natura2000 gaat primair over natuur. Uiteraard heeft de provincie met de andere overheden en met de terreinbeheerders een verantwoordelijkheid voor behoud van de cultuurhistorie. Het is echter niet de ambitie om alles wat er op de Veluwe speelt in dit beheerplan te vatten.</i>
Z-13	11 december 2016	Insprekers zijn eigenaren van percelen te [Garderen]. Deze percelen vallen binnen de begrenzing van N2000 gebied de Veluwe. In het Aanwijzingsbesluit waren deze percelen aanvankelijk tekstueel geëxclaveerd. Naar aanleiding van een tussenuitspraak van de Raad van State is in het Wijzigingsbesluit de tekstuele exclavering vervallen en zijn de percelen van insprekers niet op kaart geëxclaveerd.	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzkg-groep=6&id=nzks7&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Insprekers zijn het daar niet mee eens en hebben tegen het Wijzigingsbesluit een reactie ingebracht bij de Raad van State.</p> <p>Nu het Wijzigingsbesluit (en de kaart) nog niet onherroepelijk vaststaat, is het beheerplan gebaseerd op een onjuiste en nog niet onherroepelijke kaart. Dit is in strijd met de rechtszekerheid en het plan kan om die reden nog niet worden vastgesteld. Niet duidelijk is immers voor welke delen van gebieden het beheerplan van toepassing is en of dat ook geldt voor de percelen van insprekers.</p>	<p><i>Het wijzigingsbesluit is inmiddels definitief. De Raad van State heeft het beroep ongegrond verklaard.</i></p>
		<p>Bestaand gebruik is in het beheerplan niet integraal geïnventariseerd en getoetst. Dit leidt tot onzekerheid, omdat nu niet duidelijk is wat voor de percelen van insprekers als bestaand gebruik geldt en welke peildatum daarvoor geldt. Vaststelling van het beheerplan kan dan ook pas na integrale inventarisatie en toetsing van bestaand gebruik</p>	<p><i>Het bestaande gebruik is voor dit plan inderdaad niet integraal geïnventariseerd en getoetst. Daar voor in de plaats is een uitgebreide handreiking opgesteld. In de Wet natuurbescherming is, voor de vaststelling van bestaand gebruik, als peildatum 31 maart 2010 vastgelegd. Activiteiten die op dat moment aan de orde waren als normaal onderdeel van de bedrijfsvoering, worden beschouwd als bestaand gebruik en zijn vergunningvrij.</i></p>
Z-14	12 december 2016	<p>Inspreker vraag waarom de graslanden ten oosten van de Bokkedijk te Renkum, ten westen van het gesaneerde industrieterrein De Beukenlaan te Renkum en ten zuiden van het bosgebied Oranje Nassau Oord niet zijn opgenomen in het beheerplan. Het gebied is de corridor voor het Natuurplan Herten aan de Rijn, heeft een unieke waterhuishouding door verschillende beken (Korteburgse Beek en Renkumse Beek) en door hoogteverschillen een bijzondere vegetatie.</p>	<p><i>De begrenzing is eerder vastgelegd, in het aanwijzingsbesluit, door de staatssecretaris van EZ. Bij de begrenzing geldt de voorwaarde dat er actueel kwalificerende habitattypen aanwezig moeten zijn. Het genoemde gebied is nog in ontwikkeling en voldeed waarschijnlijk nog niet aan de gestelde criteria. Mogelijk dat dit in de toekomst wel zo is, dan kan dit in een wijziging van het aanwijzingsbesluit worden meegenomen. Dit is een bevoegdheid van de minister van LNV, de provincie kan dit besluit niet nemen.</i></p>
Z-15	12 december 2016	<p>Inspreker komt op basis van een uitgebreide analyse tot de volgende conclusies over het ontwerp-beheerplan:</p> <p>het beheerplan behoort de achterstand in natuurkwaliteit drastisch te verbeteren, maar komt niet verder dan het in stand houden van het traditionele beheer</p>	<p><i>In het beheerplan worden de Natura2000 doelen uitgewerkt en aangegeven op welke wijze deze instandhoudingsdoelen kunnen worden gerealiseerd.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		terugdringen van stikstof zal met de bestaande normering, ondanks de PAS, niet lukken	<i>Voor elk habitatype is voor stikstof een zogenaamde kritische depositiewaarde bepaald. Wanneer de feitelijke depositie boven deze waarde blijft liggen zal het instandhoudingsdoel niet worden gerealiseerd. Hier ligt een ambitieuze opgave.</i>
		nachtelijke verstoring door faunabeheer wordt ten onrechte niet genoemd als bron van verstoring	<i>De mogelijkheden en beperkingen voor het faunabeheer zijn in het beheerplan en in de wet beschreven.</i>
		De aanpak van verdroging en versnippering van habitats, ter voorkoming van verdere achteruitgang, is te weinig ambitieus	<i>De ambitie voor dit beheerplan is in eerste instantie voorkoming van achteruitgang. In de tweede en derde beheerplanperiode zal de lat hoger worden gelegd.</i>
		maatregelen voor verlaging van stikstofdepositie, zoals goed beheer, begrazing en maaien, zullen onvoldoende blijken, gelet op landelijk beleid en hoge kosten	<i>De in dit plan opgenomen maatregelen leiden niet tot verlaging van de stikstofdepositie. De maatregelen zijn bedoeld om de negatieve effecten van stikstof te verzachten. Verlaging van de stikstofdepositie kan alleen aan de bron plaats vinden.</i>
		in het kader van begrazing wordt er onvoldoende aandacht besteed aan de negatieve gevolgen van het huidige wildbeheer	<i>In het beheerplan wordt een onderzoek aangekondigd naar het effect van begrazing door wild op de instandhouding van oud eikenbos.</i>
		inzet van schaapskuddes is onbetaalbaar	<i>De praktijk bewijst anders.</i>
		er wordt een eenzijdige visie op overbegrazing gegeven, terwijl onderbegrazing volledig buiten beeld blijft	<i>Er zijn geen signalen van onderbegrazing op de Veluwe, van overbegrazing des te meer.</i>
		opbrengsten van wildbeheer en de waarde van de natuurlijke grazers ontbreken in het ontwerp-beheerplan	<i>Dergelijke opbrengsten zijn voor de terreinbeheerder/eigenaar. Voor dit plan zijn dergelijke opbrengsten niet relevant.</i>
		de terechte uitsluiting van begrazing van kwetsbare vegetatietypen wordt niet uitgewerkt naar plaats, tijd en duur	<i>Uitsluiting van begrazing is in het plan slechts voorwaardelijk gesteld. Wanneer blijkt dat de instandhoudingsdoelen in gevaar komen is uitrastering de ultieme maatregel.</i>
		de uit onderzoek (mede in opdracht van de provincie) gebleken ernstige verstoring van de Wespandief op de Veluwe wordt genegeerd	<i>Uit het Wespandief-onderzoek kwam bepaald geen eenduidige conclusie over de verstoringgevoeligheid van de Wespandief.</i>
		houtoogst en verdroging worden onvoldoende uitgewerkt	<i>De effecten van verschillende activiteiten en ontwikkelingen op de habitattypen zijn uitgewerkt in bijlage 7.</i>
		regulering van bos- en wildbeheer is niet afdwingbaar	<i>Wanneer bos- en wildbeheer schadelijk zijn voor de instandhoudingsdoelen van Natura2000 is bescherming door het verbieden van schadelijke handelingen of het plaatsen van rasters bij wet af te dwingen.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		er zijn zeer effectieve volautomatische middelen (lasers) beschikbaar om overbegrazing tegen te gaan	<i>Als eerste zal moeten worden vastgesteld of er sprake is van overbegrazing en in hoeverre dit schadelijk is voor de instandhoudingsdoelen. Wanneer dit is vastgesteld kan worden bezien op welke wijze de schade kan worden voorkomen.</i>
		de aantalreducties in het faunabeheer zijn buitensporig	<i>Het wildbeheer wordt vastgelegd in het Faunabeheerplan. Dat plan is afgestemd op de Natura2000 instandhoudingsdoelen.</i>
		inzet van middelen om verlies van biodiversiteit te voorkomen kan voor de Veluwe veel beter – het ontwerp-beheerplan schiet daarin tekort;	<i>Constructieve voorstellen zijn welkom</i>
		een afweging van exploitatieopbrengsten en ecologische verliezen ontbreekt als basis voor de beoordeling van aanpassingen;	<i>Een dergelijke maatschappelijke afweging is hier niet relevant</i>
		door het ontbreken van structurele begrazing domineert overjarig gras, met als risico een hoge dichtheid aan teken en snelle verspreiding van brand.	<i>Overal op de Veluwe vindt in enige vorm begrazing plaats. Met “structurele begrazing” lijkt intensievere begrazing te worden bedoeld. Dit zou waarschijnlijk ernstige gevolgen hebben voor bijna alle habitattypen en is daarom niet toegestaan.</i>
		<p>Inspreker doet de volgende aanbevelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - beïnvloeding van grondwateraanvulling door vegetatietypes dient een hoofduitgangspunt van het beheerplan te zijn, omdat langs die weg verdroging slagvaardig en effectief verminderd kan worden; - verdrogingsproblematiek, vooral op de stuwwallen moet worden aangescherpt en onderdeel van het maatregelenpakket zijn; - door de aanvulling van grondwater te kwantificeren op een tarief van 33,5 eurocent laat dit de grote maatschappelijke waarde van de Veluwe zien en levert dit een toereikend budget op voor natuurbeheer; 	<p><i>Volgens de inspreker zijn verdroging, wildbeheer/begrazing en tekort aan geld voor beheer de grote issues op de Veluwe. Dat is echter niet het geval.</i></p> <p><i>Verdroging speelt met name langs de randen en bij de beken een rol. Er zijn diverse oorzaken aan te wijzen waaronder drinkwaterwinning, de aanwezigheid van (naald)bos en de ontwatering in de wijde omgeving (o.a. Flevoland). In deze planperiode wordt getracht de verdroging eerst op lokaal niveau aan te pakken.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<ul style="list-style-type: none"> - omvorming van vegetatietypen (met name halveren van het aandeel naaldhout) verdubbelt de maatschappelijke waarde, lost klimaatprobleem en verdroging op, ondersteunt geologische, archeologische en cultuurhistorische elementen met een verbetering van de landschapsbeleving en recreatieve waardering tot gevolg; - met toepassing van het voorgaande krijgen de maatregelen in het beheerplan een offensief in plaats van een defensief karakter; - een beschrijving van het complete natuursysteem in de vorm van interactie tussen vegetatie – planteneters – predatoren ontbreekt in het beheerplan; voor sturing op biodiversiteit, wildbeheer en begrazing is dit onontbeerlijk; - voor deze interactie is een hermetische afgrenzing van het gebied (inclusief verbindingen) een absolute voorwaarde; - voor de afgrenzing is het logisch om de wildwal als uitgangspunt te nemen, ook ter vervanging van de huidige rasters; het duurzame en onderhoudsarme karakter rechtvaardigen de hoge kosten; - naast ecoducten moeten er wildoversteekplaatsen komen, zoals deze in Overijssel al worden toegepast; - het traditionele beheer, dat uitgangspunt is in het beheerplan, vloeit voort uit de financiering. Als de maatschappelijke waarde van de Veluwe als uitgangspunt wordt genomen en met een belasting op leidingwater kan een aanzienlijk hoger budget worden gegenereerd; - beloning voor natuurprestaties levert betere garanties voor beheer en ondersteuning van natuurdoelen door terreineigenaren; - omvorming van financieringsstromen naar natuurprestaties is nauw verweven met de landelijke financiering van natuurbeheer en de inrichting van het Natuurnetwerk Nederland, die de provincies gezamenlijk momenteel (in tergend laag tempo) uitwerken. <p>De geschetste middelen kunnen helpen bij het halen van de N2000-doelen, die nu eerder een hindernisbaan dan een glijbaan zijn.</p>	<p><i>Een tekort aan beheersgeld verschilt per beheerder. Voor de realisatie van de N2000-doelen zijn vooralsnog voldoende middelen beschikbaar.</i></p> <p><i>De opmerkingen van inspreker kunnen een belangrijke rol spelen bij de evaluatie van de eerste planperiode. Voor dit plan zijn de opmerkingen echter nog te controversieel om te leiden tot aanpassing van het beheerplan.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-16	12 december 2016	<p>Inspreker heeft bezwaar tegen de begrenzing van Natura 2000 de Veluwe, nu de exclaveringsformule niet geldt voor de agrarische gronden van inspreker.</p> <p>Inspreker wenst op de hoogte te worden gehouden van de procedure die hierover bij de Raad van State loopt.</p> <p>In het kader van de zienswijze verzoekt inspreker om de gronden buiten de begrenzing te laten vallen en voor zover dat niet mogelijk is schadeloos gesteld te worden voor de beperkingen die daaruit voortvloeien voor de bedrijfsvoering.</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Het besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzk&groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming.</i></p> <p><i>Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p> <p><i>Eventuele nadelige gevolgen zijn de verantwoordelijkheid van degene die dat besluit heeft genomen. Dit betekent in dit geval dat de Minister van LNV hiervoor aanspreekpunt is.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-17	12 december 2016	<p>Inspreker verzoekt om verduidelijking van de woorden lopende werkzaamheden op pagina 66 – dit soort werkzaamheden dienen vergunningvrij te zijn, ook als ze op dit moment niet in uitvoering zijn, maar later plaatsvinden.</p> <p>Inspreker is van mening dat wijziging van bosbeheer in de vorm van grotere kapvlaktes en met inzet van zware machines gangbaar beheer is en er buiten kwalificerende habitats daarom geen vergunningplicht opgelegd hoeft te worden.</p> <p>Inspreker stelt dat het respecteren van de broedtijd feitelijk neerkomt op een verbod op vellingswerkzaamheden gedurende deze periode en maakt daartegen bezwaar. Een dergelijke restrictie kan slechts gelden als bij werkzaamheden sprake is van significante schade aan de instandhoudingsdoelen.</p>	<p><i>In de tekst is inderdaad onderscheid tussen werkzaamheden binnen kwalificerende habitattypen en daarbuiten onvoldoende scherp. De tekst zal hierop worden aangepast. De beperkingen ten aanzien van de inzet van zware machines en de toepassing van vlaktegewijze kap heeft betrekking op de kwalificerende habitats.</i></p> <p><i>Daarbuiten wordt dit als gangbaar beheer beschouwd.</i></p> <p><i>Vellingwerkzaamheden in de broedtijd waren ook onder de oude Flora en faunawet gebonden aan een ontheffing en dus praktisch verboden. Dat is in de nieuwe Wet natuurbescherming niet veranderd. Binnen Natura2000 komt daarbij dat het voorkomen van verstoring van N2000-soorten ook een internationale verplichting is. Verschillende soorten bevinden zich onder de instandhoudingsdoelstelling. In dat geval wordt elke verstoring als significant beschouwd. Dit wordt overigens niet in het beheerplan maar in de wet geregeld.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-18	12 december 2016	<p>Inspreker heeft bezwaar tegen de begrenzing van Natura 2000 de Veluwe, nu de exclaveringsformule niet geldt voor de agrarische gronden van inspreker.</p> <p>Inspreker wenst op de hoogte te worden gehouden van de procedure die hierover bij de Raad van State loopt.</p> <p>In het kader van de zienswijze verzoekt inspreker om de gronden buiten de begrenzing te laten vallen en voor zover dat niet mogelijk is schadeloos gesteld te worden voor de beperkingen die daaruit voortvloeien voor de bedrijfsvoering.</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzk&groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p> <p><i>Eventuele nadelige gevolgen zijn de verantwoordelijkheid van degene die dat besluit heeft genomen. Dit betekent in dit geval dat de Minister van LNV hiervoor aanspreekpunt is.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-19	12 december 2016	<p>Inspreker merkt op dat informatievoorziening aan inspreker over en betrokkenheid van inspreker bij de totstandkoming van het ontwerp-beheerplan te wensen over heeft gelaten.</p>	<p><i>Het beheerplan is relatief intensief begeleid door de Taskforce Veluwe. Daarna is het plan in de wachtstand terecht gekomen. Een periode waarin ook weinig te melden was.</i></p>
		<p>Inspreker wijst er op dat de Recreatieve Hoofdstructuur in de Veluweagenda 1.0 niet beperkt moet worden door het beheerplan. Uitwerking van het zoneringsplan Recreatie moet voortvarend worden opgepakt, zodat ook de ambitie van het programma Vitale Vakantieparken kan worden waargemaakt.</p>	<p><i>De uitvoering van de Veluweagenda en het programma Vitale Vakantieparken dient te voldoen aan de regels van de Wet natuurbescherming (voorheen: Natuurbeschermingswet 1998). Dat is al sinds 2005 het geval. Het beheerplan voegt daar geen nieuwe regels aan toe. Het beheerplan geeft wel beter inzicht in de bestaande regels en hoe hier mee kan worden omgegaan. Daarmee kan dit beheerplan ondersteunend zijn bij de uitvoering van deze programma's.</i></p>
Z-20	12 december 2016	<p>Inspreker verzoekt om enkele percelen op te nemen om voor subsidie voor omvorming in aanmerking te kunnen komen.</p>	<p><i>Dit Natura2000 beheerplan gaat niet over subsidietoekenning. Daarvoor dient het Provinciale Natuurbeheerplan. In dat plan worden terreinen aangewezen die in aanmerking komen voor beheer- of inrichtingssubsidie.</i></p>
Z-21	12 december 2016	<p>Inspreker verzoekt om de Taskforce Natura 2000 Veluwe, waarbij inspreker betrokken was, in stand te laten en tijdens de uitvoering van het beheerplan met enige regelmaat een terugkoppeling te organiseren met de Taskforce. Inspreker geeft aan dat dit voorstel mede wordt gesteund door VNO-NCW Midden en MKB Nederland Midden.</p>	<p><i>Om tot een goede afstemming te komen tussen de verschillende programma's op de Veluwe, is een gremium zoals de Taskforce was, inderdaad wenselijk.</i></p> <p><i>Op dit moment wordt verkend op welke manier dit vorm zou kunnen worden gegeven.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-22	12 december 2016	<p>Inspreker exploiteert een landgoed met houtoogst als belangrijke economische drager. Inspreker verzoekt om in het beheerplan de toepassing van de gedragscode natuurbeheer (bijlage 7) te wijzigen in de gedragscode bosbeheer. Dit is in lijn met het bestendige gebruik en doet geen afbreuk aan de aanwezige natuurwaarden. De zwaardere eisen in de gedragscode natuurbeheer brengen daarentegen de duurzame instandhouding van het landgoed in gevaar.</p> <p>Inspreker wijst op tegenstrijdige berichten over afsluiting van N2000 gebieden. Tijdens de informatie-avond is aangegeven dat dit zeer onwaarschijnlijk is, maar in N2000 gebied Haringvliet is onlangs de toegankelijkheid ingeperkt. Inspreker verzoekt om in het beheerplan op te nemen dat openstelling niet ingeperkt kan worden als dit in strijd is met andere regelgeving die openstelling als voorwaarde stelt. Beperking van openstelling leidt tot nadelige gevolgen, die in voorkomend geval gecompenseerd moeten worden</p>	<p><i>Daar waar sprake is van zogenaamde kwalificerende habitattypen (bijv. Oud eikenbos of Beuken-Eikenbos met Hulst) is een afstemming van het beheer op de bijzondere natuurwaarden vereist. Een gedragscode bosbeheer zou hier niet voldoen. De gedragscodes worden overigens opnieuw tegen het licht gehouden in verband met de nieuwe Wet natuurbescherming.</i></p> <p><i>In het beheerplan wordt beschreven op welke wijze de instandhoudingsdoelen kunnen worden gerealiseerd. In het beheerplan Veluwe wordt een recreatiezoneringsplan aangekondigd. Dit plan zal in overleg met betrokkenen en in afstemming met overig beleid voor de Veluwe worden opgesteld. Het is waarschijnlijk dat dit, op een aantal plekken op de Veluwe waar dit nodig is, tot extensivering van de openstelling zal leiden. Dat wil zeggen het afsluiten van een aantal paden. Dit zal uiteraard in overleg gebeuren. Het kan worden uitgesloten dat hierbij, tegen de wil van de eigenaar, de regels voor openstelling (bijv. bij NSW) worden geschonden.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-23	12 december 2016, aangevuld 23 december 2016	<p>Inspreker geeft aan dat toerisme en recreatie belangrijk zijn voor werkgelegenheid en voorzieningenniveau in de gemeente. Samen met andere gemeenten en recreatieondernemers wordt gewerkt aan een kwaliteitsimpuls voor de recreatiesector, met ruimte voor verbetering, innovatie en uitbreiding van recreatie.</p> <p>Het recreatiezoneringsplan dat in het beheerplan in het vooruitzicht wordt gesteld dient volgens inspreker gericht te zijn op andere zonering van de recreatiedruk, niet op het inperken daarvan. Inspreker wijst daarbij ook op het belang van de provincie in het kader van het Programma Vitale Vakantieparken en Veluwe op 1. Inspreker wordt graag op de hoogte gehouden van c.q. betrokken bij de uitwerking van het zoneringsplan.</p>	<p><i>Het belang van recreatie en toerisme op de Veluwe wordt door de provincie zeker onderkend. De programma's Veluwe op 1 en vitale vakantieparken zijn daar goede voorbeelden van.</i></p> <p><i>Tegelijkertijd heeft de provincie de verplichting om in het kader van Natura2000 een aantal natuurdoelen te realiseren. Om die reden staat Veluwe op 1 ook niet alleen voor recreatie en toerisme maar evenzeer voor een hoogwaardige natuur. Het gaat om de juiste balans.</i></p> <p><i>Natuurbeleving is ook in het kader van Natura2000 een belangrijk doel. Dat neemt echter niet weg dat recreatie ook schadelijk kan zijn voor natuur (te veel, op de verkeerde plek in de verkeerde tijd). Daarom is een zoneringsplan noodzakelijk. Daarbij gaat het met name om het bijsturen van het recreatief gebruik (wandelen, fietsen, gemotoriseerd verkeer, evenementen etc.). Dat betekent op de ene plaats inperken terwijl op een andere plaats wellicht meer ruimte kan worden geboden. Bij het zoneringsplan zullen uiteraard ook de gemeenten worden betrokken.</i></p>
		<p>Inspreker werkt in regionaal verband aan plannen voor nieuwe ATB-routes. Dergelijke activiteiten zijn goed te combineren met de aanwezige natuurwaarden. Een vergunningplicht voor nieuwe ATB-routes is een onnodige belemmering. Inspreker verzoekt om geen algemene vergunningplicht op te nemen, maar in het recreatiezoneringsplan af te wegen waar en wanneer een vergunningplicht voor ATB-routes noodzakelijk en passend is.</p>	<p><i>ATB-routes dienen in het kader van de Wet natuurbescherming altijd te worden getoetst op het effect op de natuurkwaliteit. Dat geldt niet alleen voor nieuwe singletracks maar ook voor de inzet van voormalige wandelpaden.</i></p> <p><i>De veronderstelling dat dergelijke routes altijd goed zijn te combineren met natuurwaarden wordt niet gedeeld. Intensief gebruikte routes kunnen zeer verstorend en dus schadelijk zijn voor de natuur. Dat betekent niet dat dergelijke routes niet mogelijk zouden zijn. Het gaat er om dat de route zodanig wordt getraceerd dat verstoring en schade aan natuur wordt voorkomen.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-24	12 december 2016	<p>Inspreker ondersteunt de instandhoudings-gedachte voor oude eikenbossen en eiken-beukenbos met hulst. Instandhouding en uitbreiding van het aandeel eik vergt echter een aanpak die de kaders en regels van het beheerplan bemoeilijkt: een grens van 2 maal de boomhoogte voor vergunningvrij verjongen is daarvoor niet werkbaar.</p> <p>Inspreker wijst op het belang van houtproductie als financieringsbron voor natuurbeheer. Houtproductie dient als bestendig gebruik voortgezet te kunnen worden. Beperkingen hebben mogelijk negatief effect op de natuurkwaliteit. Het belang van houtproductie dient in het beheerplan dan ook meer aandacht te krijgen.</p> <p>Inspreker uit zijn zorgen over de toename van administratieve lasten en beperkingen – dit beperkt de bedrijfsvoering en gaat zo ten koste van de aanwezige (en vaak dankzij de bedrijfsvoering ontstane) waarden.</p>	<p><i>Met name het habitatype Oud Eikenbos maar ook het Beuken-Eikenbos met Hulst staat op de Veluwe onder druk. Zorgvuldig beheer is hierbij geboden.</i></p> <p><i>Houtproductie is binnen deze habitattypen niet uitgesloten maar dient binnen deze habitattypen altijd zodanig te worden uitgevoerd dat het instandhoudingsdoel niet in het geding komt. Met name bij Oud Eikenbos kan dit betekenen dat voorlopig van houtoogst moet worden afgezien.</i></p> <p><i>Om de administratieve lasten voor de beheerder binnen de perken te houden zal voor beide bostypen een richtlijn worden opgesteld voor gewenst beheer. Dit zal in overleg met de beheerders geschieden. Of dit zal leiden tot ruimere vergunningvrije kapvlakten is op dit moment nog niet aan te geven.</i></p>
Z-25	12 december 2016	<p>Inspreker exploiteert een landgoed met houtoogst als belangrijke economische drager. Inspreker verzoekt om in het beheerplan de toepassing van de gedragscode natuurbeheer (bijlage 7) te wijzigen in de gedragscode bosbeheer. Dit is in lijn met het bestendige gebruik en doet geen afbreuk aan de aanwezige natuurwaarden. De zwaardere eisen in de gedragscode natuurbeheer brengen daarentegen de duurzame instandhouding van het landgoed in gevaar.</p> <p>Inspreker wijst op tegenstrijdige berichten over afsluiting van N2000 gebieden. Tijdens de informatieavond is aangegeven dat dit zeer onwaarschijnlijk is, maar in N2000 gebied Haringvliet is onlangs de toegankelijkheid ingeperkt. Inspreker verzoekt om in het beheerplan op te nemen dat openstelling niet ingeperkt kan worden als dit in strijd is met andere regelgeving die openstelling als voorwaarde stelt. Beperking van openstelling leidt tot nadelige gevolgen, die in voorkomend geval gecompenseerd moeten worden.</p>	<p><i>Daar waar sprake is van zogenaamde kwalificerende habitattypen (bijv. Oud eikenbos of Beuken-Eikenbos met Hulst) is een afstemming van het beheer op de bijzondere natuurwaarden vereist. Een gedragscode bosbeheer zou hier niet voldoen. De gedragscodes worden overigens opnieuw tegen het licht gehouden in verband met de nieuwe Wet natuurbescherming.</i></p> <p><i>In het beheerplan wordt beschreven op welke wijze de instandhoudingsdoelen kunnen worden gerealiseerd. In het beheerplan Veluwe wordt een recreatiezoneringsplan aangekondigd. Dit plan zal in overleg met betrokkenen en in afstemming met overig beleid voor de Veluwe worden opgesteld. Het is waarschijnlijk dat dit, op een aantal plekken op de Veluwe waar dit nodig is, tot extensivering van de openstelling zal leiden. Dat wil zeggen het afsluiten van een aantal paden. Dit zal uiteraard in overleg gebeuren. Het kan worden uitgesloten dat hierbij, tegen de wil van de eigenaar, de regels voor openstelling (bijv. bij NSW) worden geschonden.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Op het terrein van inspreker zijn twee aangewezen habitattypes aanwezig: H2310 Stuiwanden met struikheide en H4030 Droge Heide. Voor een deel valt dit samen met een strook waarop een zakelijk recht is gevestigd voor een 380KV hoogspanningsleiding. Beheer en onderhoud van de leiding en de strook grond wordt uitgevoerd door TENNET. Als gevolg van lekwater van de hoogspanningskabels kan er mogelijk ook sprake zijn van bodemverontreiniging. Inspreker heeft als eigenaar geen invloed op de toestand, beheer en onderhoud van deze strook en kan, voor zover dit nodig is, niet voldoen aan de voorwaarden en verplichtingen uit het beheerplan voor deze strook. Inspreker verzoekt om de aanwijzing van de habitattypes dan ook te heroverwegen en voor beheer en onderhoud afstemming te zoeken met de zakelijk gerechtigde. Inspreker wenst gevrijwaard te worden van elke aansprakelijkheid voor handelen in strijd met het beheerplan voor wat betreft de zakelijk recht strook.	<p><i>Wanneer de verantwoordelijkheid voor het beheer van de strook onder de hoogspanningsleidingen bij Tennet ligt, zal in geval van onjuist beheer niet de eigenaar maar de verantwoordelijk beheerder (Tennet) worden aangesproken. Wanneer Tennet ten behoeve van de hoogspanningsleidingen werkzaamheden moet uitvoeren waarbij schade aan de instandhoudingsdoelen niet kan worden uitgesloten zal ook Tennet een vergunning moeten aanvragen.</i></p> <p><i>De door inspreker beschreven situatie vormt geen aanleiding om de aanwijzing van habitattypen, ter plaatse, te heroverwegen.</i></p>
Z-26		Gelijk aan Z-25	Gelijk aan Z-25
Z-27	12 december 2016	Inspreker exploiteert een landgoed met houtoogst als belangrijke economische drager. Inspreker verzoekt om in het beheerplan de toepassing van de gedragscode natuurbeheer (bijlage 7) te wijzigen in de gedragscode bosbeheer. Dit is in lijn met het bestendige gebruik en doet geen afbreuk aan de aanwezige natuurwaarden. De zwaardere eisen in de gedragscode natuurbeheer brengen daarentegen de duurzame instandhouding van het landgoed in gevaar.	<p><i>Daar waar sprake is van zogenaamde kwalificerende habitattypen (bijv. Oud eikenbos of Beuken-Eikenbos met Hulst) is een afstemming van het beheer op de bijzondere natuurwaarden vereist. Een gedragscode bosbeheer zou hier niet voldoen. De gedragscodes worden overigens opnieuw tegen het licht gehouden in verband met de nieuwe Wet natuurbescherming.</i></p>
		Inspreker wijst op tegenstrijdige berichten over afsluiting van N2000 gebieden. Tijdens de informatie-avond is aangegeven dat dit zeer onwaarschijnlijk is, maar in N2000 gebied Haringvliet is onlangs de toegankelijkheid ingeperkt. Inspreker verzoekt om in het beheerplan op te nemen dat openstelling niet ingeperkt kan worden als dit in strijd is met andere regelgeving die openstelling als voorwaarde stelt. Beperking van openstelling leidt tot nadelige gevolgen, die in voorkomend geval gecompenseerd moeten worden.	<p><i>In het beheerplan wordt beschreven op welke wijze de instandhoudingsdoelen kunnen worden gerealiseerd. In het beheerplan Veluwe wordt een recreatiezoneringsplan aangekondigd. Dit plan zal in overleg met betrokkenen en in afstemming met overig beleid voor de Veluwe worden opgesteld. Het is waarschijnlijk dat dit, op een aantal plekken op de Veluwe waar dit nodig is, tot extensivering van de openstelling zal leiden. Dat wil zeggen het afsluiten van een aantal paden. Dit zal uiteraard in overleg gebeuren. Het kan worden uitgesloten dat hierbij, tegen de wil van de eigenaar, de regels voor openstelling (bijv. bij NSW) worden geschonden.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Inspreker wijst er verder nog op, dat de habitattypes die zijn aangewezen op landgoed Loenerveld, landgoed van der Huchtbos en landgoed Zwaluwenburg niet corresponderen met de werkelijkheid. Inspreker wenst voor Loenerveld en van der Huchtbos het bestendig gebruik voort te zetten (productiebos) zonder beperkingen vanuit het beheerplan en verzoekt om de habitattypen die in werkelijkheid niet voorkomen daarom ook van de kaart te verwijderen.</p>	<p><i>Niet de kaart maar de werkelijke situatie in het veld is bepalend voor de Wet natuurbescherming. De kaart is hierbij een hulpmiddel. De door de inspreker aangegeven onjuistheden op de habitattypenkaart zullen opnieuw worden beoordeeld en waar aan de orde gecorrigeerd.</i></p> <p><i>Dit neemt niet weg dat ook productiebos natuurwaarden kan vertegenwoordigen. Het overgrote deel van het productiebos behoort tot het leefgebied van diverse vogelsoorten zoals Zwarte Specht en Wespandief. Ook bij de exploitatie van productiebos zal met deze soorten rekening moeten worden gehouden.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-28	12 december 2016	<p>Inspreker exploiteert een agrarische bedrijf. Een aantal percelen van inspreker vallen binnen de begrenzing van het Natura 2000 gebied de Veluwe. Deze percelen worden intensief gebruikt voor agrarische doeleinden, waardoor uitgesloten is dat er habitattypen aanwezig zijn. De gronden van inspreker zijn niet nodig om de instandhoudingsdoelen te behalen en kunnen daarom buiten de begrenzing worden gelaten. Nu in de bijlage ook wordt aangegeven dat gronden in agrarisch gebruik, gebouwen en erven buiten de begrenzing zijn gehouden, verzoekt inspreker om de begrenzing voor zijn percelen aan te passen, zodat deze niet meer tot het N2000 gebied behoren</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i> http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzkg-groep=6&id=nzk57&topic=documenten</p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p>
Z-29	12 december 2016	<p>PAS (hoofdstuk 1) Inspreker wenst dat alle brongerichte maatregelen uit de PAS met voorrang worden ingezet en wijst tevens op de noodzaak om daarop te handhaven.</p>	<p><i>De urgentie van terugdringing van de stikstofdepositie wordt in het beheerplan nadrukkelijk onderschreven. Bij de handhaving van de Wet natuurbescherming zal gericht aandacht worden besteed aan de brongerichte maatregelen door het daartoe bevoegde gezag.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Inspreker wijst er op dat het uitvoeren van PAS-maatregelen niet ten koste mag gaan van al jaren toegepaste beheerstrategieën (zoals in Nationaal Park Veluwezoom geldt voor Zand- en kalklandschap).	<i>Op de Veluwe zijn de PAS-maatregelen niet locatiespecifiek beschreven. Hierdoor is er op de Veluwe voldoende ruimte voor een verstandige inzet van maatregelen zonder “kapitaalverlies”.</i>
		Natura2000 doelen (hoofdstuk 2) Bij de generieke kernopgave Hogere Zandgronden (2.2.2) ontbreekt een beschrijving van de wijze waarop deze bereikt gaat worden.	<i>De wijze waarop de generieke kernopgave wordt gerealiseerd is inderdaad meer impliciet beschreven. Met name de corridors en ecoducten spelen hierbij een belangrijke rol.</i>
		Bij de gebiedsspecifieke doelen (2.2.3) mist inspreker een kwantificering en lokalisering, hetgeen volgens de Checklist Beheerplannen noodzakelijk is.	<i>Voor het beheerplan van de Veluwe is bewust gekozen voor een plan op hoofdlijnen. Die keuze is in de eerste plaats ten koste gegaan van kwantificering en lokalisering. Dit element wordt nu inderdaad gemist. Om dit gemis op te vangen is gekozen voor de opstelling van een aantal specifieke programma's voor soorten en enkele kwetsbare habitats. Deze programma's zullen uiteindelijk worden opgenomen in het beheerplan</i>
		Inspreker is van mening dat een integrale ecosysteem benadering in het beheerplan mist. Ook niet kwalificerende habitats zijn belangrijk voor de instandhoudingsdoelstellingen. Ook activiteiten als houtproductie en recreatie dienen in een integrale ecosysteem benadering te worden geplaatst.	<i>De integrale systeembenadering is beschreven in de PAS-gebiedsanalyse en samengevat in hoofdstuk 4 (landschapsecologische systeemanalyse) van het beheerplan. In de beschrijving van de leefgebieden van soorten komen ook de niet kwalificerende habitats in beeld. Activiteiten als houtproductie en recreatie worden wel degelijk beschreven. Zowel in relatie tot specifieke habitattypen als in relatie tot de Veluwebrede leefgebieden van een aantal soorten. Dit te plaatsen in een integrale systeembenadering lijkt voor de Veluwse situatie geen meerwaarde te hebben. Voor recreatie is een zoneringsplan aangekondigd.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Ambitieniveau (hoofdstuk 3)</p> <p>Inspreker mist een integrale visie, waarbij ook aandacht wordt besteed aan procesnatuur, cultuurhistorie, recreatie en abiotiek.</p> <p>Inspreker is groot voorstander van het herstel van robuuste natuurlijke systemen, maar ziet daarvan te weinig uitwerking in het ontwerp. Inspreker verzoekt in dit kader om een notitie over Grote Natuureenheden, bijgevoegd bij de zienswijze en besproken in de IB-groep, in het beheerplan te verwerken en te zorgen voor verdere uitwerking, bij voorbeeld door middel van een pilotstudie.</p> <p>Inspreker draagt daar graag zijn kennis en ervaring aan bij.</p>	<p><i>De ambitie is voor de eerste planperiode relatief bescheiden. Dat wil zeggen: stoppen van de achteruitgang van biodiversiteit.</i></p> <p><i>Voorts zijn de doelen beschreven in het Aanwijzingsbesluit. Het gaat daarbij om behoud van habitattypen, soorten en de onderlinge samenhang. Zaken als abiotiek, cultuurhistorie, recreatie en beheersfilosofie zijn slechts relevant voor zover zij ten dienste staan van de instandhoudingsdoelen dan wel deze kunnen schaden.</i></p> <p><i>De grote eenheden natuur worden in het beheerplan beschreven als een kans maar ook een risico. In de eerste beheerplanperiode zullen deze kansen en risico's nader worden onderzocht. Bijdragen uit het beheer zijn daarbij zeer welkom.</i></p>
		<p>Inspreker maakt bezwaar tegen het onderscheid dat wordt gemaakt tussen de kern van de Veluwe en de randen. Dit suggereert een verschil in waarde en is een juridisch risico.</p> <p>De keuze voor interne buffering is bovendien niet in lijn met ander provinciaal beleid, dat juist wel is gericht op ontwikkeling van natuurkwaliteit in de randzone. Inspreker vreest voor ongewenste ontwikkelingen aan de randen, is bezorgd over het effect op de (eigen)gebieden in het licht van deze koers. Onduidelijk is bovendien welk deel centraal is en welke delen niet.</p>	<p><i>Blijkbaar leidt de tekst op dit punt tot onduidelijkheid.</i></p> <p><i>Juridisch is er geen enkel verschil tussen de kern en de randen.</i></p> <p><i>Wat wordt bedoeld is dat het verstandig lijkt om de ontwikkeling van nieuwe, stikstofgevoelige natuur te beperken tot de minst belaste delen van de Veluwe. De kans op succes is daar immers het grootst.</i></p> <p><i>De tekst zal worden aangepast.</i></p>
		<p>LESA (hoofdstuk 4)</p> <p>Inspreker verzoekt om duidelijk te maken welke instandhoudingsdoelen in gevaar komen door overbegrazing.</p> <p>Inspreker vraagt aandacht voor een tekort aan nutriënten, dat kan leiden tot afname van bodemleven en kwaliteitsverlies van habitats.</p>	<p><i>Welke instandhoudingsdoelen kwetsbaar zijn voor overbegrazing wordt in hoofdstuk 5, Visie op doelbereik, beschreven.</i></p> <p><i>De kennisontwikkeling op het gebied van uitspoeling en disbalans van nutriënten in voedselarme habitattypen, ontwikkelt zich snel. In de nog op te stellen programma's voor deze habitattypen en bijbehorende soorten zal de laatste kennis op dit gebied worden betrokken.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Inspreker wijst er op dat herstel van robuuste natuurlijke systemen op gespannen voet kan staan met de gehoudenheid van de beheerder aan instandhouding van de aanwezige kwaliteit van kwalificerend habitat. Bij de uitwerking van robuuste natuur hoort ruimte voor een flexibele aanpak van kwalificerende habitats.	<i>De algemene kernopgave voor zandlandschappen is weliswaar samenhang maar dit is niet één op één gelijk te stellen aan robuuste natuur zoals de inspreker veronderstelt. Behoud van de biodiversiteit staat centraal. Daar horen habitattypen en soorten bij. De Veluwe is zodanig versnipperd dat een robuuste natuur binnen de huidige grenzen geen garantie is voor behoud van deze biodiversiteit.</i>
		Visie op doelbereik (hoofdstuk 5) en Maatregelen (hoofdstuk 6) Met een verwijzing naar de Checklist Beheerplannen stelt inspreker dat de doelen in het beheerplan niet of onvoldoende zijn geconcretiseerd. Hoeveel ha is nodig, wat is de huidige kwaliteit, hoe worden de doelen (tijdig) bereikt?	<i>Voor het beheerplan van de Veluwe is bewust gekozen voor een plan op hoofdlijnen. Die keuze is in de eerste plaats ten koste gegaan van kwantificering en lokalisering. Dit element wordt nu inderdaad gemist. Om dit gemis op te vangen is gekozen voor de opstelling van een aantal specifieke programma's voor soorten en enkele kwetsbare habitats. Deze programma's zullen uiteindelijk worden opgenomen in het beheerplan.</i>
		Inspreker bestrijdt dat oud eikenbos (en overigens ook beuken-eikenbossen met hulst) gevoelig zijn voor overbegrazing en verzoekt om een nadere uitwerking van het effect/belang van grote grazers, die nu ten onrechte negatief worden verondersteld.	<i>In het beheerplan wordt (over)begrazing van met name de boshabitattypen als mogelijk risico beschreven. Een risico dat de eerste planperiode wordt onderzocht.</i>
		Inspreker verzoekt verder om een recreatie zoneringsplan met spoed op te pakken, omdat dit een essentieel onderdeel van het beheerplan is en noodzakelijk als toetsingskader voor vergunningverlening.	<i>Dit wordt geheel onderschreven.</i>
		Bestaand gebruik (hoofdstuk 7) Inspreker wijst op de gevolgen van een vergunningplicht voor boswerkzaamheden voor inspreker – dergelijke werkzaamheden voert inspreker regelmatig en met de grootste zorgvuldigheid uit.	<i>Van vergunningplicht voor boswerkzaamheden is pas sprake wanneer schade aan de instandhoudingsdoelen niet kan worden uitgesloten. Daarvan is sprake bij het maken van (grotere) kapvlakten in kwalificerend habitattypen en bij de inzet van zware machines op kwetsbare bodems. Dat betreft slechts een beperkte oppervlakte van het totale bosareaal.</i>
		Monitoring (hoofdstuk 10) Inspreker wijst er op dat de effect- en prestatie monitoring een taak van de provincie is.	<i>Monitoring is inderdaad de verantwoordelijkheid van de Provincie. Dat neemt niet weg dat er praktische afspraken kunnen worden gemaakt over de bijbehorende werkzaamheden.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		De Veluwe op de kaart (hoofdstuk 11) Omdat de habitattypenkaart nog niet betrouwbaar is, moet er bij vergunningverlening een veldcheck worden gedaan – inspreker vraagt hoe dit wordt gegarandeerd.	<i>Het streven is om de habitattypenkaart zo betrouwbaar mogelijk te maken maar het blijft een hulpmiddel. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend. De situatie in het veld is juridisch altijd bepalend. Bij een vergunning wordt een natuurtoets uitgevoerd. Dit biedt de garantie voor de toets in het veld.</i>
		De motivatie van de leefgebiedenkaart is niet in lijn met het aanwijzingsbesluit en vormt een gevaar voor de Veluwe als integraal natuurgebied.	<i>Net als de habitattypenkaart is de leefgebiedenkaart een hulpmiddel om de instandhoudingsdoelen uit het aanwijzingsbesluit te duiden.</i>
		De kansenkaart is onvoldoende uitgewerkt en getoetst om uitgevoerd te kunnen worden.	<i>De kansenkaart is niet meer dan wat de naam zegt. Het is geen uitvoeringsgerichte maatregelenkaart.</i>
		Algemeen Inspreker komt met een aanvullende zienswijze op het bijlagenrapport, dat vanwege de omvang niet meegenomen kon worden.	<i>De aanvullende zienswijze is niet ontvangen.</i>
Z-30	12 december 2016	PAS (hoofdstuk 1) Inspreker hecht er belang aan dat de brongerichte maatregelen die een bijdrage leveren aan de verlaging van de stikstofdepositie met voorrang worden ingezet en dat daarop tevens handhaving plaatsvindt.	<i>De urgentie van terugdringing van de stikstofdepositie wordt in het beheerplan nadrukkelijk onderschreven. Bij de handhaving van de Wet natuurbescherming zal gericht aandacht worden besteed aan de brongerichte maatregelen door het daartoe bevoegde gezag.</i>
		Begrenzing en Natura 2000 doelen (hoofdstuk 2) Inspreker is tegen de keuze om voor de uitbreidingsdoelen alleen de focus te leggen op de kern van de Veluwe: <ul style="list-style-type: none"> - de status van de gebieden aan de randen is op basis van de Europese richtlijn niet anders dan die in de kern; - inspreker pleit voor een uniform bufferbeleid voor alle N2000 gebieden; - de keuze voor interne buffering is niet in lijn met ander provinciaal beleid, dat gericht is op ontwikkeling van natuurkwaliteit in randzones; - dit kan leiden tot onwenselijke economische ontwikkelingen met mogelijk negatieve gevolgen voor gebieden in de randzone; - inspreker wijst op mogelijke gevolgen voor eigen gebieden in de randzone, zoals Wisselse Veer en Vaassense Beken; - kern en randzone zijn niet gedefinieerd. 	<i>Blijkbaar leidt de tekst op dit punt tot onduidelijkheid. Juridisch is er geen enkel verschil tussen de kern en de randen. Wat wordt bedoeld is dat het verstandig lijkt, om de ontwikkeling van nieuwe, stikstofgevoelige natuur te beperken tot de minst belaste delen van de Veluwe. De kans op succes is daar immers het grootst. De tekst zal worden aangepast.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Inspreker pleit voor exclavering van landbouwgronden van zowel particulieren als natuurbeschermingsorganisaties, als deze geen natuurfunctie hebben. Deze exclavering dient niet uitsluitend voor particuliere gronden te worden toegepast. Inspreker heeft beroep aangetekend tegen het besluit inzake de nieuwe begrenzing bij de Raad van State.</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzko-groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Ambitieniveau en bestaand gebruik (hoofdstuk 3, 7)</p> <p>Inspreker constateert dat twee belangrijke ambities ontbreken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. cultuurhistorie en erfgoed: heide is bij voorbeeld ontstaan uit eeuwenlang historisch landbouwkundig gebruik. Ontwikkeling van natuurwaarden mag in ieder geval niet ten koste gaan van erfgoedwaarden. Onduidelijk is nu wat het Natura 2000 beleid betekent voor bij voorbeeld beschermde buitenplaatsen of stadgezichten. 2. bosbouw: levert een bijdrage aan de instandhouding van landgoederen en is een belangrijke beheermethode. <p>Beide dienen toegevoegd te worden aan de opsomming van ambities.</p>	<p><i>De ambitie is voor de eerste planperiode relatief bescheiden. Dat wil zeggen: stoppen van de achteruitgang van biodiversiteit. Voorts zijn de doelen beschreven in het Aanwijzingsbesluit. Het gaat daarbij om behoud van habitattypen, soorten en de onderlinge samenhang. Zaken als cultuurhistorie, bosbouw en landgoedexploitatie zijn slechts relevant voor zover zij ten dienste staan van de instandhoudingsdoelen danwel deze kunnen schaden.</i></p>
		<p>Inspreker constateert verder dat de Kansenskaart een uitbreiding van open terreintypen laat zien. Inspreker maakt daartegen bezwaar, omdat dit ten koste kan gaan van bosgebieden. Dat doet geen recht aan het respecteren van bestaand gebruik.</p>	<p><i>De kansenskaart is niet meer dan wat de naam zegt. Het is geen dwingende uitvoeringsgerichte maatregelenkaart. Op de kansenskaart worden naast locaties voor uitbreiding van open terreinen ook locaties voor bosuitbreiding aangegeven.</i></p>
		<p>Bestaand gebruik van land- en bosbouwgronden wordt weliswaar gerespecteerd, maar omdat deze gronden wel binnen de begrenzing van Natura 2000 liggen, treden beperkingen van het gebruik op als gevolg van het GLB. Dat past volgens inspreker niet bij het respecteren van bestaand gebruik en de betreffende gronden zouden daarom buiten de begrenzing geplaatst moeten worden.</p>	<p><i>Dit probleem wordt door de provincie onderkend. Het GLB staat echter inhoudelijk los van de doelen voor Naturazoo. In het beheerplan zijn geen beperkingen opgenomen voor het scheuren van agrarisch grasland. De verantwoordelijkheid voor de begrenzing van Naturazoo en de uitvoering van het GLB ligt bij het Ministerie van LNV. De provincie heeft bij het Ministerie aandacht voor dit probleem gevraagd.</i></p>
		<p>Inspreker verzoekt tevens om het reguliere bosbeheer geen beperkingen op te leggen in de vorm van kapvlaktes en materiaalgebruik. Inspreker voert het bosbeheer zeer zorgvuldig uit, maar daarvoor is flexibiliteit in keuze van beheermaatregelen en wijze van uitvoeren een belangrijke randvoorwaarde.</p>	<p><i>Van vergunningplicht voor boswerkzaamheden is pas sprake wanneer schade aan de instandhoudingsdoelen niet kan worden uitgesloten. Daarvan is sprake bij het maken van (grotere) kapvlakten in kwalificerend habitattypen en bij de inzet van zware machines op kwetsbare bodems. Dat betreft slechts een beperkte oppervlakte van het totale bosareaal.</i></p>
		<p>Monitoring (hoofdstuk 10)</p> <p>Inspreker wijst erop, dat de beleidsmonitoring door de provincie uitgevoerd moet worden.</p>	<p><i>Monitoring is inderdaad de verantwoordelijkheid van de Provincie. Dat neemt niet weg dat er praktische afspraken kunnen worden gemaakt over de bijbehorende werkzaamheden.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-31	12 december 2016	<p>Inspreker stelt vast dat het beheerplan voldoet aan een aantal belangrijke uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een goede beschrijving van (vergunningvrij) bestaand gebruik, op basis waarvan inspreker concludeert dat het bestaande agrarische gebruik zonder beperkingen kan worden voortgezet; - agrarische ontwikkelingen zijn daarbuiten ook mogelijk, waarbij de vergunningplicht beperkt is tot het strikt noodzakelijke. <p>Inspreker kan zich vinden in de concentratie van uitbreiding van habitattypen op het centrale deel van de Veluwe.</p>	<p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i></p>
		<p>Inspreker kan zich niet vinden in de uitzondering op bestaand gebruik voor bollenteelt. Inspreker meent dat bollenteelt ook bestaand gebruik is en verwijst voor een uitgebreide onderbouwing daarvan tevens naar de zienswijze opgenomen onder Z-51.</p> <p>Inspreker stelt dat de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verwaarloosbaar zijn. Deze middelen worden getoetst door het Ctgb en een aparte toets op grond van de Wet natuurbescherming kan daarom achterwege blijven</p> <p>Niettemin kan inspreker instemmen met de twee voorwaarden die gelden voor percelen die grenzen aan aangewezen watervoerende N2000 beken, waarbij inspreker aantekent dat driftreductie conform de geldende regels tenminste 90% dient te zijn en niet > 90%. Inspreker wil deze voorwaarden echter niet gekoppeld zien aan een vergunning, maar stelt voor om te volstaan met een meldingsplicht. Wellicht dat de vergunningtoets die in bijlage 7 wordt genoemd, als deze hetzelfde inhoudt als een melding, hiervoor ingezet kan worden.</p> <p>Inspreker wil graag in overleg met de provincie komen tot een andere invulling om een werkbare situatie voor bloembollentelers op de Veluwe te laten bestaan.</p>	<p><i>Bij de bollenteelt is een zeer intensieve toepassing van gewasbeschermingsmiddelen gebruikelijk. Wanneer deze teelt in de directe nabijheid van waternatuur plaats vindt is een negatief effect op de instandhoudingsdoelen niet uit te sluiten. Dat is de basis voor de vergunningplicht.</i></p> <p><i>In het beheerplan wordt vervolgens aangegeven dat, indien de algemeen geldende milieuregels voor dergelijke teelten langs ecologisch waardevolle wateren worden nageleefd, een vergunning kan worden afgegeven.</i></p> <p><i>De eerste beheerplanperiode wordt tevens benut om door middel van onderzoek en monitoring een scherper beeld van de effecten te verkrijgen. Wanneer dit leidt tot een stelsel van voorwaarden waarbij een negatief effect wèl is uit te sluiten kan de vergunningplicht (in de volgende beheerplanperiode) komen te vervallen.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Inspreker vraagt verder om de term perceel te verduidelijken en daarvoor aan te sluiten bij de gecombineerde opgave.	<i>In het beheerplan is geen definitie van het begrip perceel opgevoerd. Onder het begrip perceel wordt hier verstaan een als eenheid bewerkt stuk agrarische grond inclusief eventuele bufferstroken. Aansluiting bij de gecombineerde opgave ligt hierbij voor de hand met dien verstande dat bufferstroken bij het perceel worden gerekend. Dit zal in het beheerplan worden verduidelijkt.</i>
		Bijlage 7, toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen, roept bij inspreker nog een aantal vragen op: - verduidelijking van de vergunningtoets: wat houdt dit in?	<i>Een vergunningtoets, of passende beoordeling, is een onderzoek of schade (significante effecten) aan instandhoudingsdoelen bij voorbaat zijn uit te sluiten of door maatregelen kunnen worden voorkomen. In de Wet natuurbescherming is dit beschreven onder artikel 2.8.</i>
		is ongewijzigde voortzetting van jacht, faunabeheer en schadebestrijding op basis van het provinciale faunabeheerplan mogelijk? Zo ja, dan dit verduidelijken in het beheerplan.	<i>Dit is juist. De tekst over het faunabeheer zal in het beheerplan worden aangepast.</i>
		Voor het gebruik van het geweer in het broedseizoen geldt een vergunningtoets; graag verduidelijken voor welke diersoorten dit geldt en wat hun leefgebieden zijn; tevens duidelijk maken dat gebruik van het geweer buiten broedseizoen en buiten leefgebied vergunningvrij is (toevoegen aan kruisjestabel).	<i>De beperking van het gebruik van het geweer in het broedseizoen is ter voorkoming van verstoring van broedvogels. De tekst over het faunabeheer zal in het beheerplan worden aangepast.</i>
		Op pagina 12 de term gewasbestrijdingsmiddelen aanpassen (naar gewasbeschermingsmiddelen).	<i>Dit zal worden gecorrigeerd</i>
		een vergunningtoets voor vervanging van drainage is onnodig: als vervanging niet leidt tot een groter drainerend effect, dan zijn negatieve effecten uitgesloten en is een vergunning niet aan de orde; als drainage nu al tot ontoelaatbare effecten leidt, dan moet dit in de gebiedsanalyse zijn opgenomen in het maatregelenpakket en dient de ondernemer schadeloos gesteld te worden voor de beëindiging.	<i>Dat is juist. De tekst zal worden aangepast.</i>
		Het verbod in het kader van het GLB geldt voor scheuren van blijvend grasland en voor ploegen en omzetten van de graszode.	<i>Het GLB staat inhoudelijk los van de doelen voor Natura2000. In het beheerplan zijn geen beperkingen opgenomen voor het scheuren van agrarisch grasland. De verantwoordelijkheid voor de begrenzing van Natura2000 en de uitvoering van het GLB ligt bij het Ministerie van LNV.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Grondwateronttrekkingen voor agrarische bedrijven van meer dan 10m ³ /uur vallen buiten alle kaders – deze dienen als bestaand gebruik in de kruisjestabel te worden opgenomen als vergunningvrij.	<i>Er is sprake van bestaand gebruik wanneer bekend is of had kunnen zijn dat de activiteit reeds voor 31 maart 2010 op regelmatige basis plaats vond.</i>
		Exclavering Inspreker verzoekt om een inventarisatie van percelen die toch nog binnen de begrenzing liggen en er voor te zorgen dat deze geëxclaveerd worden.	<p><i>De begrenzing van het Natura2000 gebied is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit en wijzigingsbesluit (sept. 2016) van de staatssecretaris van Economische zaken. Dit besluit is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=nzk&groep=6&id=nzk57&topic=documenten</i></p> <p><i>In het gewijzigde aanwijzingsbesluit is de tekstuele exclaveringsformule vervallen. Aan de op de kaart geëxclaveerde percelen zijn echter geen nieuwe percelen toegevoegd, omdat niet kan worden uitgesloten dat deze percelen feitelijk onderdeel uitmaken van leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Uiteraard zijn percelen die in agrarisch gebruik zijn, alleen beschermd voor zover ze een functie hebben voor Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied is aangewezen (dan wel voor zover ze een landschapsecologische functie vervullen voor habitattypen in de omgeving).</i></p> <p><i>Op de niet geëxclaveerde agrarische percelen kan in principe het bestaande agrarische gebruik, zonder vergunningplicht, worden voortgezet. Onder bestaand agrarisch gebruik wordt zowel akkerbouw als het gebruik als weide verstaan met alle bijbehorende activiteiten als bemesting en chemische gewasbescherming. Alleen voor bollenteelt op percelen grenzend aan beken is een uitzondering gemaakt.</i></p> <p><i>Voor de niet geëxclaveerde agrarische percelen moet wel rekening worden gehouden met beperkingen vanuit het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-32	12 december 2016	<p>1. <i>Inleiding</i></p> <p>In het beheerplan ontbreekt het ambitieniveau met betrekking tot behoud en verbetering van de kernkwaliteiten stilte, ruimte, rust en donkerte. Gezien de algemene instandhoudingsdoelstellingen van het N2000 gebied en de te beschermen en te versterken natuurkwaliteiten dienen plannen, projecten en vergunningen ook hierop getoetst te worden.</p>	<p><i>De ambitie in het kader van Natura2000 is altijd gerelateerd aan de in het aanwijzingsbesluit gestelde doelen. Zaken als stilte, ruimte, rust en donkerte kunnen bepalende factoren voor de instandhoudingsdoelen zijn. Deze zaken zullen bij een toetsing dus altijd betrokken worden maar zijn geen doel op zich.</i></p>
		<p>Inspreker mist in het beheerplan een beheerstrategie die rekening houdt met de draagkracht van de Veluwe.</p>	<p><i>De voor de (vogel)soorten gestelde doelen zijn alle gebaseerd op de draagkracht van de Veluwe. Voor soorten beneden hun instandhoudingsdoel zijn de opgenomen maatregelen gericht op vergroting van de draagkracht.</i></p>
		<p>Ook dienen concrete doelstellingen voor specifieke abiotische factoren en kernkwaliteiten voor de Veluwe en voor de op de Veluwe gelegen natuurreservaten opgenomen te worden, meer in het bijzonder voor geluid, water, bodem, licht en fijnstof.</p>	<p><i>Abiotische factoren en milieudoelen zijn in dit kader nooit een doel op zich maar ondersteunend voor de instandhoudingsdoelen. Bij toetsing worden deze zaken, indien relevant, altijd betrokken.</i></p>
		<p>PAS</p> <p>Inspreker twijfelt aan de positieve werking van de PAS en acht extra maatregelen noodzakelijk.</p>	<p><i>In het beheerplan wordt duidelijk aangegeven dat met alleen de PAS de Natura2000-doelen, niet kunnen worden gehaald. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk maar zullen pas in de volgende planperiodes aan de orde komen.</i></p>
		<p>Ten aanzien van de landbouw stelt inspreker voor om voorlopig geen uitbreidingen toe te staan en ten aanzien van snelwegen pleit inspreker voor verlaging van de maximumsnelheid naar 100 km/u.</p>	<p><i>Voor wat betreft activiteiten waarbij sprake is van uitstoot van stikstof geldt deze planperiode de PAS als toetsingskader.</i></p>
		<p>Inspreker wijst op de mogelijk negatieve effecten van de PAS ingrepen, met name op de nutriëntenbalans. Een en ander wordt nog versterkt door houtoogst. Inspreker pleit voor het opnemen van de nutriëntenbalans als belangrijk aandachtspunt in het beheerplan.</p>	<p><i>De problematiek van de nutriëntenbalans is in beeld. Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding van PAS-maatregelen die beter uitwerken voor de nutriëntenbalans. Wat betreft de houtoogst wordt in dit beheerplan de oogst van tak- en tophout vergunningplichtig gesteld.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p><i>Voorkomen achteruitgang</i></p> <p>Inspreker mist in het beheerplan een areaalboekhouding en een integrale ecosysteembenadering. Om verdere achteruitgang te voorkomen is het noodzakelijk om ook aandacht te besteden aan de algemene instandhoudingsdoelstellingen en ook de bescherming van niet direct kwalificerende habitats en leefgebieden in het beheerplan op te nemen en te betrekken bij de beoordeling van plannen. De Veluwe is meer dan de som der delen.</p>	<p><i>De habitattypenkartering en de monitoring van omvang, aantal en kwaliteit moet zorgen voor tijdige signalering van problemen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.</i></p> <p><i>De leefgebieden van de aangewezen soorten dekken met elkaar nagenoeg de gehele Veluwe. Deze leefgebieden vallen ook onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Een groot deel van dit leefgebied is geen kwalificerend habitat. Zo vormen voor bijvoorbeeld de Wespandief en de Zwarte specht de naaldbossen op de Veluwe, die primair bedoeld zijn voor houtproductie, wel een essentieel onderdeel van hun leefgebied.</i></p>
		<p><i>H2 Begrenzing</i></p> <p>2.1: inspreker stelt voor om voor de begrenzing een link naar de website van het aanwijzingsbesluit op te nemen, omdat de bijlage gedateerd kan raken.</p>	<p><i>Een uitstekend idee. Dit wordt overgenomen</i></p>
		<p>2.2.3: de stelling dat er op de Veluwe veel ruimte is voor andere activiteiten is te makkelijk. Inspreker mist een integrale ecosysteem benadering.</p>	<p><i>Deze uitspraak heeft betrekking op de huidige situatie op de Veluwe en doelt op gebruik als wonen, recreatie, agrarisch gebruik, horeca, verkeer etc.</i></p> <p><i>Hier wordt niet bedoeld dat er nog veel ruimte zou zijn voor nieuwe activiteiten. De tekst is blijkbaar wat verwarrend en zal worden aangepast.</i></p>
		<p>Er dient zo snel mogelijk een zoneringsplan recreatie te komen. Van belang is om de draagkracht van de Veluwe vast te stellen en welke recreatie maximaal toelaatbaar is.</p>	<p><i>Dit wordt onderschreven in het beheerplan.</i></p>
		<p>Ook het kappen van bospercelen heeft belangrijke gevolgen voor de soortensamenstelling en voor het beheerplan dient daarom vastgesteld te worden hoe, waar en hoeveel gekapt kan worden.</p>	<p><i>Buiten de kwalificerende boshabitats kan het bestaande gebruik van houtexploitatie voortgang vinden. Voor wat betreft belangrijke elementen voor doelsoorten, zoals zware beukenlanen, oude berken kunnen regels worden gesteld.</i></p> <p><i>Het is niet de bedoeling om een Veluwedekkend bosexploitatieplan op te stellen. Dat is de verantwoordelijkheid van de beheerders.</i></p>
		<p><i>H3 Ambitieniveau, afwegingen en keuzes</i></p> <p>3.2: inspreker benadrukt dat habitats niet stand alone zijn: de abiotiek van habitats is habitatoverschrijdend;</p>	<p><i>Dit wordt onderschreven.</i></p>
		<p>Inspreker mist een benadering ten aanzien van procesnatuur.</p>	<p><i>Procesnatuur is op zich geen doel van Natura2000. Het kan echter wel leiden tot realisatie van doelen op landschapsschaal, aansluitend bij de generieke kernopgave voor de Veluwe. De tekst zal hierop worden aangevuld.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<i>Verstening</i> : inspreker constateert een toename van wegen en paden en groei in woningen en recreatie-eenheden. Ook het vrijhouden van de groene wiggen rond de Veluwe dient aandacht te krijgen in het beheerplan.	<i>De aanleg van wegen, paden en gebouwen wordt getoetst aan de Wet natuurbescherming. Het vrijhouden van groene wiggen is niet direct terug te voeren op Naturaz000-doelen.</i>
		<i>Landbouw</i> : voortzetting van het huidige gebruik zonder vergunningen, omdat dit geen significante effecten heeft, klopt volgens inspreker niet. Er is in feite geen ruimte voor nieuwe ontwikkelingen die bijdragen tot meer stikstofemissies, omdat de kritische depositieniveaus nog steeds ver zijn overschreden.	<i>Nieuwe ontwikkelingen in de veeteelt zijn vergunningplichtig en worden getoetst aan het Programma Aanpak Stikstof.</i>
		3.4: een recreatiezoneringsplan is essentieel – inspreker hoort graag wanneer dit klaar is. Tot dat moment dient het voorzorgsbeginsel gehanteerd te worden voor bepaalde nieuwe functies en deze niet meer te vergunnen;	<i>Nieuwe functies zoals nieuwe routes en paden dienen altijd te worden getoetst aan de Wet natuurbescherming.</i>
		Inspreker verzoekt om voor lawaairecreatie beleid op te nemen in het beheerplan en geen vergunningen meer te verstrekken, geen uitbreiding of intensivering toe te staan, BBT toe te passen in bestaande vergunningen en activiteiten uit te plaatsen of te combineren op geschikte locaties.	<i>Nieuwe functies zoals nieuwe routes en paden dienen altijd te worden getoetst aan de Wet natuurbescherming. Het op te stellen recreatiezoneringsplan zal kaderstellend zijn voor verstorende recreatieactiviteiten op de Veluwe.</i>
		<i>4. landschapsecologische systeemanalyse</i> 4.2: p.23 – voedselarmoede kan ook doorslaan naar een tekort of onbalans, met als gevolg kwaliteitsverlies.	<i>Voedselarmoede is geen doel maar een kenmerk van veel habitattypen op de Veluwe. De nutriëntenbalans wordt ook in het beheerplan genoemd als een belangrijk aandachtspunt.</i>
		<i>Verdroging</i> : de cumulatie van kleine grondwateronttrekkingen moet in beeld worden gebracht en er dient een jaarlijks maximum aan gesteld te worden. Inspreker mist ook een beheers-maatregelenpakket om de onttrekkingshoeveelheid significant te verminderen.	<i>Nieuwe wateronttrekkingen dienen te worden getoetst aan de Wet natuurbescherming. Voor deze beheerplanperiode wordt uitgegaan van het stoppen van verdere achteruitgang. Verbetering van de natuur is voorzien in volgende beheerperioden. Vandaar dat terugdringing van de bestaande grondwateronttrekkingen nu niet als doel is opgenomen.</i>
		<i>Verstoring</i> : inspreker mist een maatregelenpakket om vliegactiviteiten te reguleren. Inspreker vraagt met name aandacht voor het opheffen verbod voor reclamevluchten op zondag.	<i>Uit onderzoek (bureau Waardenburg 2011) is gebleken dat het effect van vliegverkeer op de voor de Veluwe aangewezen doelsoorten zeer beperkt is.</i>
		<i>Vervuiling</i> : inspreker mist een maatregelenpakket gericht op bestrijdingsmiddelen. Inspreker denkt aan spuitzones en zonering van 250 meter.	<i>Voor bollenteelt langs beken geldt een vergunningplicht, voor het overige is er van uitgegaan dat de vigerende milieuwetgeving afdoende is.</i>
		<i>Ruimtelijke samenhang</i> : kleinere locaties zijn van belang voor de biodiversiteit en dragen bij aan de algemene instandhoudingsdoelstellingen.	<i>Dat is juist. Om die reden is ook de aanleg van heidecorridors in het plan opgenomen.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<i>H5 Visie op doelbereik</i> 5.1: inspreker pleit voor extra maatregelen in plaats van vinger aan de pols	<i>De insteek van de eerste planperiode is het voorkomen van verdere achteruitgang. In de komende planperioden zal het accent verschuiven naar kwaliteitsverbetering en uitbreiding.</i>
		5.2: inspreker vult aan dat ook met overige kernkwaliteiten en omgevingscondities rekening moet worden gehouden	<i>Dit beheerplan beperkt zich tot de Naturaz000-doelen.</i>
		5.3: inspreker verzoekt om randvoorwaarden te stellen voor beken	<i>De randvoorwaarden voor bescherming van habitats en soorten worden primair in de wet geregeld. De komende planperiode zal een nadere uitwerking voor diverse soorten en habitattypen worden opgesteld.</i>
		5.4 idem voor de habitats en leefgebieden van habitatsoorten	<i>De randvoorwaarden voor bescherming van habitats en soorten worden primair in de wet geregeld. De komende planperiode zal een nadere uitwerking voor diverse soorten en habitattypen worden opgesteld.</i>
		5.5: inspreker mist een maatregelenpakket om de mogelijk negatieve invloeden op vogelsoorten weg te nemen/te verminderen.	<i>In hoofdstuk 5 is de problematiek beschreven en ook de wijze waarop de gestelde doelen kunnen worden bereikt. Voor een aantal vogelsoorten zal een nadere uitwerking worden opgesteld.</i>
		<i>H6 Maatregelen</i> 6.2: 20% van de PAS-maatregelen is niet geborgd. Er kan daarom geen extra ontwikkelingsruimte beschikbaar worden gesteld, het voorzorgsbeginsel moet prevaleren	<i>De PAS is reeds vastgesteld en staat niet open voor nadere zienswijzen.</i>
		<i>M4c exotenbestrijding:</i> inspreker verzoekt om voorwaarden ten aanzien van boskap (gebruik materieel e.d.) in het beheerplan op te nemen.	<i>In het plan zijn voorwaarden opgenomen voor het gebruik van zware machines binnen de kwalificerende boshabitattypen.</i>
		<i>M22 recreatiezoneringsplan:</i> hoge prioriteit en in de tussentijd geen vergunningen en instellen no fly zones	<i>Het recreatiezoneringsplan heeft prioriteit. De grote en kleine luchtvaart lijkt vooralsnog geen invloed te hebben op de instandhoudingsdoelen op de Veluwe. No flyzones zijn dan ook in dit kader niet voorzien. Bij het vliegen met modelvliegtuigen en drones is een negatief effect niet bij voorbaat uit te sluiten. Hiervoor geldt een vergunningplicht.</i>
		<i>H7 Bestaand gebruik</i> 7.2 Definities: illegaal gebruik kan niet als bestaand gebruik worden geclaimd; naast vergunde situatie is ook feitelijk gebruik van belang als referentie bij nieuwe aanvragen	<i>In de Wet natuurbescherming zijn alle relevante definities opgenomen.</i>
		7.3 <i>Terugkerende activiteiten:</i> hoe worden deze beoordeeld? Een cumulatietoets ontbreekt, evenals een jaarlijkse limiet. Inspreker verzoekt om het voorzorgsbeginsel toe te passen.	<i>De Wet natuurbescherming is het juridisch kader voor dit beheerplan. Rekening houden met cumulatie en het voorzorgsbeginsel is daarin opgenomen.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>5 Bestaand gebruik</p> <p><i>Agrarisch gebruik:</i> inspreker wijst erop dat rekening gehouden moet worden met ontwikkelingen in jurisprudentie ten aanzien van vergunningplicht en bemesten en beweiden.</p>	<p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen en uiteraard wordt hier rekening mee gehouden.</i></p>
		<p><i>Bloembollenteelt:</i> inspreker verzoekt om een zoneringsplan van 250 meter in plaats van 5 meter.</p>	<p><i>Deze planperiode zal worden benut om het effect van bollenteelt op het beekmilieu in kaart te brengen. De uitkomsten daarvan zullen worden benut voor eventuele aanpassing van de regels.</i></p>
		<p><i>Wateronttrekking:</i> inspreker vraagt om rekening te houden met cumulatieve effecten van kleine ontrekkingen en om een maximum te stellen aan de totale hoeveelheid waterwinning.</p>	<p><i>Dat is in de wet geregeld.</i></p>
		<p><i>Natuur- bos- en wildbeheer:</i> het beheerplan moet door middel van randvoorwaarden voor gebruik materieel en intensiteit in en buiten kwalificerende habitats aangeven hoe kernkwaliteiten en omgevingscondities worden ontzien.</p>	<p><i>Hier voorziet bijlage 7 in.</i></p>
		<p><i>Recreatief gebruik:</i> inspreker hecht groot belang aan een zoneringsplan en toepassing van het voorzorgsbeginsel.</p>	<p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i></p>
		<p><i>Verblijfsrecreatie:</i> een goede definitie is noodzakelijk, ook gelet op handhaving. Vergunningvrij betekent dat het gebruik wel vergund moet zijn en in overeenstemming met bestemmingsplan en omgevingsvergunning. Inspreker stelt voor om ten behoeve van de zoneringsplan een landschappelijke inpassing verplicht te stellen.</p>	<p><i>Bij de huidige verblijfsrecreatie zal vrijwel altijd sprake zijn van bestaand gebruik. Ingeval van een uitbreidingswens, al of niet in het kader van zoneringsplan, geldt de vergunningplicht in het kader van de Wet natuurbescherming.</i></p>
		<p><i>Defensie:</i> voor het beheer dienen ook randvoorwaarden (gebruik materiaal/technieken en intensiteit) gesteld te worden.</p>	<p><i>Hierin voorziet bijlage 7.</i></p>
		<p><i>Infrastructuur:</i> inspreker stelt een aantal maatregelen voor, zoals onttrekken van wegen, beperken gebruik, beperking snelheid en aanpassen verlichting om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen bereiken.</p>	<p><i>Genoemde maatregelen kunnen alle deel gaan uitmaken van het aangekondigde zoneringsplan.</i></p>
		<p>H8 Vergunningverlening en handhaving</p> <p>Beoordeling vergunningaanvragen: bij voorkeur dient uitgegaan te worden van het voorzorgsbeginsel (nee tenzij i.p.v ja mits).</p>	<p><i>De wet gaat uit van het voorzorgsbeginsel.</i></p>
		<p>De cumulatietoets wordt te gemakkelijk achterwege gelaten.</p>	<p><i>Een toets op cumulatie is voorgeschreven in de wet.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Er dient getoetst te worden op de effecten op de algemene instandhoudingsdoelstellingen.	<i>Het aanwijzingsbesluit maakt geen onderscheid in algemene en bijzondere instandhoudingsdoelen. Een vergunningaanvraag wordt op alle instandhoudingsdoelen getoetst.</i>
		Fig. 8.1: inspreker mist de passende beoordeling in het overzicht.	<i>Figuur 8.1. zal worden bijgewerkt.</i>
		8.2: inspreker meent dat de genoemde maatregelen compensatie zijn en daarmee in strijd met de Habitatrichtlijn.	<i>Indien een activiteit niet is uitgesloten van vergunningplicht is er altijd een toets op grond van de Wet natuurbescherming aan de orde, waarbij ook eventuele maatregelen worden beoordeeld.</i>
		<i>Verstening:</i> inspreker acht het van belang om maatregelen ter voorkoming en vermindering van verstening op en aan de randen in het beheerplan op te nemen.	<i>Alle activiteiten en projecten waarbij niet op voorhand schade (significante effecten) aan de N2000-doelen is uit te sluiten zijn vergunningplichtig.</i>
		<i>Verkeer:</i> inspreker pleit voor snelheidsbeperkende maatregelen op de Veluwe.	<i>Snelheidsbeperkende maatregelen kunnen deel uit maken van het zoneringsplan.</i>
		Natuurreservaten: natuurreservaten moeten onderdeel worden van het beheerplan.	<i>Op de Veluwe vallen de beschermde natuurmonumenten zowel qua begrenzing als doelen geheel binnen Natura2000.</i>
		<i>H9 Sociaaleconomische aspecten</i> 9.2: inspreker verzoekt om verduidelijking: om welk soort bedrijven gaat het (12% vs 88%) en wat betekent dit in relatie tot stikstof, cumulatietoets op stilte, ruimte, donkerte e.d.	<i>In paragraaf 9.2 worden de resultaten van een onderzoek naar de gevolgen van het aanwijzingsbesluit, uitgevoerd door de provincie, toegelicht. Uit het onderzoek valt op te maken dat ongeveer 12% van de bedrijven in en rondom de Veluwe voor uitbreiding van hun activiteiten mogelijk een vergunning nodig hebben op grond van de Wet natuurbescherming. Dat zullen met name veehouderijen en bedrijven uit de maakindustrie zijn. Bij de beoordeling van de vergunningplicht (naar aanleiding van een aanvraag) zullen alle effecten op natuur, al dan niet in cumulatie, betrokken worden.</i>
		9.4: ontbreekt	<i>Paragraaf 9.4. is te vinden op pag. 76 en 77.</i>
		<i>H10 Uitvoering en monitoring</i> Inspreker verzoekt om in de effectmonitoring ook stilte, ruimte, donkerte en vliegbewegingen op te nemen.	<i>Zaken als stilte, ruimte, donkerte en vliegbewegingen worden niet in de effectmonitoring meegenomen. Dergelijke begrippen zijn te algemeen om een directe relatie met een soort of habitatype te kunnen leggen.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>H11 Veluwe op de kaart</p> <p>11.4 leefgebiedenkaart: de motivatie staat op gespannen voet met aanwijzingsbesluit en procesnatuur. Inspreker vreest zo voor het einde van de Veluwe als integraal natuurgebied en meent dat het beheerplan hier op het onderdeel areaalbescherming tekortschiet.</p>	<p>Net als de habitattypenkaarten zijn de leefgebiedenkaarten een weergave van de huidige situatie en geen doel op zich.</p> <p>De kaarten fungeren met name als toetsinstrument voor de instandhoudingsdoelen. De kaarten vormen zeker geen belemmering voor een integrale benadering of voldoende areaalbescherming.</p>
		<p>Bijlage 2 definities:</p> <p>Definitie <i>bestaand gebruik</i>: bestaand gebruik dient legaal te zijn.</p> <p>Definitie <i>mitigerende maatregelen/mitigatie</i>: definitie is niet conform Brussel – maatregelen die compensatie betreffen moeten niet als mitigatie worden aangemerkt.</p>	<p>De tekst van bijlage 2 zal worden aangepast.</p>
		<p>Bijlage 6 Rapport Effectafstanden N2000 is niet toegevoegd, maar wel essentieel. Inspreker verzoekt om het voorzorgsbeginsel toe te passen.</p>	<p>Het voorzorgsbeginsel is in de wet opgenomen.</p>
Z-33	12 december 2016	<p>Insprekers doen voorstellen voor een verdere onderbouwing van het beheerplan op een aantal onderdelen.</p>	
		<p><i>Hoofdstuk 4: landschapsecologische systeemanalyse</i></p> <p>In het plan ontbreekt een samenhangende systeemvisie. De Landschapsecologische systeemanalyse is ingevuld vanuit de PAS-gebiedsanalyse voor individuele habitattypen en soorten, zonder een historische analyse en zonder een toekomstperspectief. Kansen en knelpunten krijgen op de langere termijn onvoldoende aandacht.</p>	<p>De LESA is inderdaad beperkt tot de analyse uit de PAS-gebiedsanalyse. Dat heeft inderdaad zijn beperkingen.</p> <p>Een aanvulling hierop is bij de opstelling van dit beheerplan destijds niet nodig geacht en is in dit stadium van het plan ook niet meer mogelijk.</p> <p>De tekst over de doelrealisatie van het generieke doel voor de Veluwe zal echter worden aangevuld waarbij deels kan worden tegemoet gekomen aan het gesignaleerde gemis.</p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Bij de analyse van knelpunten is geen rekening gehouden met graasdruk als sleutelfactor. Edelherten hebben bijvoorbeeld een grote invloed op de verschijningsvorm, structuur en soortensamenstelling van vegetatie en daarmee op de vegetatie-ontwikkeling. Dit specifieke karakter met bijbehorende knelpunten en kansen is niet in kaart gebracht. Daardoor is evenmin duidelijk in hoeverre standaard herstelmaatregelen (zoals opgenomen in de PAS herstelstrategieën) op de Veluwe nuttig, effectief en efficiënt zijn. Hoewel overbegrazing wordt gezien als belangrijke factor met negatieve invloed, is niet duidelijk vanuit welke perceptie, op grond van welke gegevens en ten opzichte van welk beheerdoel begrazing is beoordeeld. Insprekers stellen voor om in het beheerplan te signaleren dat hier een kennisleemte bestaat.</p>	<p><i>In het beheerplan is als uit te voeren maatregel een nader onderzoek naar de relatie van graasdruk en doelrealisatie opgenomen. Impliciet wordt hiermee aangegeven dat hier een kennisleemte is. Dit zal nog met name als kennisleemte worden aangegeven. Er zijn inderdaad ook vragen gerezen over de effectiviteit van een aantal PAS-maatregelen op de Veluwe. Dat zal met name in het spoor van de PAS worden opgepakt. Het beheerplan is hier in principe volgend in. De gebiedsanalyse maakt, steeds in de meest recente versie, onderdeel uit van het beheerplan.</i></p>
		<p>De ernstige nutriëntenonbalans in bodems van de droge, hogere zandgronden is eveneens onvoldoende uitgewerkt. Vertaling naar knelpunten en maatregelen is niet gemaakt. De voorgestelde maatregelen (PAS herstelstrategie – het verwijderen van organisch materiaal) draagt verder bij aan de structurele verarming en werkt averechts voor de beoogde natuurkwaliteit. Dit dilemma vormt de kern van het probleem van natuurherstel op de Veluwe. De meest effectieve herstelstrategie is het omvormen tot natuur van relatief rijke cultuur- en bosgronden en deze aankoppelen aan de arme natuurterreinen, zoals bij voorbeeld is gebeurd bij Planken Wambuis (ontginning Oud Reemst) of NP Veluwezoom (ontginning Groenendaal).</p>	<p><i>De kennisontwikkeling over de nutriëntenonbalans en met name ook de mogelijkheden voor aanpak van dit probleem in het veld is de laatste tijd sterk in ontwikkeling. Het beheerplan met een looptijd van 6 jaar is daarbij niet het juiste document om de laatste stand van zaken uitgebreid te beschrijven. Bij de maatregelen is wel getracht de laatste inzichten mee te nemen. Voor de definitieve versie zal de maatregelenlijst nogmaals worden geactualiseerd.</i></p>
		<p>Het is een gemiste kans dat extensivering van beheer en een spontanere (natuurlijke) ontwikkeling niet expliciet in beeld zijn als oplossingsrichting om verarming te stoppen. Zelfs vergrassing kan dan zonder beheeringrijpen verdwijnen. Plaggen en maaien van heide zijn een vorm van roofofbouw en niet als reguliere beheersmaatregel te gebruiken.</p>	<p><i>Het idee dat extensivering van beheer, onder de huidige ammoniakbelasting, de verarming zou kunnen stoppen wordt nog niet algemeen gedeeld. Grootschalig heidebeheer met plaggen en maaien wordt inderdaad niet meer gepropageerd maar de ideale aanpak is nog niet voorhanden.</i></p>
		<p><i>Visie op herstelbereik (H5) en Ecologische onderbouwing (bijlage 5)</i> Hoofdstuk en bijlagen sluiten niet op elkaar aan en spreken elkaar tegen. Hier wordt het gemis aan een samenhangende landschapsecologische systeemanalyse heel duidelijk.</p>	<p><i>De bijlage zal worden gescreend op tegenstrijdigheden met de hoofdtekst.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Strategie en maatregelen voor droge bossen zijn onnavolgbaar. Gesignaleerde knelpunten, zoals beuk en hulst in beuken- eikenbossen met hulst, zijn zonder samenhangende visie op historie en ontwikkeling van natuurkwaliteit op de Veluwe niet uit te leggen. De voorgestelde strategie om geïntegreerd bosbeheer (houtproductie) voort te zetten is zorgwekkend.</p> <p>Insprekers pleiten voor langdurige, geheel spontane ontwikkeling. Het bostype kan geheel op eigen benen staan en de Veluwe is het enige gebied waar dit op grote schaal mogelijk is. Alleen in delen met beheerdoel behoud van (winter) eik is extensief beheer nodig.</p>	<p><i>Voor de bostypen H9190 en H9120 zal deze beheerperiode een nadere uitwerking worden opgesteld.</i></p> <p><i>Om het bestaande gebruik (geïntegreerd bosbeheer met houtoogst) een halt toe te kunnen roepen dient sprake te zijn van een serieuze bedreiging van het instandhoudingsdoel. Onder de gestelde voorwaarden (geen zware machines, voldoende dood hout etc.) is hier geen sprake van. Dat wil niet zeggen dat een ander beheer tot een aanzienlijke kwaliteitsverbetering zou kunnen leiden. Dat komt aan de orde in de uitwerking. De schaal zal daarbij ook (afhankelijk van de medewerking van de TBO's) begrensd zijn. De kwalificerende delen van de Veluwe zijn relatief klein en verspreid.</i></p>
		<p>De kwaliteits- en knelpuntenanalyse van Oude eikenbossen is eveneens lastig te volgen en inconsequent. Zo is het niet juist dat H9190 door successie overgaat in H9120: beide typen zijn zodanig gedefinieerd dat ze op een andere bodem voorkomen.</p> <p>Oogsten van stam-, tak- en tophout werkt negatief op de natuurkwaliteit, maar tegelijkertijd is er de wens van eikenhakhoutbeheer. Hakhout is de intensiefste vorm van bosgebruik en de ultieme vorm van rooibouw. Het OBN Deskundigenteam Droog Zandlandschap heeft voorstellen ingediend om strooiselverwijdering en hakhoutbeheer als herstelstrategieën in droge bossen te schrappen.</p>	<p><i>Er is op dit punt inderdaad enige strijdigheid tussen de PAS-gebiedsanalyse en het beheerplan.</i></p> <p><i>De PAS-analyse is vastgesteld en is nu niet open voor zienswijzen. Onjuistheden in het beheerplan zullen worden gecorrigeerd.</i></p> <p><i>In het beheerplan is het oogsten van tak en tophout als negatief en vergunningplichtig beschreven.</i></p> <p><i>Wat betreft hakhout wordt het nog bestaande hakhout uitsluitend vanuit cultuurhistorische overwegingen getolereerd en gemaximeerd. Het opnieuw in gebruik nemen van hakhout wordt als mogelijk schadelijk en dus vergunningplichtig beschouwd.</i></p> <p><i>In het beheerplan zal een tekst worden toegevoegd ter verklaring van de gesignaleerde strijdigheden.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p><i>De Veluwe op de kaart (H11)</i></p> <p>Een samenhangende landschappelijke analyse van alle karakteristieke natuurwaarden is nodig, omdat naast habitattypen en HR- en VR-soorten ook veel andere belangrijke (inter) nationale natuurwaarden voorkomen. Het belang van vegetatie voor het ecosysteem staat los van kwalificatie als habitatype. Maatregelen zoals versneld omvormen van niet-kwalificerend bos leidt tot langdurig verlies van natuurkwaliteit en is ineffectief en inefficiënt.</p>	<p><i>Dit beheerplan is specifiek gericht op de gestelde Naturazoo0-doelen. Het heeft niet de ambitie om alle natuur op de Veluwe te bedienen. Dat is een keuze.</i></p> <p><i>Gezien de verwevenheid en afhankelijkheid van de Veluwse natuur, niet alleen onderling maar ook met de historie, gebruik en milieumstandigheden kan deze keuze soms tot onvolledigheid leiden.</i></p> <p><i>Het is hierbij wel zaak om de hier mogelijk uit voortvloeiende verkeerde conclusies tijdig te pareren. Dat is bijvoorbeeld het geval bij het mogelijk onverantwoord omvormen van niet kwalificerend bos. In het beheerplan worden hierbij nadere overwegingen en voorwaarden gesteld.</i></p>
		<p>De aanduiding grote eenheid natuur wordt niet gedefinieerd. Het is niet duidelijk aan welke eisen deze gebieden moeten voldoen. Insprekers pleiten voor een goede inbedding van extensief begrazingsbeheer op landschapsschaal. Zij pleiten nadrukkelijk niet voor dogmatisch nietsdoenbeheer en wildernis als doel op zich. Insprekers zijn graag bereid mee te denken met de provincie in dit lastige en boeiende proces.</p>	<p><i>Het concept Grote Eenheid Natuur komt niet voort uit dit beheerplan. Het is een bestaand concept waarop in dit plan is gereageerd.</i></p> <p><i>Een goede inbedding van extensieve begrazing wordt onderschreven. Om hiertoe te komen wordt deze planperiode een nader onderzoek uitgevoerd.</i></p>
Z-34	12 december 2016	<p>Inspreker verzoekt om op pagina 627 toe te voegen dat het ecoduct over de A1 bij Terschuur onmisbaar is voor uitwisseling van diverse soorten. Inspreker verzoekt tevens om het ecoduct mee te nemen in de reconstructie van de A1 in de MIRT-plannen en daarvoor voldoende budget vrij te maken</p>	<p><i>Op de kansenkaart (bijlage 12) is het ecoduct Terschuur als gewenste passage opgenomen. Gezien de ligging ver buiten Naturazoo0 kan het ecoduct niet worden beschouwd als een noodzakelijke Naturazoo0 maatregel.</i></p>
Z-35	12 december 2016	<p>Inspreker is verheugd over het pakket maatregelen dat er nu ligt, aanvullend op de PAS gebiedsanalyse en is bereid om afspraken te maken over de uitvoering daarvan.</p>	<p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen</i></p>
		<p>Inspreker is tevens verheugd over het initiatief van de provincie om een recreatiezoneringsplan op te stellen en wil graag een bijdrage leveren aan het opstellen van het plan.</p>	<p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen</i></p>
		<p>Cultuurhistorisch erfgoed en natuur zijn nauw verweven en versterken elkaar. Bij het treffen van maatregelen dienen deze waarden bij de afweging betrokken te worden en inspreker verzoekt daarom om in het ambitie-hoofdstuk de waarden van cultuurhistorie en erfgoed op te nemen.</p>	<p><i>Dit beheerplan is specifiek gericht op de gestelde Naturazoo0-doelen. Het spreekt van zelf dat in de uitvoeringspraktijk rekening wordt gehouden met andere maatschappelijke wensen en doelen. Het voert echter te ver om dergelijke wensen en doelen als ambitie in dit plan mee te nemen.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Inspreker verzoekt om aandacht te besteden aan de concrete uitwerking van de N2000 maatregelen in relatie met robuuste natuurlijke systemen en grote eenheden natuur (GEN) en daarvoor in de eerste planperiode een uitwerkingsplan GEN op te stellen. Daarmee kan invulling worden gegeven aan de status en betekenis van de GEN en kunnen de natuurlijke kenmerken worden ingevuld en onderbouwd. Dit is met name voor de ontwikkeling van het natuurlijk zandlandschap van Kootwijk/Ughelen/Hoenderloo van belang.	<i>Het concept Grote Eenheid Natuur komt niet voort uit dit beheerplan. Het is een bestaand concept waarop in dit plan is gereageerd. Als maatregel is een nader onderzoek opgenomen naar het effect van begrazing binnen deze GEN's. Het is een goed idee om dit onderzoek uit te breiden tot een nadere uitwerking van het concept GEN in relatie tot Natura2000.</i>
		Inspreker onderschrijft de noodzaak van herstelprogramma's voor een aantal vogelsoorten en verzoekt om dit met spoed op te pakken. Inspreker is bereid mee te werken aan het opstellen ervan.	<i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i>
		Inspreker merkt op dat aan de uitvoering van toezicht en handhaving kan worden bijgedragen als daarvoor aanvullende financiering beschikbaar is.	<i>Voor de handhaving binnen Natura2000-gebieden zullen in overleg met TBO's en handhavers, handhavingsplannen worden opgesteld.</i>
		Inspreker geeft aan dat naar aanleiding van het veldbezoek voor de monitoring van het PAS is vastgesteld dat in het verleden genomen herstelmaatregelen tegenvallende resultaten laten zien bij met name zandverstuivingen (H2330). Inspreker verzoekt om goed de vinger aan de pols te houden ten aanzien van de trends in de kwaliteit van de habitattypen, zodat tijdig, in overleg met beheerders en deskundigen, andere maatregelen in het beheerplan kunnen worden opgenomen.	<i>De ontwikkeling in kennis is de afgelopen tijd in een stroomversnelling gekomen. Het klopt dat sommige PAS-maatregelen niet effectief of soms zelf contraproductief uit kunnen pakken. Bij het beheerplan is getracht de laatste stand van kennis op te nemen maar tegelijkertijd ook de noodzakelijke flexibiliteit in te bouwen zodat snel op nieuwe inzichten kan worden ingespeeld. Uiteraard is een goede afstemming met de beheerders hierbij cruciaal.</i>
Z-38 en Z-41	30 november 2016 en 12 december 2016	Inspreker verzoekt om op de kaarten bij het beheerplan de exclavering rondom de bestaande opstallen van het landgoed op te nemen, zoals eerder (mail 13-01-2016) verzocht.	<i>De begrenzing van Natura 2000, dus ook de exclavering van onderdelen, is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit cq wijzigingsbesluit van de staatssecretaris van EZ. Het beheerplan kan daar geen wijzigingen in aanbrengen.</i>
		Inspreker wijst op het belang van bosbouw als economische drager voor het landgoed. Bij aantasting van de economische dragers loopt het beheer gevaar en dit vormt een bedreiging voor de gunstige staat van instandhouding van habitattypen en soorten, omdat immers bijna alle habitats op de Veluwe zijn ontstaan door een eeuwenlange traditie van beheer.	<i>De kwalificerende habitattypen dienen zodanig te worden beheerd dat ten minste achteruitgang van kwaliteit wordt voorkomen. Dit kan beperkingen opleveren voor het normale bosbeheer (o.m. geen zware machines). Buiten de kwalificerende habitattypen kan het normale bosbeheer gewoon doorgang vinden.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Ten aanzien van bosbeheer wijst inspreker op het belang van landgoederen als partner voor de provincie, ook voor uitbreiding van habitats. Voor het extra onderhoud dat daarvoor nodig is moeten wel voldoende middelen beschikbaar zijn, hetzij in de vorm van beheersubsidies, hetzij door zelf inkomsten te kunnen genereren.	<i>Waar de instandhouding, kwaliteitsverbetering of uitbreiding van habitattypen extra investeringen vergt stelt de provincie aanvullende subsidie beschikbaar.</i>
		Het genereren van inkomsten (pachtopbrensten, gebruik van vastgoed voor wonen, werken, recreatie) staat onder druk, omdat zowel bestaand gebruik als nieuwe ontwikkelingen negatieve effecten kunnen hebben en daarop (uitgebreid) getoetst moeten worden. Dit leidt tot minder inkomsten, terwijl de beheerlasten toenemen, en tot extra terughoudendheid bij de ontwikkeling van extra habitats of corridors, omdat deze extra belemmeringen kunnen vormen voor de verdere ontwikkeling van het landgoed.	<i>Het bestaande gebruik kan in principe zonder belemmeringen worden voortgezet. Hierbij is dus geen sprake van minder inkomsten of extra kosten. Nieuwe ontwikkelingen of activiteiten dienen inderdaad te worden getoetst op hun effect op de Natura2000-doelen. Dat kan leiden tot extra kosten en voorwaarden. Dat geldt niet alleen voor de terreinbeheerder maar ook voor initiatiefnemers buiten het Natura2000-gebied.</i>
		Inspreker verzoekt om in samenspraak met landgoedeigenaren bestaand gebruik integraal te inventariseren en ontwikkelingskansen te koppelen aan het realiseren van natuurdoelen, waarbij tevens aandacht wordt besteed aan functies en activiteiten waarvoor eenvoudig(er) vergunning kan worden verleend. Over het beheer van bos zouden in overleg met terreinbeherende organisaties afspraken gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld door middel van beheerovereenkomsten, waarin afspraken worden vastgelegd over inzet van voldoende professionaliteit en de wijze en het tijdstip van het uitvoeren van beheer.	<i>Voor het beheerplan Veluwe is afgezien van een integrale inventarisatie van bestaand gebruik. De reden hiervoor is dat de inspanning om alles te inventariseren in geen verhouding staat tot de relevantie van de verzamelde gegevens voor vergunningverlening. In geval van een vergunningaanvraag is doorgaans zeer eenvoudig vast te stellen wat wel en niet als bestaand gebruik kan worden beschouwd. Voor wat betreft het beheer van de boshabitattypen volgen nadere uitwerkingen die samen met de terreinbeherende organisaties zullen worden opgesteld. Aan de hand hiervan kunnen beheersafspraken worden gemaakt.</i>
Z-39	28 november 2016	Inspreker is eigenaar van een perceel te Garderen. Het perceel is onbebouwd en in de afgelopen jaren is inspreker meerdere malen geconfronteerd met vernielingen en illegaal gebruik. Inspreker wenst daarom op het perceel bebouwing aan te brengen (een Noorsch Natuur/Timmerhus), die aansluit bij de bescherming van de kernwaarden in de omgeving. Inspreker vindt echter geen gehoor bij de gemeente Barneveld en verzoekt de provincie om hem de weg te wijzen om zijn plannen te kunnen realiseren.	<i>De bouw van een nieuw huis binnen Natura2000 dient op grond van de Wet natuurbescherming te worden getoetst op mogelijk negatief effect op de natuurwaarden. Naast de toepassing van deze wet dient een dergelijk initiatief uiteraard ook te passen binnen provinciaal en gemeentelijk beleid. Het gemeentelijke bestemmingsplan is daarbij bindend. Om die reden is ook de gemeente voor inspreker de eerste ingang.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-40	2 december 2016	<p>Inspreker onderschrijft de betekenis van Natura 2000 en legt een koppeling met de kwaliteit van de Veluwe voor recreatie en toerisme. De in het beheerplan beschreven noodzaak tot goede afstemming tussen natuur en recreatie in de vorm van een recreatiezoneringsplan wordt door de inspreker van harte onderschreven.</p> <p>Inspreker pleit voor een voortvarende aanpak. In 2018 wordt de recreatieve hoofdstructuur voor de Veluwe vastgesteld. Verbinding van de zoneringsplan vanuit de gebiedsagenda en de zoneringsplan vanuit het beheerplan is gewenst maar vertraging van de voortgang van de gebiedsagenda Veluwe dient te worden voorkomen.</p> <p>Inspreker wijst op de mogelijkheid om versterking van leefgebieden van diersoorten te koppelen aan de verwachte saneringsopgave binnen de verblijfsrecreatieve sector.</p>	<p><i>Het pleidooi voor een voortvarende aanpak wordt onderschreven. Er zijn inmiddels diverse initiatieven gestart om, in goede samenwerking, op afzienbare termijn, te komen tot een goed afgestemd zoneringsplan.</i></p> <p><i>Voor de realisatie van het zoneringsplan en de versterking van leefgebieden zullen naar verwachting alle kansen moeten worden benut. Een koppeling met saneringsopgaven van verblijfsrecreatie ligt dan zeker voor de hand.</i></p>
Z-42	12 december 2016	<p>Inspreker haalt de beschrijving van graas-/ wilddruk uit het beheerplan aan en onderschrijft het belang van monitoring hierop. Inspreker wijst op een recent rapport Graasdruk-monitoring op de Veluwe van Jan den Ouden en stelt voor om dit voorstel uit te voeren. Inspreker wordt daar dan graag bij betrokken.</p>	<p><i>Het door inspreker aangehaalde rapport over graasdrukmonitoring is sterk gericht op bosbouw. Hiermee raakt het rapport wel aan de in het beheerplan genoemde behoefte aan monitoring en onderzoek naar de relatie tussen boshabitattypen en begrazing maar laat belangrijke vragen onbeantwoord.</i></p> <p><i>Bezien zal worden in hoeverre de resultaten van graasdrukmonitoring kunnen bijdragen aan de beantwoording van de vragen vanuit Natura2000.</i></p>
Z-43	9 december 2016	<p>Inspreker stelt niet of onvoldoende betrokken te zijn bij de totstandkoming en de ter inzagelegging van het ontwerp en verzoekt om actief bij het vervolgproces betrokken te worden.</p>	<p><i>In de klankborggroep zijn de Veluwse gemeenten vertegenwoordigd door Rheden en Barneveld. In het vervolgproces zullen de afzonderlijke gemeenten, zeker bij onderdelen als recreatiezonerings, intensiever worden betrokken.</i></p>
		<p>Inspreker pleit voor een goed evenwicht tussen natuurdoelen en noodzakelijke voorzieningen voor vitale (woon) gemeenschappen. Leven, wonen, werken en recreëren moet ook mogelijk blijven op de Veluwe.</p>	<p><i>Het gelegenheid bieden voor beleving van de natuur is een belangrijk doel van Natura 2000. Bij een belangenafweging heeft, binnen Natura2000, de natuur echter altijd, ook juridisch, het zwaarste gewicht.</i></p>
		<p>Inspreker verzoekt om naast het voorkomen van verdere achteruitgang ook in te zetten op verbetering en uitbreiding van habitats en leefgebieden en het oplossen van knelpunten.</p>	<p><i>Voor de eerste beheerplanperiode is de ambitie gericht op het voorkomen van verdere achteruitgang. Dat neemt niet weg dat, waar nu al mogelijkheden zijn voor verbetering, uitbreiding en het oplossen van knelpunten, deze ook in deze planperiode kunnen worden aangepakt.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Inspreker verzoekt om de in de gemeente Ermelo gewenste ecologische corridors (Ermelosse Heide en Leemputten/Houtdorper- en Speulderveld, Ermelosse Heide en Cyriasische Veld en tussen de Veluwe en Flevoland (Volenbeek) als maatregel in het beheerplan op te nemen.	<i>De op de kansenkaart opgenomen corridors zijn gebaseerd op onderzoek naar noodzaak en mogelijkheid. Voor deze planperiode zijn dit de uit te voeren corridors. Bij de evaluatie over 6 jaar kan worden gezien of er nog meer corridors gewenst zijn.</i>
		Ook verzoekt inspreker om de faunapassages als maatregel op te nemen. Inspreker verwijst naar het in opdracht van de provincie opgestelde rapport Verbindingszones Cyriasische Veld – Landgoed Ullerberg en Ermelosse Heide en Leemputten – Speulderveld (RAVON), waarin deze passages wel zijn opgenomen.	<i>Uiteraard zijn er diverse passages te benoemen die ecologisch interessant zijn. Wanneer deze passages niet zijn opgenomen kan dit betekenen dat er geen concreet Natura2000-doel mee wordt gediend of dat de haalbaarheid als gering is ingeschat. Enkele genoemde passages liggen geheel buiten Natura2000 en GNN. In dat geval ontbreekt het provinciale instrumentarium voor realisatie.</i>
		Inspreker wijst op het belang van De Leemputten in Staverden. Over beheer en ontwikkeling daarvan is weinig opgenomen. Inspreker wil graag ambtelijk overleg hierover.	<i>De Leemputten vertegenwoordigen inderdaad de meest bijzondere habitattypen van de Veluwe. Voor het beheer en ontwikkeling zal vanuit de provincie ambtelijk contact worden opgenomen.</i>
		Inspreker verzoekt om in het beheerplan meer aandacht te besteden aan waarden als donkerte, stilte en rust op de Veluwe.	<i>Afhankelijk van de gevoeligheid van soorten kunnen aspecten als donkerte, stilte en rust bepalend zijn bij vergunningverlening. Toevoegen Ná aanwezige tekst. Om de rust en stilte te versterken wordt een recreatiezoneringsplan opgesteld.</i>
		Inspreker vraagt naar de verhouding beheerplan – Omgevingsvisie – Omgevingsverordening, de relatie met het faunabeheerplan, de Wet natuurbescherming, de Omgevingswet, duurzaamheidsdoelstellingen op nationaal en regionaal niveau, en de financiële uitvoerbaarheid van het plan (bijdragen/subsidies beschikbaar?).	<i>In de sinds 1 januari 2017 in werking getreden Wet natuurbescherming zijn de voormalige Natuurbeschermingswet 1998, de Flora en faunawet en de Boswet bijeen gevoegd. In deze wet zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn (Natura2000) verwerkt. De Europese regelgeving gaat altijd boven de nationale regelgeving en beleid. Dat wil zeggen dat de omgevingsvisie, faunabeheerplan etc. zich altijd moeten voegen naar Natura 2000. Ook de Omgevingswet verandert daar niets aan. Voor uitvoering is provinciale subsidie beschikbaar.</i>
		Inspreker vraagt aandacht voor afstemming tussen het beleid over Vitale Vakantieparken en het recreatiezoneringsplan. Zonering mag goede initiatieven niet belemmeren.	<i>Het zoneringsplan zoals bedoeld in dit beheerplan gaat met name over het sturen van het recreatieve gebruik van de natuur (concentratiepunten, paden, routes etc.). Een goede afstemming met vitale vakantieparken ligt uiteraard voor de hand.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Inspreker verzoekt om de monitoring van Natura 2000 Veluwe goed af te stemmen op de monitoring van de SNL subsidieregeling.	<i>Bij de Natura2000-monitoring vormt de SNL-monitoring de basis. Voor een compleet beeld zal hier en daar aanvullende informatie moet worden verzameld.</i>
		Beheer kan leiden tot schade, bij voorbeeld door grote hoefdieren. Inspreker vraagt naar de mogelijkheden in het plan voor financiële compensatie voor de landbouw.	<i>Groot wild als herten en wilde zwijnen zijn geen doelsoorten voor Natura2000. Voor financiële compensatie bij schade kan een beroep worden gedaan op het Faunafonds.</i>
		Is er financiële continuïteit voor begrazing van heidevelden door schapen?	<i>Niet vanuit Natura2000. De instandhouding van de natuur staat voorop. De wijze waarop dat gebeurt, al of niet met schapen, is aan de terreinbeheerders.</i>
		Inspreker vraagt naar controle op wijzigingen in bestaand gebruik en welke maatregelen daarvoor getroffen worden.	<i>Voor toezicht en handhaving worden de komende tijd, samen met alle handhavers en toezichthouders in het gebied, handhavingsplannen opgesteld.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-44	8 december 2016	<p>Inspreker kan zich niet vinden in de begrenzing, zoals opgenomen in het besluit van de Minister van 11 juni 2014 en de aanwijzing van de gebieden sectie C nrs 01150 en 01091 in het ontwerp-beheerplan en verzoekt om dit besluit te vernietigen. Inspreker verwijst naar de uitspraak van de Raad van State en de mogelijkheid die geboden is om met een bestuurlijke lus te repareren. Inspreker is nog niets bekend hierover.</p> <p>Inspreker meent dat beide percelen onderdeel uitmaken van een gebied waarin een veelheid aan openbare functies wordt uitgeoefend. Gelet daarop zijn er dwingende redenen van groot openbaar belang om het gebied niet te bestempelen tot Natura2000 gebied en heeft de Minister een onjuist besluit genomen.</p> <p>Inspreker stelt dat er bovendien geen sprake is van aantasting van leefgebied van Wespandief en Zwarte Specht. Er is sprake van een behoud-doelstelling en gezien het multifunctionele beheer op de Veluwe is het voedselaanbod verruimd. Daarnaast geldt in het bijzonder dat het opnemen van de beide percelen binnen Natura2000 een significante aantasting is van het behoud van leefgebied Wespandief en Zwarte Specht door het gebruik van spoorlijn Amersfoort-Zwolle. Koperfijnstof van de bovenleiding beïnvloedt de gezondheid en daarmee het behoud van de soorten negatief.</p> <p>Inspreker verzoekt daarom om de beide percelen buiten de aanwijzing te houden, omdat deze percelen geen bijdrage leveren aan de gunstige staat van instandhouding dan wel dit voor vernietiging aan te dragen als dit niet door de Minister is gerealiseerd.</p>	<p><i>De begrenzing van het Natura2000-gebied Veluwe is in het najaar van 2016, in een wijzigingsbesluit, opnieuw vastgesteld. De staatssecretaris van EZ is verantwoordelijk voor dit aanwijzingsbesluit (wijzigingsbesluit). Het aanwijzingsbesluit voor de Veluwe is inmiddels definitief.</i></p> <p><i>Het aanwijzingsbesluit is uitgangspunt voor het beheerplan. De begrenzing kan niet door de provincie worden aangepast. Voor zover percelen binnen de begrenzing liggen, kunnen deze nuttig zijn voor de bescherming van de Natura2000 doelen. Of dat daadwerkelijk het geval is (en of dat dan mogelijk leidt tot gebruiksbeperkingen), zal getoetst moeten worden als er sprake is van voornemens om nieuwe activiteiten te ontplooiën. Voor bestaand gebruik geldt dat dit in het algemeen in ongewijzigde vorm mag worden voortgezet.</i></p>
Z-45	9 december 2016	<p>Inspreker constateert dat de inbreng in het voortraject goed is verwerkt en heeft geen opmerkingen over het plan.</p>	<p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i></p>
Z-46	8 december 2016	<p>Inspreker wijst er op dat het beheerplan een belangrijke verbinding kan zijn voor de verschillende partijen op de Veluwe, echter voor inspreker is het voor zijn beheer minder van belang en werkt het soms belemmerend.</p>	<p><i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Inspreker geeft aan dat duidelijke maatregelen voor de aanpak van het knelpunt overbegrazing in het beheerplan ontbreken. Op grond van jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie, uitleg van de richtlijnen en regelgeving bestaat er een resultaatsverplichting om doeltreffende preventieve maatregelen te treffen om habitats in stand te houden of te herstellen. De directe relatie tussen begrazing en biodiversiteit is onmiskenbaar en wetenschappelijk aangetoond, de maatregelen in het beheerplan (volgen van effecten en mogelijk uitrasteren) komen onvoldoende tegemoet aan de resultaatverplichting om doeltreffende preventie maatregelen te treffen. Als mogelijke maatregel, die zowel simpel als doeltreffend is wijst inspreker nog op het beheren (verlagen) van de wilddruk.</p>	<p><i>Er is inderdaad een relatie tussen begrazing en biodiversiteit. Er is echter geen eenduidige mening over de vraag wanneer dit in welke omstandigheden en dichtheden positief dan wel negatief moet worden gewaardeerd. Dit willen we de komende beheerplan periode nader onderzoeken voor de Veluwse omstandigheden. Het verlagen van wilddruk kan, wanneer het oordeel negatief is, inderdaad een juiste maatregel zijn en waarschijnlijk beter dan afrasteren. Het verlagen van wilddruk is echter niet wettelijk afdwingbaar.</i></p>
		<p>Aan het opstellen van een recreatiezoneringsplan wenst inspreker graag bij de dragen, nu inspreker zelf langjarige ervaring heeft met actieve afstemming tussen natuur en recreatie.</p>	<p><i>Daar wordt graag gebruik van gemaakt.</i></p>
		<p>Inspreker wijst er tenslotte nog op dat aan de begeleiding door de taskforce na 2014 geen invulling meer is gegeven en dat er bij hen geen verantwoordelijkheid ligt voor het eindproduct.</p>	<p><i>De verantwoordelijkheid voor het eindproduct (het beheerplan) ligt bij het bevoegde gezag.</i></p>
		<p>In de samenvatting (p. 5) mist inspreker in de opsomming het knelpunt begrazing;</p>	<p><i>Dit wordt toegevoegd</i></p>
		<p>Inspreker wijst er op dat de gidsoorten reptielen en vlinders beter moeten worden uitgewerkt in het plan (2.2.2 p. 12);</p>	<p><i>Het beheerplan is een plan op hoofdlijnen. Verdieping wordt geboden in bijlage 5. Voor een aantal soorten en habitattypen worden nog nadere uitwerkingen voorbereid.</i></p>
		<p>De relatie tussen verbetering van kwaliteit en begrazing wordt nergens generiek in beeld gebracht, terwijl daar veel literatuur over is; de relatie tussen vliegend hert en wilde zwijnenstand verdient meer aandacht (2.2.2, p. 12).</p>	<p><i>De relatie kwaliteit en begrazing vormt onderwerp van een nadere studie in deze planperiode. Voor wat betreft het Vliegend hert wordt in het plan verwezen naar het Beschermingsplan Vliegend hert op de Veluwe door Smit en Krekels.</i></p>
		<p>Diversiteit in beheerstijl is volgens inspreker positief, maar eigenaren van Grote Eenheden Natuur lijken daarin meer vrijheid te hebben dan eigenaren daarbuiten; inspreker vraagt zich verder af wat er wordt gedaan als een beheerstijl negatieve effecten heeft (3.3 p. 19);</p>	<p><i>Aan de hand van monitoring wordt beoordeeld of een beheer de instandhoudingsdoelen bevordert of benadeelt. Wanneer er sprake is van een negatief beheerseffect wordt de betreffende beheerder aangesproken. Voor wat de betreft de GEN's wordt deze planperiode benut om deze beheersvorm op zijn merites te kunnen beoordelen.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		De focus op het centrale deel van de Veluwe is een irreëel uitgangspunt, omdat het niet mogelijk is om zowel de negatieve consequenties in de GEN op te vangen en tegelijkertijd de doelen (behoud kwaliteit en uitbreiding oude eikenbossen) te realiseren (3.4 p. 21);	<i>Dat is juist. Deze passage wordt aangepast.</i>
		Wat is wel/niet slecht beheer in het licht van de (geconstateerde) diversiteit in beheerstijlen? (4.3, p. 24-25);	<i>Aan de hand van monitoring wordt beoordeeld of een beheer de instandhoudingsdoelen bevordert of benadeelt. Wanneer er sprake is van een negatief beheerseffect wordt de betreffende beheerder aangesproken.</i>
		Er wordt een verband gelegd tussen beheer en effecten op habitats, waardoor er feitelijk minder vrijheid is voor beheerders dan eerder geschetst (4.4, p. 26);	<i>Elke beheerder mag zijn eigen beheersmethode kiezen mits de instandhoudingsdoelen niet worden geschaad. De voorkeur gaat uiteraard uit naar bevordering van de instandhoudingsdoelen maar dit kan niet worden afgedwongen.</i>
		p. 29, 39, 40, 41) Grote Eenheden natuur kunnen leiden tot verlies aan oppervlakte en kwaliteit, hetgeen in strijd is met de habitatrichtlijn en haaks staat op de uitgangspunten van het plan; waarom mogen andere beheerders het voordeel van de GEN niet hebben? Door de plaatsing onder de paragraaf 'droge bossen' lijkt het erop dat natuurlijke processen en het loslaten van beheer alleen voor de bossen geldt – dat kan niet het geval zijn, omdat hoefdieren lopen en (over) begrazing wordt ingezet voor beheer van open ruimten; als open ruimten hier ook worden bedoeld, moet er hier ook aandacht zijn voor de relatie tussen (over) begrazing en biodiversiteit (die volgens internationale literatuur neigt naar negatief); op de habitattypenkaart is het Deelerwoud niet opgenomen als GEN – daar moet een duidelijk verband worden gelegd tussen (over)begrazing en de doelen voor oude eikenbossen; er is een directe relatie tussen begrazing en verjonging van eiken – overbegrazing leidt tot uitblijven van verjonging en dit moet in het plan worden opgenomen;	<i>GEN's hebben binnen Natura2000 geen status aparte. Het is een beheervorm met vanuit Natura2000-perspectief wellicht grotere risico's maar wellicht ook goede kansen. Om dit in beeld te brengen wordt dit de komende planperiode nader uitgewerkt. Verlies aan oppervlakte en kwaliteit is echter ook hier niet toegestaan. Tegenover verlies dient dus altijd een plus te staan. Dat mag echter ook op een andere plek zijn. Het evenwicht wordt nauwkeurig in beeld gehouden.</i> <i>De plaatsing van de tekst over GEN's hoort inderdaad niet onder bos te vallen. Het wordt in een aparte paragraaf geplaatst.</i>
		Er is een directe relatie tussen wildstanden en N2000 doelen (5.4 p. 42);	<i>Juist</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Het staat vast dat hoge graasdruk leidt tot het uitblijven van verjonging. Vanuit het voorzorgsprincipe moeten daarvoor maatregelen worden getroffen; inspreker mist afschot c.q. omlaag brengen en houden van de wildstanden. Er ligt hier een belangrijke link met het fauna-beheerplan; overal waar grazers (edelherten, reeën) voorkomen vindt bosbegrazing plaats, dat kan niet voorbehouden zijn aan de GEN; eigenaren van GEN worden bevoordeeld, wetende dat er een direct effect is tussen begrazing en bosverjonging; (6.3, p. 56)	<i>GEN's hebben binnen Natura2000 geen status aparte. Het is een beheervorm met vanuit Natura2000-perspectief wellicht grotere risico's maar wellicht ook goede kansen. Om dit in beeld te brengen wordt dit de komende planperiode nader uitgewerkt. Ook het effect van begrazing op de instandhoudingsdoelen zal nader worden onderzocht zowel voor GEN's als voor overige terreinen.</i>
		7.5, p. 66: dit uitgangspunt (voorkomen van schade is voorwaarde voor beheer) geldt voor de hele Veluwe;	<i>Juist</i>
		7.5, p. 66 verstoring van bodem en ondergroei door grondbewerking – is dit niet strijdig met het vergunningvrij zijn van maaien en plaggen? Maaien voor de instandhouding van kwalificerende droge heide verstoort de ondergroei;	<i>Hier wordt bedoeld op verstoring van bodem en ondergroei in kwalificerende boshabitattypen. De tekst zal hier worden verduidelijkt.</i>
		Bijlage 5, p. 93-98: begrazing is goed, maar te hoge standen leiden tot negatieve effecten op kwaliteit en omvang van de habitattypen; onbelemmerde groei van grazers en hoge zwijnenstanden moeten niet mogelijk zijn in gebieden met oude eikenbossen;	<i>Dat is juist.</i>
		Bijlage 7 (p.9-10) inspreker vindt het opmerkelijk dat het hagelgeweer tot significante effecten lijkt te leiden, terwijl dat voor het kogelgeweer niet geldt; als bedoeld wordt dat met een hagelgeweer niet op vogels geschoten kan worden, klopt dat, want op vogelrichtlijnsoorten mag niet worden gejaagd.	<i>Deze passage zal worden bijgewerkt.</i>
Z-47	12 december 2016	GS dienen in te zetten op een beter resultaat voor de natuur bij de periodieke aanpassingen van de PAS en de Gelderse ruimtelijke ordening, waaronder het Plussenbeleid; de verbetering van de stikstofbelasting is te beperkt;	<i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i>
		De PAS-maatregelen, die in het plan en de bijlagen uitgebreid worden behandeld, zijn deels goed voor de natuur, maar deels kan men er vraagtekens bij plaatsen;	<i>De PAS-maatregelen zijn onderdeel van de reeds eerder vastgestelde PAS-gebiedsanalyse en staan niet open voor zienswijzen.</i>
		Indien defensie terreinen in de toekomst meer of intensiever gebruikt moeten worden, dient het Natura2000-beleid daarop een antwoord te hebben, omdat deze terreinen nu in de heidebiotoop zijn opgenomen;	<i>Ook defensie terreinen zijn gebonden aan de Europese Habitat- en vogelrichtlijn die zijn geïmplementeerd in de Wet natuurbescherming.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p><i>H5: Visie op doelbereik</i></p> <p>Inspreker verzoekt om uitleg van de term grote eenheden natuur (in 5.2).</p> <p>In aanvulling op 5.3.1 kan een inschatting van de historische en potentieel natuurlijke situatie (zie proefschrift F. Vera) bruikbaar zijn en een beschrijving van het ecosysteem van 40 jaar geleden kan als referentie dienen. Een lange termijn visie voor stuifzanden wordt aanbevolen.</p>	<p><i>De positie van de GEN's zal worden beschreven in een afzonderlijke paragraaf.</i></p> <p><i>Dit beheerplan is een plan op hoofdlijnen. Dat betekent dat voor diepgang verwezen moet worden naar bijlage 5 en achterliggende rapportages.</i></p> <p><i>Voor stuifzanden is inmiddels een goede analyse voor handen (Rixsen, 2011 en latere publicaties).</i></p>
		<p><i>5.3.4 de droge bossen</i></p> <p><i>H9120 Beuken-eikenbos met hulst</i></p> <p>De betekenis lijkt onderschat. Belangrijk voor epifytische mossen en korstmossen (zie ook 'Bijdragen tot de geschiedenis van de Veluwe' van J.J. Hacke-Oudemans).</p> <p>De genoemde bestrijding van exoten ontbreekt in bepaalde maatregeloverzichten in de bijlagen en moet bovendien ook gelden voor geplante opstanden en stormgaten.</p> <p>Dunnen in verband met dominantie van de beuk wordt ontraden. Inspreker wijst op de ontwikkeling in het Speulderbos, die vanzelf op gang is gekomen (zelfregulerend bos). Dit is bestaand gebruik, dat ook in hoofdstuk 7 gevolgen moet hebben.</p>	<p><i>Met de aanwijzing van H9120 als te beschermen habitattypen op Europees niveau kan geen sprake zijn van onderschatting van de betekenis.</i></p> <p><i>Voor de twee droge bostypen op de Veluwe zal een nadere uitwerking volgen.</i></p>
		<p><i>H9190 Oude eikenbossen</i></p> <p>De eikenstrubben op de Elspeter Heide ontbreken op de kaarten in de bijlage.</p> <p>Waarom natuurlijke verjonging ontbreekt lijkt onduidelijk.</p>	<p><i>De Elspeter struiken zijn op de habitattypenkaart aangeduid als Beuken eikenbos met Hulst.</i></p> <p><i>De aanduiding is terug te voeren op de wat leemrijkere bodem ter plaatse.</i></p>
		<p>Dat de dominantie van beuk het gevolg is van stikstof lijkt aanvechtbaar: het is twijfelachtig of de beuk in de aangewezen H9190 bossen domineert en dominantie is iets dat in vele decennia tot stand komt. Ontwikkeling van beuk kan ook als een waardevol ecologisch proces worden gezien, dat het gevolg is van geschikt milieu. Er ontstaat bovendien waardevolle broedgelegenheid voor onder andere de zwarte specht. Behoud van oud eikenbos is nodig, maar niet als kunstmatige monocultuur.</p>	<p><i>De stelling dat de toenemende dominantie van beuk stikstof gerelateerd is zal worden genuanceerd.</i></p> <p><i>Dit geldt tevens voor de veronderstelde successie van oud eikenbos naar beuken eikenbos.</i></p> <p><i>De habitattypenindeling is mede gemotiveerd op basis van grondslag (leemarm, leemrijk).</i></p> <p><i>Een successie van het ene naar het andere type kan dus niet aan de orde zijn.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Bij het gebruik van steenmeel moet goed worden afgewogen of ecosysteemvreemd materiaal verantwoord is en moet ook rekening worden gehouden met extra mineralisatie van strooisel en vestiging van stikstofminnende soorten (bramen). Deze opmerking geldt voor alle genoemde toevoegingen van kalk en steenmeel, ook in andere habitats.	<i>Van grootschalige toepassing zal nog geen sprake zijn. Bij experimentele toepassing zullen deze overwegingen zeker worden meegenomen.</i>
		<i>Zwarte specht</i> Gedifferentieerde bossen (zoals de Leuvenumse Bossen) bieden met procesbeheer een goede biotoop voor de zwarte specht.	<i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i>
		<i>H6 Maatregelen</i> Er moet nu al worden voorgesorteerd op de maatregelen in de tweede en derde beheerplanperiode, omdat anders kansen voor lange tijd verkeken zijn. Versnippering van bossen moet worden tegen gegaan en de provincie moet daarover op korte termijn afspraken maken met Staatsbosbeheer, gelet op de ingrijpende wijziging in bosbeheer (meer accent op productie). Omvorming van 150 ha is te weinig.	<i>Voor de eerste beheerplanperiode is de ambitie gericht op het voorkomen van verdere achteruitgang. Dat neemt niet weg dat, waar nu al mogelijkheden zijn voor verbetering, uitbreiding en het oplossen van knelpunten, deze ook in deze planperiode kunnen worden aangepakt. Grotere claims voor omvorming zullen altijd dienen te worden gemotiveerd vanuit noodzaak ten behoeve van de instandhoudingsdoelen. Hiervoor ontbreekt vooralsnog de onderbouwing.</i>
		<i>M4b terugdringen beuk in oude eikenbossen:</i> de oorzaak (stikstof) is twijfelachtig; wegzuiveren beuk is onnodig.	<i>De stelling dat de toenemende dominantie van beuk stikstof gerelateerd is zal worden genuanceerd.</i>
		<i>M4c exoten verwijderen:</i> ontbreekt in relevante delen van de bijlagen	<i>De bijlagen zullen hierop worden nagelopen.</i>
		<i>M4d bos kappen t.b.v. corridors:</i> uitzoeken of dit niet leidt tot isolatie van minder mobiele bossoorten; corridors werken niet goed door ontbrekende aansluitingen en barrières (Stakenbergweg) of zijn niet haalbaar (Beekhuizer Zand, Hulshorster Zand – Kansenkaart).	<i>Corridors kunnen inderdaad ook leiden tot ongewenste versnippering van het bos. Dat is een belangrijk toetscriterium.</i>
		<i>M4g Bos kappen t.b.v. windwerking:</i> lange termijn visie op stuifzanden is wenselijk.	<i>Voor stuifzanden is inmiddels een goede analyse voor handen (Riksen, 2011 en latere publicaties).</i>
		<i>M5 omvormen dennenbos naar loofbos op oude bosgronden:</i> dit concentreert zich op plekken waar oude loofbossen aaneengesmeed kunnen worden; in oude dennenbossen op andere plaatsen vindt echter spontane bosontwikkeling plaats, zoals in de Leuvenumse Bossen. De variatie die hier ontstaat in dennenbos en loofbos (beuken) is positief voor de zwarte specht. Snelle omvorming van Douglas en lariks naar loofbos (p. 54) vereist nader onderzoek, gefaciliteerd/gefinancierd door de provincie.	<i>Omvorming van naaldbos naar loofbos dient inderdaad met verstand plaats te vinden. De beperking tot de oude bosgroeiplaatsen is belangrijk. Het overgrote deel van het Veluwe bos valt daar buiten.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p><i>M9 herstel hydrologie:</i> gerelateerd aan Tongeren/Wissel, maar rond 1990 was er ook kraggeveen aanwezig in het dal van de Staverdense Beek. Het is nodig om de activiteiten van HGL (aanbrengen zanddekken) hier te blijven monitoren op het bereiken van de gewenste resultaten.</p> <p>Bij De Hel, noordelijk Meeuwenkampje zijn de resultaten van het weghalen van zanddekken juist spectaculair. Bij de kruising Uddelermeerweg/Kinkweg is vermoedelijk onbezand veen aanwezig, dat bij de trilveendoelstelling kan worden betrokken.</p> <p>De hydrologie en milieukwaliteit op Staverden is overigens ook van groot belang voor de broekbossen, hoogveenvegetaties en bronvegetaties langs de beek.</p>	<p>Voor de eerste beheerplanperiode is de ambitie gericht op het voorkomen van verdere achteruitgang. Dat neemt niet weg dat, waar nu al mogelijkheden zijn voor verbetering, uitbreiding en het oplossen van knelpunten, deze ook in deze planperiode kunnen worden aangepakt.</p> <p>Vooralsnog zijn genoemde locaties buiten het Wisselse veen nog niet aan de orde.</p>
		<p><i>M17a herstel van boshabitats:</i> dunnen in Leuvenumse Bossen is plaatselijk nodig om tot een mooie bosontwikkeling te komen. Bossen op stuifzand zullen nog zeer lange tijd mozaïeken van loof- en naaldbos te zien geven.</p>	<p>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</p>
		<p><i>M19 uitbreiding boshabitattypen:</i> zie het eerder opgemerkte over uitbreiding van boombossen en van spontaan loofbos in oude stuifzandbebossingen.</p>	<p>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</p>
		<p><i>H7 Bestaand gebruik</i></p> <p>Er bestaan grote verschillen in bestaand gebruik binnen de bossen. Verschillende beheerders gebruiken verschillende verjongingssystemen (zelfregulerend bos, doordunnen, spontane ontwikkeling oud dennenbos). Overleg met de provincie is belangrijk, als ook verwerking in het beheerplan.</p>	<p>Elke beheerder mag zijn eigen beheersmethode kiezen mits de instandhoudingsdoelen niet worden geschaad. De voorkeur gaat uiteraard uit naar bevordering van de instandhoudingsdoelen maar dit kan niet worden afgedwongen.</p> <p>Bosbeheer dat negatief uitpakt voor het instandhoudingsdoel kan niet worden beschouwd als bestaand gebruik.</p>
		<p><i>H8 Vergunningverlening en handhaving</i></p> <p>Als het populatieniveau nog niet is bereikt, moet eerst worden geïnvesteerd in versterking van de populatie, voordat tot vergunningverlening kan worden overgegaan.</p>	<p>Dat is in beginsel juist. Op grond van jurisprudentie kan echter met een overtuigend programma van maatregelen ten behoeve van de gewenste situatie, ook tot vergunningverlening worden overgegaan.</p>
		<p><i>Bijlage 8 maatregelentabel</i></p> <p>M4b: terugdringen beuk: voorzichtig – zie eerder commentaar</p>	<p>De stelling dat de toenemende dominantie van beuk stikstof gerelateerd is zal worden genuanceerd.</p>
		<p><i>M4c: exoten verwijderen:</i> niet alleen geplante opstanden, ook de verjonging in stormgaten</p>	<p>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		M5: <i>omvorming naaldbos</i> : 150 ha is te weinig, duizenden ha nodig; overigens gebeurt deze omvorming ook spontaan	<i>Grotere claims voor omvorming zullen altijd dienen te worden gemotiveerd vanuit noodzaak ten behoeve van de instandhoudingsdoelen. Hiervoor ontbreekt vooralsnog de onderbouwing.</i>
		M7: <i>bekalken/belemen</i> : zie eerder commentaar (gebiedsvreemd materiaal)	<i>Zie ook eerdere reactie.</i>
		M10: <i>passerbaar maken verharde wegen</i> : instemming met opgenomen passages op kansenkaart, in het bijzonder Terschuur	<i>Wordt voor kennisgeving aangenomen.</i>
		M17a: <i>herstelprogramma's</i> : toevoegen H9120 eikenbeukenbossen: herstel samenhang en omvang, o.m. Speulderbos).	<i>H9120 maakt hier onderdeel van uit.</i>
		H11 <i>Veluwe op de kaart</i> : Tabel p. 85: toename trilveen mogelijk met benutten mogelijkheden dal Staverdense Beek; Blauwgraslanden: Heihoef op landgoed Oldenaller en Leemputten bij Staverden aanwijzen.	<i>Vooralsnog zijn genoemde locaties buiten het Wisselse veen nog niet aan de orde.</i>
		<i>Bijlage 14 tabel doelbereik</i> H9120: is M19 zinvol? Open plekken ontstaan vanzelf in oude boombossen.	<i>M19 heeft geen betrekking op bossen.</i>
		<i>Gebiedsanalyse PAS</i> H9120: aanpassen van de zin 'Houtproductie is goed te verenigen met dit beheer', omdat dit zeker niet overal van toepassing is. Omvorming in oude grove dennenbossen is voor zwarte specht en wespandief ongunstig, maar dunning kan voor bosontwikkeling wel wenselijk zijn. Op den duur is niets doen gewenst.	<i>Teksten worden genuanceerd</i>
		P. 120: een voorzichtiger benadering is gewenst: voor de nachtzwaluw zijn ook andere alternatieven dan grootschalige kapvlaktes aanwezig.	<i>De PAS gebiedsanalyse is reeds eerder vastgesteld en staat niet open voor zienswijzen in dit kader.</i>
		Tabel 6.1: aanpassen van dunnen beuk en strooisel verwijderen.	<i>De PAS gebiedsanalyse is reeds eerder vastgesteld en staat niet open voor zienswijzen in dit kader. Strooisel verwijderen is inmiddels geschrap als maatregel.</i>
		p. 160: periodiek biomassa verwijderen middels regulier beheer is te positief verwoord.	<i>De PAS gebiedsanalyse is reeds eerder vastgesteld en staat niet open voor zienswijzen in dit kader. Biomassa verwijderen is geschrap als maatregel.</i>
		tabel 11.2: toevoegen omvorming van bos naar habitattype bos.	<i>De PAS gebiedsanalyse is reeds eerder vastgesteld en staat niet open voor zienswijzen in dit kader.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Maatregelenkaart PAS NWVeluwe: Beukeneikenbos langs de Hierdense Beek loopt verder zuidelijk door dan ingetekend. Beukeneikenbos Beekbergen is van een ander karakter dan spontaan beukenbos in het beekdal en op de stuifheuvelds. Eikenstrubben op Elspeter Heide niet ingetekend. Habitats dal Staverdense beek controleren.</p>	<p><i>De PAS gebiedsanalyse is reeds eerder vastgesteld en staat niet open voor zienswijzen in dit kader.</i></p>
		<p>Tabel vergunningplicht p. 567 Vlaktegewijs kappen in habitatype bos is als vergunningvrij aangemerkt – dit is een ernstige (druk?) fout en moet hersteld worden. Dit geldt ook voor potentiële uitbreidingslocaties van de twee habitatypen. PAS maatregelen zijn vergunningvrij, maar bij verschillende maatregelen zijn vraagtekens te plaatsen. Vergunningplicht of sturen met subsidie is daarom gewenst. Wijziging van beheer is vergunningvrij, maar dit kan niet worden gegeneraliseerd. Verdere uitwerking of verfijning is nodig om natuurlijke ontwikkelingen en belangrijke leefgebieden van soorten niet te verstoren.</p>	<p><i>Dit is inderdaad een fout en zal worden gecorrigeerd. De tabel zal geheel worden nagelopen.</i></p>
Z-48	12 december 2016 (mondeling)	<p>Inspreker wijst er op dat zijn paardenwei ten onrechte als Natura2000 is begrensd. Datzelfde geldt voor de oude vuilstorten aan de Coldenhovenseweg. Deze hebben en krijgen geen enkele natuurwaarde.</p>	<p><i>De begrenzing van Natura 2000 is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit (wijzigingsbesluit) van de staatssecretaris van EZ. De aanwijzing is inmiddels definitief. De begrenzing kan door de provincie niet worden aangepast.</i></p>
Z-49	9 december 2016	<p>Inspreker verzoekt om te mogen participeren bij de totstandkoming van het recreatiezoneringsplan, gezien het grote recreatieve belang voor zijn gemeentelijke grondgebied. Inspreker stelt hiervoor ambtelijke en bestuurlijke capaciteit beschikbaar.</p>	<p><i>Het aanbod wordt graag aangenomen.</i></p>
		<p>Inspreker merkt op dat het voorschot op het zoneringsplan, door voorstellen als extensivering van het recreatieve padennetwerk en verplaatsing van paden, niet wenselijk is. Het huidige netwerk heeft een belangrijke functie voor de recreatieve sector en er kan niet bij voorbaat worden gesteld dat extensivering dient plaats te vinden.</p>	<p><i>In het beheerplan wordt signaleerd dat de recreatie op de Veluwe in toenemende mate van negatieve invloed is op de instandhoudingsdoelen. Daarbij gaat het met name om paden routes en concentratiepunten. Rustgebieden voor natuur worden steeds schaarser. Het creëren van rustige gebieden door het herzien van het paden en routenetwerk is dan het eerste wat aan de orde komt.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Ten aanzien van de voorgestelde vergunningplicht voor nieuwe ATB-routes verzoekt inspreker deze aan te merken als normaal bestaand gebruik dan wel deze op te nemen in het zoneringsplan en vrij te stellen van vergunningplicht.	<i>Voor nieuwe routes, of het nu een atb-, ruiter- of fietsroute is, kan schade aan natuur niet bij voorbaat worden uitgesloten. Dat betekent altijd een vergunningplicht. Zeker Atb-routes, die niet onder de stille, extensieve recreatie kunnen worden gevat, zijn vergunning-plichtig. Dat geldt overigens ook voor bestaande routes waar nog geen vergunning voor is verkregen. Deze regels komen niet voort uit het beheerplan maar uit een wetgeving die al sinds 2005 van kracht is.</i>
		Inspreker gaat er van uit, dat de VeluweAgenda 1.0 met de daarin voorgenomen uitvoering van de Recreatieve Hoofdstructuur niet wordt beperkt door het beheerplan en dat het zoneringsplan, mede gezien de ambities van het programma Vitale Vakantieparken, voortvarend wordt opgepakt in overleg met de sector en betrokken gemeenten.	<i>Veluwe op 1 is geen eenzijdig recreatief-toeristisch verhaal. De agenda gaat uit van een duurzame balans tussen recreatie en hoogwaardige natuur. Dit beheerplan richt zich op de invulling van dit laatste onderdeel. De randvoorwaarden van Natura 2000 zijn ook voor de Veluweagenda hard. Dat betekent niet per definitie allerlei blokkades. Het betekent wel dat bij de planvorming de afstemming met Natura 2000 van meet af aan dient plaats te vinden.</i>
		Inspreker verzoekt voorts om werkschuren en schaapskooien, die noodzakelijk zijn voor het beheer, als passende activiteiten aan te merken.	<i>De bouw van schaapskooien en werkschuren dienen net als elke nieuwe activiteit te worden getoetst op hun effect op de natuur. Bij schaapskooien dient bovendien de stikstofuitstoot en het aantrekkende effect op recreanten te worden meegewogen. Voor het beheer bestaat geen enkele noodzaak om de bouw ten koste te laten gaan van natuurkwaliteit. Bestaand gebruik in bestaande gebouwen is vergunningvrij.</i>
		Ook verzoekt inspreker om bestaande evenementen, zoals de Wilddagen in Vierhouten en het 5-jaarlijkse bevrijdingsfeest, vrij te stellen van de vergunningsplicht.	<i>Volgens de wet is elke activiteit waarbij schade aan natuur niet bij voorbaat is uit te sluiten vergunningplichtig. In veel gevallen is een simpele toets voldoende om schade uit te sluiten. In andere gevallen kan met enkele aanpassingen worden volstaan. Soms is echter de impact zodanig dat naar een andere plek moet worden uitgeweken.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Inspreker wijst er tot slot op, dat het gebied in de spoorzone Nunspeet gezien de versnippering niet of nauwelijks kwalificeert als potentieel leefgebied voor vogelsoorten. Het gebied staat echter wel ingetekend en inspreker verzoekt om specifiek voor de Spoorzone de kaart met potentiële leefgebieden te herzien en alleen leefgebieden aan te wijzen die door onderzoek zijn bevestigd of dat in potentie kunnen worden.</p>	<p><i>De leefgebieden zijn alle op basis van onderzoek bepaald.</i></p> <p><i>Voor de wet is echter niet de kaart maar de feitelijke situatie uiteindelijk bepalend.</i></p> <p><i>Wanneer uit nader onderzoek blijkt dat delen van het leefgebied ten onrechte zijn ingetekend kan dat worden aangepast.</i></p>
Z-50	12 december 2016	<p>Inspreker is eigenaar en beheerder van circa 500 ha bos op de zuidoostelijke Veluwzoom. Houtteelt en faunabeheer vormen belangrijke elementen in het beheer, financieel gezien, maar ook voor de ontwikkeling en behoud van natuur.</p> <p>Inspreker meent dat hiervoor onvoldoende oog is in het beheerplan: deze belangen dienen tot uitdrukking te komen in een beschrijving van het huidige gebruik en het beheerplan dient hierop grondig te worden herzien, waarbij in overleg met de sector maatregelen afgesproken kunnen worden die recht doen aan de uitgangspunten van de Europese richtlijnen en de belangen van bosbouw en faunabeheer.</p>	<p><i>Het beheerplan voor de Veluwe is een beheerplan op hoofdlijnen. Het bestaande gebruik is om die reden niet uitgebreid beschreven .</i></p> <p><i>Voor een aantal soorten en habitattypen wordt reeds in het plan vastgesteld dat een nadere uitwerking noodzakelijk is (diverse vogelrichtlijnsoorten, vennen, boshabitats etc.). Deze uitwerkingen zullen de komende planperiode vorm worden gegeven.</i></p> <p><i>Daar waar op grond van de Natura2000-doelen een aangepast beheer is gewenst zullen individuele afspraken met de beheerders worden gemaakt zoals nu reeds het geval is bij de PAS-maatregelen.</i></p>
		<p>Inspreker verzoekt om te verduidelijken waar de consistentie in beheer, genoemd in 3.3, die geleid heeft tot de huidige waarden, de gestelde doelen Veluwe breed aan zou tasten.</p>	<p><i>In paragraaf 3.3. wordt gesteld dat de diversiteit in beheerders en beheer heeft geleid tot een hogere biodiversiteit. Er wordt nergens gesteld dat er sprake zou zijn van een brede aantasting.</i></p>
		<p>Inspreker wijst er op, dat de benadering van de bosbouw onnodig negatief is: zo is het gebruik van moderne houtoogstmachines juist beter voor de bosbodem en de veiligheid van mensen. Inspreker verzoekt om deze passage te schrappen en het plan positief in plaats van verbiedend op te stellen.</p>	<p><i>Het beheerplan geeft geen waardeoordeel over bosbouw.</i></p> <p><i>Wel wordt vastgesteld dat bosbouwdoelen niet vanzelfsprekend gelijk zijn aan natuurdoelen en soms tegenstrijdig kunnen zijn.</i></p> <p><i>Het effect van moderne houtoogst machines op natuurkwaliteit is daar een goed voorbeeld van.</i></p> <p><i>Het feit dat er sprake is van bodemverdichting ten gevolge van de inzet van deze machines is ook in de bosbouwliteratuur onomstreden.</i></p>
		<p>In tegenstelling tot het uitgangspunt van beperking van de administratieve lasten, leidt het beheerplan tot meer lasten en tot beperkingen in de keuzevrijheid van eigenaren die niet worden gecompenseerd. Inspreker verzoekt om het plan zodanig aan te passen dat er geen sprake is van beperkingen in beheervrijheid en administratieve lastenverzwaring.</p>	<p><i>Het beheerplan zelf leidt niet tot extra beperkingen of lastenverzwaring. De wettelijke bescherming dateert al vanaf 2005. Wat moet worden beschermd is vastgelegd in het aanwijzingsbesluit van het Ministerie van EZ. Het is niet mogelijk om de wet en het aanwijzingsbesluit in het beheerplan aan te passen.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Ten aanzien van de indeling in boscategorieën (5.3.4) verzoekt inspreker om de indeling als limitatieve opsomming op te nemen, zodat de vrijheid van de eigenaar zo min mogelijk wordt beperkt en daarbij tevens een compensatie voor opgelegde beperkingen op te nemen.	<i>De boscategorieën ofwel boshabitattypen komen voort uit het aanwijzingsbesluit van het Ministerie van EZ. Deze typen zijn hierin met name genoemd en van instandhoudingsdoelen voorzien. De opsomming is inderdaad limitatief. Het beheerplan leidt niet tot nieuwe beperkingen. Compensatie is, in dit kader, dan ook niet aan de orde.</i>
		De maatregelen die in bijlage 7, hoofdstuk 3.1 worden genoemd zijn niet onderbouwd en onjuist:	<i>Hierin staan inderdaad enkele fouten. Deze zullen worden gecorrigeerd.</i>
		Beheersactiviteiten hebben juist geleid tot de huidige situatie en moeten vergunningvrij zijn;	<i>Het bestaande gebruik is vergunningvrij.</i>
		Introductie van extra administratieve lasten, die onduidelijk zijn geformuleerd:	<i>De tekst is hier inderdaad wat onduidelijk. Deze zal worden aangepast.</i>
		* wat is intensivering van houtexploitatie	<i>De boshabitattypen Oud Eikenbos en Beuken-eikenbos worden doorgaans gekenmerkt door extensief beheer met een beperkte houtoogst. Dit heeft geresulteerd in een groot aandeel zwaar hout en relatief veel (staand) dood hout. De ecologische kwaliteit is in belangrijke mate terug te voeren op deze kenmerken. Het versneld oogsten van zwaar hout of het inbrengen van productievare soorten zijn voorbeelden van intensivering van de houtexploitatie waarbij schade aan de bestaande ecologische kwaliteit kan optreden.</i>
		* wat zijn zware machines – de moderne oogsten uitrijcombinaties zijn juist positief voor de bosbodem	<i>Bij de term zware machines wordt gerefereerd aan de moderne oogst – en uitrijcombinaties (foresters, forwarders etc.). Inzet van deze machines leidt tot (soms onherstelbare) bodemverdichting. Dit is schadelijk voor bodemleven en vegetatie. Zelfs bij een zorgvuldige, planmatige inzet van deze machines is verdichting over een oppervlakte van 20% niet te voorkomen. Ook in de bosbouwliteratuur wordt bodemverdichting signaleerd als belangrijk zorgpunt. Positieve effecten zijn niet bekend.</i>
		* nader onderzoek bij negatieve gevolgen, zonder dat duidelijk is waar dat exact nodig is, leidt tot extra administratieve lasten	<i>Het beheerplan geeft helder aan wat de gevoeligheden zijn van de verschillende habitattypen en waar dus rekening mee moet worden gehouden.</i>
		* de omvang van verjongingsvlaktes verschilt per soort, zodat een eis dat kappen van oppervlaktes groter dan 2 maal de boomlengte vergunningplichtig is een extra administratieve last oplevert	<i>De vergunningplicht is beperkt tot de kwalificerende habitattypen. Daarbuiten geldt geen beperking. Dit onderscheid zal beter worden verwoord in de tekst.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		* de tabel op pagina 9 meldt dat voornoemde activiteiten (vlaktegewijze kap >2* boomhoogte, intensiverig exploitatie en inzet zware machines vergunningvrij is – het plan spreekt zich zelf hier tegen.	<i>Dat klopt. Tekst en tabel zullen worden verbeterd.</i>
		Inspreker verzoekt om met de sector te overleggen over wat nodig is om de doelen te bereiken.	<i>Voor uitvoering van de in het plan opgenomen maatregelen is zeker overleg en afstemming met de sector noodzakelijk.</i>
		In hoofdstuk 8.6 wordt gewezen op de verantwoordelijkheid van beheerders voor de fysieke veiligheid en dat het nodig kan zijn om wegen af te sluiten. Openstelling is een voorwaarde voor NSW rangschikking en beheervergoedingen. Deze passage dient geschrapt te worden en nadere eisen zijn overbodig en onredelijk. De wet natuurbescherming biedt hiervoor voldoende rechtstreekse mogelijkheden.	<i>Oude beukenlanen zijn van groot belang voor onder meer spechten en vleermuizen. In de vervalfase met veel dood hout neemt dat belang alleen maar toe. Om risico's voor recreanten te voorkomen wordt doorgaans ruim voor de vervalfase overgegaan tot kap. Het gevolg is een belangrijk verlies van leefgebied voor Naturaz000-soorten. Afsluiting voor recreatief gebruik is een simpele methode om dit verlies te voorkomen. Bij afsluiting van een enkele laan komt de NSW rangschikking niet in gevaar.</i>
		Faunabeheer is nodig voor een goede bosontwikkeling en levert bovendien inkomsten op om publiektoezicht te financieren. Hieraan wordt ten onrechte geen aandacht besteed, en evenmin aan de rol van bosbegrazing. In hoofdstuk 5.4 wordt de relatie wildstand en N2000 doelen niet uitgewerkt. Inspreker verzoekt om het beheerplan aan te vullen met een paragraaf over faunabeheer en de grote invloed daarvan op bosontwikkeling en de gestelde doelen.	<i>Dit beheerplan is een plan op hoofdlijnen. Dat betekent dat veel op de Veluwe spelende zaken niet zijn uitgediept. In het plan is ook aangegeven dat een aantal zaken nader moeten worden uitgewerkt. Dat geldt ook voor het faunabeheer. Als maatregel is een onderzoek opgenomen naar de relatie tussen begrazing en de instandhouding van boshabitat-typen. Het faunabeheer is hierbij uiteraard een cruciaal aspect.</i>
		Het gebruik tot op heden heeft geleid tot de huidige waarden op de Veluwe en de aanwijzing als N2000 gebied. Het beheerplan heeft daar geen oog voor en gaat daarmee voorbij aan de belangen van de eigenaren. Het plan legt onnodig beperkingen op om incidenten te voorkomen en ziet de grote lijnen over het hoofd, daarmee voorbijgaand aan de belangen van individuele eigenaren, die daardoor worden benadeeld.	<i>In het beheerplan wordt waardering uitgesproken voor de diversiteit aan beheerders en beheer. De biodiversiteit op de Veluwe wordt mede aan deze beheerdiversiteit toegeschreven (par. 3.3.). Resultaten uit het verleden zijn geen garantie voor de toekomst. Daarvoor zijn Naturaz000 en de Wet natuurbescherming in het leven geroepen. Het beheerplan is daarbij met name een instrument om de bestaande regelgeving verder uit te werken en te verhelderen.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-51	12 december 2016	<p>Inspreker wijst er op dat bloembollenteelt, gelet op de regelgeving en inventarisatie, onder bestaand gebruik behoort te vallen.</p> <p>In de bloembollenteelt is sprake van een zelfde bewerkingswijze, met (ruime) vruchtwisseling en verder de gebruikelijke bewerkingen als in de overige takken van akkerbouw. Er zijn daarom geen argumenten en geen juridische basis voor een uitzondering op bestaand gebruik voor de bloembollenteelt.</p>	<p><i>De uitzondering voor bollenteelt is gebaseerd op het gegeven dat bollenteelt doorgaans geen regulier onderdeel vormt van de vruchtwisseling en er sprake is van een verhoogd risico voor het aquatische milieu.</i></p> <p><i>Er is dus geen sprake van bestaand gebruik en schade aan de instandhoudingsdoelen kan niet op voorhand worden uitgesloten. Dat is voldoende juridische basis om bollenteelt langs kwetsbare beken te binden aan een vergunningplicht.</i></p>
		<p>De vergunningplicht voor bloembollenteelt op percelen direct grenzend aan watervoerende N2000-beken wordt gekoppeld aan een substantieel zwaardere inzet van gewasbeschermingsmiddelen waardoor significante effecten niet uit te sluiten zijn. Inspreker wijst er op, dat deze significante effecten niet worden onderbouwd, anders dan met een bureaustudie. Inspreker wijst op een aantal andere bronnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie van de Nota duurzame gewasbescherming, PBL, - Waterkwaliteit binnen de normen, LEI - Voortgangsrapportage Landelijk Milieuoverleg bloembollen 2011-2013, PPO, - actieplan Gezonde bollen, bloeiende sector, KAVB, <p>(alle als bijlage bijgevoegd), waaruit blijkt dat de koppeling tussen de toepassing van deze middelen en het risico op significante effecten niet kan worden gemaakt. De vergunningplicht is dan ook niet onderbouwd met feitelijke normoverschrijdingen of ervaren problemen maar met het voorzorgsbeginsel. De argumentatie daarvoor is slechts gebaseerd op een bureaustudie en selectieve statistiek.</p> <p>Inspreker verzoekt daarom de teelt van bloembollen op dezelfde wijze te behandelen als alle andere akkerbouwgewassen en te scharen onder bestaand gebruik</p>	<p><i>De vergunningplicht voor bollenteelt is inderdaad gebaseerd op het voorzorgsbeginsel en onderbouwd met degelijke bureaustudie (Alterra, 2014).</i></p> <p><i>Uit de bureaustudie blijkt een verhoogd risico voor aquatische milieu's. Het bleek niet mogelijk om het risico nader te kwantificeren. De mogelijke effecten op kwetsbare beekmilieu's zijn nog niet eerder onderzocht. Met name combinatie-effecten van verschillende middelen, het cumulatieveffect in de voedselketen en het risico bij calamiteiten zijn niet of onvoldoende onderzocht. Ook de door inspreker aangevoerde literatuur biedt hierin geen duidelijkheid.</i></p> <p><i>Hierbij moet worden bedacht dat een calamiteit met gewasbeschermingsmiddelen potentieel desastreus kan zijn voor een beekmilieu. Dit gegeven in combinatie met de vele onduidelijkheden is voldoende basis voor een vergunningplicht op grond van het voorzorgsbeginsel.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		De bescherming van ecologisch waardevolle beken kan volgens inspreker nog beter dan in het beheerplan. Inspreker stelt voor om deze beken op te laten nemen in het Uitvoeringsbesluit meststoffenwet en in de provinciale omgevingsverordening een spuitvrije zone op te nemen, zoals dat in Drenthe is gebeurd. Een spuitvrije zone voor alle teelten maakt een vergunningplicht overbodig en is eenvoudiger voor de ondernemers en beter voor de bescherming van de beken.	<i>In het beheerplan worden de binnen Naturazoo0 vallende beken gelijk geschakeld met de ecologisch kwetsbare wateren uit het Uitvoeringsbesluit meststoffenwet. Wij gaan er van uit dat bij een herziening van het Uitvoeringsbesluit deze (door EZ aangewezen) Naturazoo0-beken alsnog zullen worden opgenomen. Zover is het echter nog niet. Wanneer alle beken zijn opgenomen en is aangetoond dat met een spuitvrije zone het risico kan worden uitgesloten zou de vergunningplicht kunnen worden opgeheven. Voor deze eerste beheerplanperiode is dit echter nog niet mogelijk. Voor deze periode is een vergunning verkrijgbaar wanneer wordt voldaan aan de vereisten van het Activiteitenbesluit zoals gesteld voor ecologisch kwetsbare wateren.</i>
		Inspreker wijst er op dat de terminologie voor driftreductie in het beheerplan (> 90%) niet overeenkomt met die in het Activiteitenbesluit (ten minste 90%) en verzoekt die laatste omschrijving in een eventueel algemeen voorschrift aan te houden.	<i>Driftreductie is voor de instandhoudingsdoelen van Naturazoo0 geen bruikbaar begrip. Bij Naturazoo0 gaat het om de feitelijke depositie die bij voorkeur o dient te zijn. Een reductie van ten minste 90% zegt niets over de feitelijke depositie.</i>
Z-52	1/13 december 2016	Inspreker heeft verzocht om een overleg met een medewerker om de bouwplannen van inspreker te bespreken in relatie tot het beheerplan. Helaas heeft dat overleg niet plaatsgevonden en legt inspreker nu zijn bezwaren tegen het beheerplan in een zienswijze voor. Inspreker vreest dat de plannen van de zorggroep om op de locatie Sonnevand (huisvesting en verpleegzorg voor 240 cliënten) de noodzakelijke verbouwingen uit te voeren worden beperkt of zelfs onmogelijk gemaakt door de beperkingen die het beheerplan inhoudt. Inspreker wil graag in samenspraak de plannen toetsen en aanpassen om verantwoorde zorg in combinatie met natuurbeheer te kunnen blijven bieden.	<i>Door het beheerplan worden geen extra beperkingen aan nieuwe ontwikkelingen en activiteiten toegevoegd. De beperking dat nieuwe ontwikkelingen niet mogen leiden tot schade aan de Naturazoo0-doelen is al in 2005 in de wet vastgelegd. Het beheerplan verandert daar niets aan. De plannen van de inspreker zullen naar verwachting vergunningplichtig zijn. Op de provinciale website is hierover meer informatie te vinden. Overleg vooraf met de afdeling vergunningverlening is zeker nuttig en kan het beste aan de hand van een concrete concept vergunningaanvraag worden ingezet.</i>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-53	12 December 2016	<p>Inspreker reageert op twee onderdelen van het beheerplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bosbouw en houtoogst - wildbeheer. <p>Bosbouw: Bosbouw en het beheer dat daarmee samenhangt vormt op de Veluwe een belangrijk onderdeel van de regionale economie. De bos- en houtsector dient daarom in de paragraaf bestaand gebruik te worden vermeld.</p> <p>Paragraaf 7.5 en de toelichting in paragraaf 3.1 van bijlage 7 leggen beperkingen op aan het bestaande gebruik. Inspreker pleit voor kwalificatie van bosbouw als bestaand gebruik zonder uitzonderingen voor bepaalde maatregelen (genoemd in paragraaf 7.5), ook omdat dit leidt tot een verzwaring van de administratieve lasten. Deze maatregelen zijn volgens de tabel in paragraaf 3.1 van bijlage 7 vrijgesteld van de vergunningplicht, dit dient ook zo in de tekst van het beheerplan verwerkt te worden. Voor verjonging van bepaalde doelsoorten is een grotere oppervlakte nodig, zware machines zijn, mits zorgvuldig gebruikt, wel degelijk verantwoord en voorkomen juist schade en draagvlak voor beheermaatregelen staat of valt met de mogelijkheid om ook opbrengsten te kunnen genereren.</p>	<p><i>In paragraaf 7.5 wordt aangegeven dat het gangbare beheer van natuur- en bosterreinen onder bestaand gebruik valt en in principe vergunningvrij is.</i></p> <p><i>In de tekst wordt echter onvoldoende onderscheid gemaakt tussen de kwalificerende habitattypen en het niet voor Natura2000 kwalificerende bos.</i></p> <p><i>Dit wordt verduidelijkt en kan dan naar verwachting veel zorgen wegnemen.</i></p>
		<p>Wildbeheer: Wildbeheer maakt het financieel mogelijk om gebieden open te stellen en voorzieningen in stand te houden. Daarnaast levert faunabeheer een belangrijke bijdrage aan ecologische doelen door het tegengaan van overbegrazing. In dat kader verdient wildbeheer meer aandacht in het beheerplan, gezien de relatie tussen verjonging van eikenbossen en vraatschade door herten en het voorkomen van het vliegend hert in relatie tot de stand van wilde zwijnen. In het beheerplan dient daarom de relatie met het faunabeheerplan helder in beeld te worden gebracht.</p>	<p><i>Deze zienswijze ondersteunt feitelijk de tekst in het beheerplan. Blijkbaar komt dit onvoldoende over. De tekst van het beheerplan zal op dit punt worden nagelopen.</i></p>
		<p>Inspreker merkt tot slot nog op dat het beheerplan leidt tot lastenverzwaring voor eigenaren en beperking van hun keuzevrijheid. Inspreker treedt graag in overleg met de provincie om de gesignaleerde knelpunten, samen met de bos- en houtsector, te bespreken.</p>	<p><i>Voor de boshabitattypen komt een nadere uitwerking. Dit zal naar verwachting de nog bestaande zorgen voor een deel kunnen wegnemen. Voor de uitwerking maken we graag gebruik van de expertise in het veld.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
Z-54	12 december 2016	<p>Inspreker onderschrijft het belang van instandhouding en verbetering van de biodiversiteit op de Veluwe. Inspreker benadrukt dat het bestaand gebruik daarbij wel, zonder verdere vergunningplicht door moet kunnen gaan. Inspreker beheert omvangrijke oppervlaktes Oude eikenbossen en Beuken-eikenbossen met hult en wenst dit beheer bosbouwkundig voort te zetten, rekening houdend met ecologische waarden maar zonder oplopende kosten.</p>	<p><i>Kwalificerende habitattypen zoals Oude Eikenbossen en Beuken- eikenbossen met Hult vallen onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Dat betekent dat het verboden is om handelingen te verrichten die schade kunnen doen aan de natuurkwaliteit. Het is niet verplicht om de kwaliteit te verbeteren maar de huidige kwaliteit dient ten minste te worden gehandhaafd. Dat betekent dat de benadering van dit bos dient te worden omgedraaid. De ecologische waarden zijn randvoorwaardelijk. Daarbinnen kan worden gezien op welke wijze er verantwoord kan worden geoogst.</i></p>
		<p>Inspreker stelt vast dat in het beheerplan bosbouw en houtproductie onderbelicht zijn. De voorkeur voor beheer zonder houtoogst (hoofdstuk 5) is in strijd met de ontstaansgeschiedenis en leidt tot een gebrek aan inkomsten voor eigenaren.</p>	<p><i>Het beheerplan is een plan op hoofdlijnen. Ook het agrarische gebruik en het gangbare natuurbeheer zijn niet uitgebreid beschreven. Voor de boshabitattypen komt evenwel een nadere uitwerking waarin meer duidelijkheid kan worden geboden.</i></p>
		<p>Inspreker wijst er op dat de mogelijkheid om subsidie te krijgen voor goed instandhoudingsbeheer (paragraaf 4.4) is voorbehouden aan opengestelde terreinen. Ook niet open gestelde terreinen, zoals dat van inspreker, dragen bij aan natuurwaarden en inspreker verzoekt om de SNL regeling ook hiervoor open te stellen.</p>	<p><i>Aanvullende maatregelen die gewenst zijn ten behoeve van Natura2000-doelen komen ook in afgesloten terreinen voor subsidie in aanmerking. Dit beheerplan gaat niet over de subsidiëring van gangbaar beheer.</i></p>
		<p>Inspreker geeft aan dat spontane sterfte in Oude eikenbossen (zoals ook geconstateerd in paragraaf 5.2) ook op zijn terrein zorgwekkend veel voorkomt. Verjonging is de enige instandhoudingsmogelijkheid en inspreker stelt dat dit uitsluitend mogelijk is door uitrasteren – daar is geen extra onderzoek voor nodig.</p>	<p><i>Het uitrasteren ten behoeve van verjonging van oud eikenbos komt in aanmerking voor subsidie vanuit Natura2000.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		<p>Inspreker is van mening dat de passage in paragraaf 5.3.4 over inzet van zware machines, houtoogst en exoten diverse onwenselijke (onjuiste?) standpunten bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzet van zwaar materieel is niet schadelijk, alleen onoordeelkundig gebruik ervan - schade aan de bodem kan worden voorkomen door vaste rijroutes te gebruiken - ringen van bomen kost geld en levert niets op - bestrijding van exoten is alleen wenselijk als deze de overhand krijgen – menging van soorten is in het kader van bestaand beheer al decennialang gebruikelijk. <p>Hetzelfde geldt voor de opmerkingen bij maatregelen M4b, M4C en M4F. Inspreker bestrijdt deze stellingen en verzoekt om houtoogst niet tegen te werken of onmogelijk te maken.</p>	<p><i>In het beheerplan wordt aangegeven dat het gebruik van zware machines gepaard gaat met risico voor langdurige beschadiging van bodem en vegetatie. Ook wordt aangegeven dat met planmatige inzet veel schade kan worden voorkomen. Helaas laat de praktijk veel niet planmatig gebruik zien. Dit kan al na één stevige dunning het einde van het habitatype betekenen. Alleen een aantal eiken in de boomlaag is niet voldoende voor kwalificatie. Het ringen van bomen kost inderdaad geld maar kan ook geld besparen wanneer de oogst meer kost dan het oplevert. Zeker wanneer het ringen vanuit Natura2000 wordt gesubsidieerd. Bestrijding van exoten wordt inderdaad pas relevant wanneer ze een bedreiging gaan vormen voor het instandhoudingsdoel. Houtoogst wordt door Natura2000 niet onmogelijk gemaakt, maar in deze kwetsbare bossen kan houtoogst geen hoofdoel meer zijn.</i></p>
		<p>Inspreker wijst er op dat in hoofdstuk 7 voor bestaand gebruik geen vergunningplicht geldt, maar in paragraaf 7.5 wordt het bestaande gebruik van bosbeheer vergaand beperkt.</p>	<p><i>In de tekst wordt onvoldoende onderscheid gemaakt tussen de kwalificerende habitattypen en het niet voor Natura2000 kwalificerende bos. Dit wordt verduidelijkt en kan dan naar verwachting veel zorgen wegnemen.</i></p>
		<p>Inspreker merkt daarover op, dat de toegestane kapvlaktes alleen aan de orde zijn bij zeer kleinschalig natuurgericht beheer van een beperkte groep eigenaren. Kapvlaktes tot 2 hectare zijn volgens de Boswet en de Natuurschoonwet toegestaan. "... in boshabitats kan een wat kleinschaliger aanpak wenselijk zijn en een verjongingsoppervlakte van 1 hectare als vergunningvrije, reguliere beheermaatregel worden opgenomen". De aangegeven verjongingsgaten zijn te klein voor eik als lichthoutsoort.</p>	<p><i>Voor de kwalificerende habitattypen gelden in de Wet natuurbescherming strengere regels dan voor niet kwalificerend bos zoals bedoeld in de oude boswet en natuurschoonwet. Eik verjongt inderdaad niet in kleine verjongingsgaten. Op de arme gronden van dit bostype is verjonging binnen het bos waarschijnlijk zelfs uitgesloten en moet voor verjonging buiten het bos worden gezocht. Voor beide droge boshabitattypen wordt een nadere uitwerking opgesteld waarbij de vragen over het gewenste beheer en de verjonging verder kan worden uitgediept.</i></p>
		<p>Het gebruik van zware machines dient als bestaand gebruik te worden vastgelegd, en met vaste rijroutes is dit niet schadelijk.</p>	<p><i>Buiten kwalificerend bos wordt de inzet van zware machines als bestaand gebruik beschouwd. Binnen kwalificerende bostypen niet.</i></p>

Veluwe	Datum zienswijze	Inhoud zienswijze	reactie
		Verwonden van een dichte vegetatiemat voor de ontwikkeling van natuurlijke verjonging is een gebruikelijke maatregel en dient als bestaand gebruik en dus vergunningvrij mogelijk te blijven.	<i>Dat is juist. Het is echter de vraag of deze maatregel in oud eikenbos niet al te uitnodigend is voor aanpalende soorten als Douglas, Lariks en Grove den waardoor het paard ver achter de wagen wordt gespannen. Kortom in kwalificerende habitattypen kan de gangbare bosbouwpraktijk te kort schieten en is een goede afweging vanuit instandhoudingsdoelen noodzakelijk.</i>
Z-55	Datum brief: 11-12-2016 Ontvangen: 23-12-2016	<p>Inspreker wijst op de toename van het aantal meervleermuizen op de Veluwe, zowel het aantal overwinterende exemplaren als het aantal en de spreiding van overwinteringsplaatsen. De waarnemingen zijn niet beperkt tot de zuidelijk delen van de Veluwe en betreffen niet alleen winterslaap maar ook foerage en paargedrag.</p> <p>Dit betekent dat de betekenis van de Veluwe voor de Meervleermuis groter wordt en dat de strategie in het beheerplan daarop aangepast moet worden. Een meer actief beleid om de kwaliteit van verblijfplaatsen te behouden of te verbeteren en nieuwe te realiseren kan wellicht een plek krijgen in het natuurbeleid van de provincie of in de Natuurvisie.</p> <p>Voor de toekomst kan in inrichtingsplannen rekening gehouden worden met behoud of ontwikkeling van voor Meervleermuizen specifieke waarden en elementen (bomenlanen, behoud van delen van te amoveren gebouwen).</p>	<p><i>De Meervleermuis is op de Veluwe aangewezen met het doel de huidige populatie in stand te houden. Een groei van de populatie, zoals inspreker vaststelt, is goed nieuws maar geen Naturazoo00-doel. Extra maatregelen om de populatie verder te doen groeien zijn dan ook niet voorzien.</i></p> <p><i>Dat neemt niet weg dat de Meervleermuis een Naturazoo00-soort is waarmee, op grond van de Wet Natuurbescherming in het kader van soortenbescherming, bij inrichtingsplannen en voorgenomen activiteiten, terdege rekening zal moeten worden gehouden.</i></p>

3 Samenvatting aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen

Naar aanleiding van de per 1 januari 2017 in werking getreden nieuwe Wet natuurbescherming en het door de staatssecretaris van EZ vastgestelde wijzigingsbesluit zijn een aantal ambtelijke wijzigingen doorgevoerd.

- Waar nodig is de tekst van het beheerplan in overeenstemming gebracht met de nieuwe wet.
- De in het wijzigingsbesluit opgenomen wijzigingen zijn in het plan verwerkt.
- De bijlagen zijn uitgedund. Voor elders vastgestelde zaken zoals het aanwijzingsbesluit zijn waar mogelijk verwijzingen naar websites opgenomen.

Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen zijn de volgende wijzigingen in het ontwerp-beheerplan aangebracht.

- De tekst is nagelopen op consequent taalgebruik.
- Er is een tekst toegevoegd over het gebruik van drones.
- Teksten over bosbouw en houtoogst waren onvoldoende helder en zijn herschreven.
- Er is tegenstrijdigheid gesignaleerd tussen PAS-maatregelen voor boshabitattypen en de in het plan beschreven gewenste maatregelen. In het kader van dit beheerplan kan de gebiedsanalyse niet worden aangepast. Wel kan worden bevorderd dat bij de volgende herziening van de PAS-gebiedsanalyse de hierin beschreven maatregelen worden aangepast.
- De tekst waarin onderscheid werd gemaakt tussen het kerngebied en de randen van de Veluwe schiep verwarring. Deze tekst is aangepast.
- De definitie van het begrip “perceel” is nader toegelicht.
- De teksten over faunabeheer en begrazingsdruk zijn verder uitgewerkt en in overeenstemming gebracht met de Wet natuurbescherming.
- Er is extra uitleg gegeven over het begrip nutriëntenonbalans ten gevolge van de ammoniakdepositie.
- De begrippen Grote eenheid natuur (GEN) en procesbeheer zijn nader toegelicht.
- Het hoofdstuk doelrealisatie is waar nodig verder geconcretiseerd.
- In de tekst is concreter aangegeven waar sprake is van kennisleemten. Waar dit nog niet het geval was is de oplossing van kennisleemten als maatregel toegevoegd.
- Voorst zijn diverse correcties in tekst en tabellen uitgevoerd.

Provincie Gelderland

Markt 11

6811 CG Arnhem

Postbus 9090

6800 GX Arnhem

T (026) 359 99 99

provincieloket@gelderland.nl

www.gelderland.nl